

Zeszyt ćwiczeń

Zamieńmy słowo

Język
polski

nowość
2024

Szkoła podstawowa

KLASA

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2024

Wydanie I

ISBN 978-83-02-22438-6 (zeszyt ćwiczeń w wersji elektronicznej – flipbook)
ISBN 978-83-02-21712-8 (zeszyt ćwiczeń w wersji papierowej)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Agnieszka Fedorowicz** (redaktor koordynator)
Współpraca redakcyjna: **Agnieszka Skudzińska-Szruba, Renata Pizior-Krymska, Karolina Chomicz**
Konsultacja merytoryczna: **Joanna Heftowicz**
Redakcja językowa: **Agnieszka Czerepowicka**
Korekta językowa: **Elżbieta Michalak**
Redakcja techniczna: **Iwona Białkowska**
Projekt okładki: **ARIP NEXT**
Projekt graficzny: **Fabryka Wyobraźni**
Opracowanie graficzne: **Ewa Pawińska**
Opracowanie kartograficzne: **Adrian Bergiel**
Fotoedycja: **Natalia Marszałek**
Skład i łamanie: **Maria Dylewska**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
KRS: 0000595068
Infolinia: 801 220 555
www.wsip.pl
Druk i oprawa: Toruńskie Zakłady Graficzne Zapolex Sp. z o.o.

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

Spis treści

Rozdział I. Równowaga

Czy umiem napisać ciekawe opowiadanie?	4
Dbam o spójność tekstu	12
Ile treści kryje wyraz?	16
Sprawdź, co już umiesz	19

Rozdział II. Tradycja

O Kowalskim i Nowaku, czyli odmiana imion i nazwisk w języku polskim	20
Co łączy ortografię z tradycją?	25
Sprawdzam, czy potrafię napisać rozprawkę	30
Sprawdź, co już umiesz	37

Rozdział III. Szacunek

Jak złożyć, by było poprawnie. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	38
Czy mieć styl to zawsze znaczy być modnym?	43
Piszemy podanie	52
Sprawdź, co już umiesz	57
Podsumowanie rozdziałów I–III	58

Rozdział IV. Wierność

Wypowiedzenia wielokrotnie złożone lubią interpunkcję	66
O tekstach literackich i nieliterackich ...	71
Popularnonaukowe ujęcie wierności ...	77
Sprawdź, co już umiesz	81

Rozdział V. Praca

Region ma znaczenie, czyli o odmianach polszczyzny	82
Powiedz coś, a powiem Ci, kim jesteś ...	88
Reklamuję siebie – nauka tworzenia pism użytkowych	93
Sprawdź, co już umiesz	101

Rozdział VI. Relacje

Komunikacja w relacjach	102
Kulturalna wymiana poglądów kluczem do dobrych relacji	107
Sprawdź, co już umiesz	113

Rozdział VII. Rozwój

Cechy dobrego stylu	114
Jak rozwijać umiejętności językowe	121
Sprawdź, co już umiesz	127
Podsumowanie rozdziałów IV–VII	128

Sprawdź, co już umiesz.

Powtórzenie

Środki stylistyczne	134
Typy i cele tekstów	136
Formy wypowiedzi	139
Bogactwo języka i jego odmiany	141
Fonetyka	143
Części mowy odmienne i nieodmienne	144
Typy wypowiedzi	147
Słowotwórstwo	149

Czy umiem napisać ciekawe opowiadanie?

1. Oceń prawdziwość wypowiedzi uczniów na temat opowiadania. Zaznacz dymki, które zawierają prawdziwe informacje.

2. Przeczytaj opowiadanie, a następnie wykonaj polecenia.

Magia świąt

Zawsze marzyłam o spędzeniu Bożego Narodzenia w Londynie. Wielokrotnie słyszałam o niepowtarzalnej świątecznej atmosferze panującej w tym mieście. Bardzo się ucieszyłam, gdy ciocia zaprosiła nas do siebie na Wigilię. Młodsza siostra mojej mamy mieszka od kilku lat w stolicy Anglii, ale święta zazwyczaj spędzała w Polsce. W tym roku postanowiła inaczej...

Londyn przywitał nas prawdziwie angielską pogodą – wiatrem i mżawką. Przechodnie kryli się pod dużymi parasolami, jedynie bożonarodzeniowe dekoracje przypominały o zbliżających się świętach. Ciocia z mamą zawładnęły kuchnią i zaczęły przyrządzać wigilijne pyszności. Postanowiłam pójść z psem do pobliskiego parku, żeby nie przeszkadzać w gorączkowych przygotowaniach.

Zjechałam windą na parter, po czym otworzyłam ciężkie, zdobione drzwi. Jakież było moje zdziwienie, kiedy wyszłam na ulicę i zobaczyłam śnieżne zaspę. „Najwyraźniej pogoda diametralnie się zmieniła” – przemknęło mi przez głowę. To nie był ten sam Londyn, który widziałam rano. Wszystko wyglądało inaczej... jak zaczarowane. Ucichł hałas silników samochodowych, a ulicami

jeździły powozy zaprzężone w konie. Ludzie również nie przypominali tych z XXI wieku. Mężczyźni byli ubrani w długie płaszcze i wysokie cylindry, panie zaś – w sięgające ziemi zimowe suknie.

Chwilę stałam zdezorientowana, a Beza wahała intensywnie ślady pozostawione na śniegu. Nagle usłyszałam kroki, a po chwili pytanie:

– Przepraszam, zgubiła się panienka? Może w czymś pomóc?

Już miałam powiedzieć, że nie, kiedy zobaczyłam stojącego przede mną... Ebenezera Scrooge'a! Byłam tego pewna. Ostre rysy twarzy, wąskie usta i przygarbiona sylwetka. Pamiętam, że jego posępna mina budziła respekt, a nawet strach. Kiedy czytałam książkę, trudno mi było zrozumieć, dlaczego Scrooge tak źle traktował innych ludzi.

– Yyy... Czy to pan jest tym niemiłym staruszkiem z lektury? – spytałam bez zastanowienia.

Mężczyzna zastygł na chwilę z dziwnym wyrazem twarzy. Zrozumiałam, że nie powinnam tego mówić. Bałam się jego reakcji. „Zaraz na mnie nakrzyczy albo zrobi mi wykład o dobrym wychowaniu” – przebiegło mi przez myśl. Zapadła niezręczna cisza, w której słyszałam tylko bicie swojego serca.

– Ha, ha. To prawda, byłem kiedyś chłodny i oschły w stosunku do innych ludzi, ale to się już zmieniło – odpowiedział po chwili Ebenezer Scrooge z szerokim uśmiechem. – Dawne czasy... Ale... o jakiej książce panienka mówi?

„Oczywiście! On nie może przecież wiedzieć, że jest głównym bohaterem utworu literackiego” – pomyślałam.

– Już nieistotne... Co pan tu robi?

Okazało się, że Scrooge organizuje zbiórkę pieniędzy dla biednych. Bardzo mnie to zaskoczyło, jednak przestałam się dziwić, gdy przypomniałam sobie, jak kończy się jego historia.

– Zrozumiałem, że prawdziwe szczęście leży w pomaganiu innym – powiedział – dlatego rozpocząłem kwestę, by pomóc dzieciom w sierocińcu. Chcę przy okazji zachęcić innych ludzi do pomyślenia o tych, którzy potrzebują wsparcia. Wtedy wszystkim będzie się żyło lepiej. Tyle pracy jeszcze przez nami! A może byś do mnie dołączyła?

– Spróbuję – odparłam niepewnym głosem, a Beza pomerdała radośnie ogonem.

W ten sposób dołączyłam do akcji staruszka. Wiele osób zatrzymywało się przy naszym stoliku ustawionym przed witryną kantoru Scrooge & Marley, by przekazać darowiznę. Wytworni panowie oraz panie wrzucali brzęczące monety do puszki, a Ebenezer uśmiechał się życzliwie i z każdym ucinął sobie krótką pogawędkę. To był zupełnie inny człowiek. Szczery, dobry, oddany sprawie. Uwierzyłam, że jego przemiana była prawdziwa.

– Dziękuję bardzo za wsparcie – mówił z uśmiechem do ofiarodawców. – W tej akcji liczy się każdy odruch serca, razem możemy więcej. Wesołych świąt!

– Wesołych świąt! – odpowiadali przechodnie.

Wkrótce puszka była pełna. Pomyślałam, że czas już wracać do domu, dlatego podziękowałam Scrooge’owi za możliwość uczestniczenia w akcji charytatywnej i udałam się w stronę kamienicy, w której mieszkała ciocia. Nigdy nie sądziłam, że w mieście może być tak ciemno. Ucieszyłam się, gdy starszy mężczyzna zaczął zapalać latarnie miejskie. Światelka rozjaśniały mrok ulicy, tak jak dobre uczynki Scrooge’a rozjaśniły jego życie. To dobrze, że każdy może zmienić się na lepsze.

a) Zaznacz w tekście opowiadania wymienione elementy. Zastosuj wyróżnienia wskazane w legendzie.

	informacja o czasie wydarzeń		retrospekcja
	informacja o miejscu wydarzeń		zwrot akcji
	opis postaci		dialog
	charakterystyka		opis przeżycia wewnętrznego
	monolog		puenta

b) Uzupełnij tekst.

Opowiadanie *Magia świąt* nawiązuje do lektury pt. _____.

Jej autorem jest _____.

c) Na czym polega nawiązanie do lektury obowiązkowej w przywołanym opowiadaniu? Podkreśl wszystkie elementy wspólne.

zastosowanie narracji pierwszoosobowej • to samo miejsce akcji •
taki sam czas akcji • ukazanie przyczyn przemiany wewnętrznej bohatera •
motyw kwesty na rzecz sierocińca • opis wyglądu bohatera •
motyw przenoszenia się w czasie • podobny stosunek bohatera do innych ludzi

d) Wyszukaj w fabule opowiadania trzy elementy, które nie wystąpiły w utworze literackim.

- e) Jakie inne zwroty akcji można byłoby wprowadzić w opowiadaniu *Magia świąt*? Zapisz dwa pomysły.

3. Przeczytaj definicję przygody zaczerpniętą z internetowego słownika języka polskiego i zaproponuj tytuły historii reprezentowanych przez symboliczne obrazki. Użyj równoważników zdania. Przy każdej przygodzie określ, z którym bohaterem literackim warto byłoby ją przeżyć. Uzasadnij wybór jednym argumentem.

przygoda –
wyjątkowe wydarzenie,
które znacznie różni się
od codziennego trybu życia

<https://wsjp.pl/>

Przygoda

Bohater

Uzasadnienie

Przygoda

Bohater

Uzasadnienie

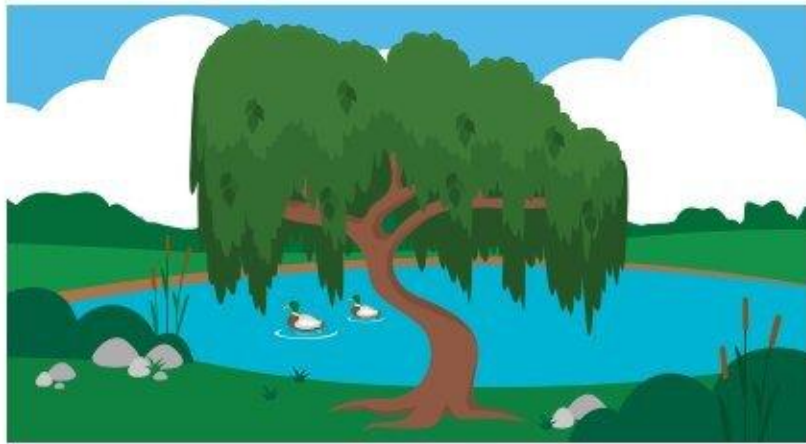
Przygoda

Bohater

Uzasadnienie

- 4.** Napisz wstęp opowiadania, w którym wykażesz się dobrą znajomością wybranej lektury obowiązkowej. Zainspiruj się jedną lub dwiema wybranymi ilustracjami, by opisać miejsce i czas wydarzeń.

6. Uzupełnij dialog o wypowiedzi narratora, dodając czasowniki nazywające czynność mówienia oraz określenia wskazujące na emocje. Możesz skorzystać z podpowiedzi w ramkach.

odpowiedzieć • szepnąć •
stwierdzić • oznajmić •
odrzec • polecić •
zapytać • zapewnić

łamiącym się głosem •
ze strachem w głosie •
ze zdziwieniem • pewnie • smutno •
z niedowierzaniem • nieśmiało

– Zobacz, co tu jest napisane –

_____.

– Grozi nam niebezpieczeństwo. *Księga przepowiedni* nigdy się nie myli.

– Wydaje mi się, że słyszę jakieś głosy –

_____.

– Schowajmy się jak najszybciej – _____.

– Masz rację – _____ . – Będziemy ich obserwować z ukrycia.

– Skąd wiesz, że to są oni? – _____.

7. Wybierz dowolną parę bohaterów i zapisz rozmowę między nimi. Dialog wzbogać informacjami o uczuciach postaci oraz sposobie mówienia. Postaraj się, aby rozmowa dotyczyła jakiegoś istotnego problemu. Możesz nadać imiona osobom ze zdjęcia.

8. Połącz ze sobą części przysłów, a następnie wybierz jedno z nich i potraktuj jako tytuł opowiadania. Zapisz w punktach plan wydarzeń, które mogłyby zostać przedstawione w tym tekście. Wśród bohaterów uwzględnij wybraną postać z lektury obowiązkowej.

Strach ma

Czym chata bogata,

Cudza strzecha

Gdy się źle masz,

Podróże nie tuczą,

Co kraj,

Kto pyta,

tym rada.

nie pociecha.

wielkie oczy.

lecz rozumu uczą.

wtenczas przyjaciela poznasz.

nie błądzi.

to obyczaj.

Dbam o spójność tekstu

1. Uzupełnij dialogi odpowiednimi wyrazami z ramki, tak aby stworzyć spójny tekst. Zastosuj poprawną interpunkcję.

tę • ponieważ • więc • całkiem • tego • i • zupełnie • rzeczywiście

Nie pójde do szkoły

_____ boli

mnie głowa _____

nie mam siły.

_____ nie rozumiem

_____ tematu.

Jest _____

piękna pogoda _____

z przyjemnością wybiorę się z wami

na _____ wycieczkę za miasto.

2. Z podanych zdań ułóż spójną jedno- lub dwuzdaniową wypowiedź. Zastosuj odpowiednie spójniki i zaimki. Unikaj niepotrzebnych powtórzeń – możesz w tym celu wykorzystać synonimy.

Mama
spodziewała się
gości.

W mieszkaniu
panował
nieporządek.

Mama prosiła
córkę i syna
o pomoc.

Córka i syn starannie
posprząтали mieszkanie.

Antkowi bardzo
spodobał się
film.

Film opowiadał
o misji na Marsa.

Antek
obejrzał film
na smartfonie.

Antek chętnie
obejrzałby film
na dużym ekranie.

3. Przeczytaj streszczenie odcinka programu o detektywach, a następnie wykonaj polecenia.

Jan i Anna Malinowscy są zaniepokojeni zachowaniem swego piętnastoletniego syna Marka. Chłopiec zaczął późno wracać do domu i stale ktoś do niego dzwoni. Gdy rodzice pytają, czym zajmuje się po szkole, nie chce o tym mówić. Zresztą jego zdaniem nie dzieje się nic niepokojącego. Malinowscy proszą o pomoc detektywów. Pracownicy biura detektywistycznego najpierw przyjeżdżają do domu klientów i zakładają tam kamery monitoringu.

Równocześnie jeden z nich obserwuje Marka. Widzi, jak chłopiec opuszcza szkołę i kieruje się do pobliskiego supermarketu. Wkrótce wychodzi stamtąd z wielką torbą. Później spotyka się na przystanku z grupą podejrzanie wyglądających rówieśników i razem z nimi wsiada do autobusu. Niestety w tym momencie detektyw traci go z oczu.

Po kilkudniowej obserwacji następuje przełom. Wtedy wychodzi na jaw, że...

a) Wypisz z tekstu przykłady środków językowych nadających wypowiedzi spójność.

- synonimy i wyrażenia synonimiczne: _____ , _____
- zaimki, które podkreślają, że informacja odnosi się do tego samego miejsca:
_____ , _____
- elementy językowe wskazujące, że wydarzenia są powiązane w czasie:
_____ , _____
- partykuły nawiązujące do wcześniejszych wypowiedzi: _____ , _____

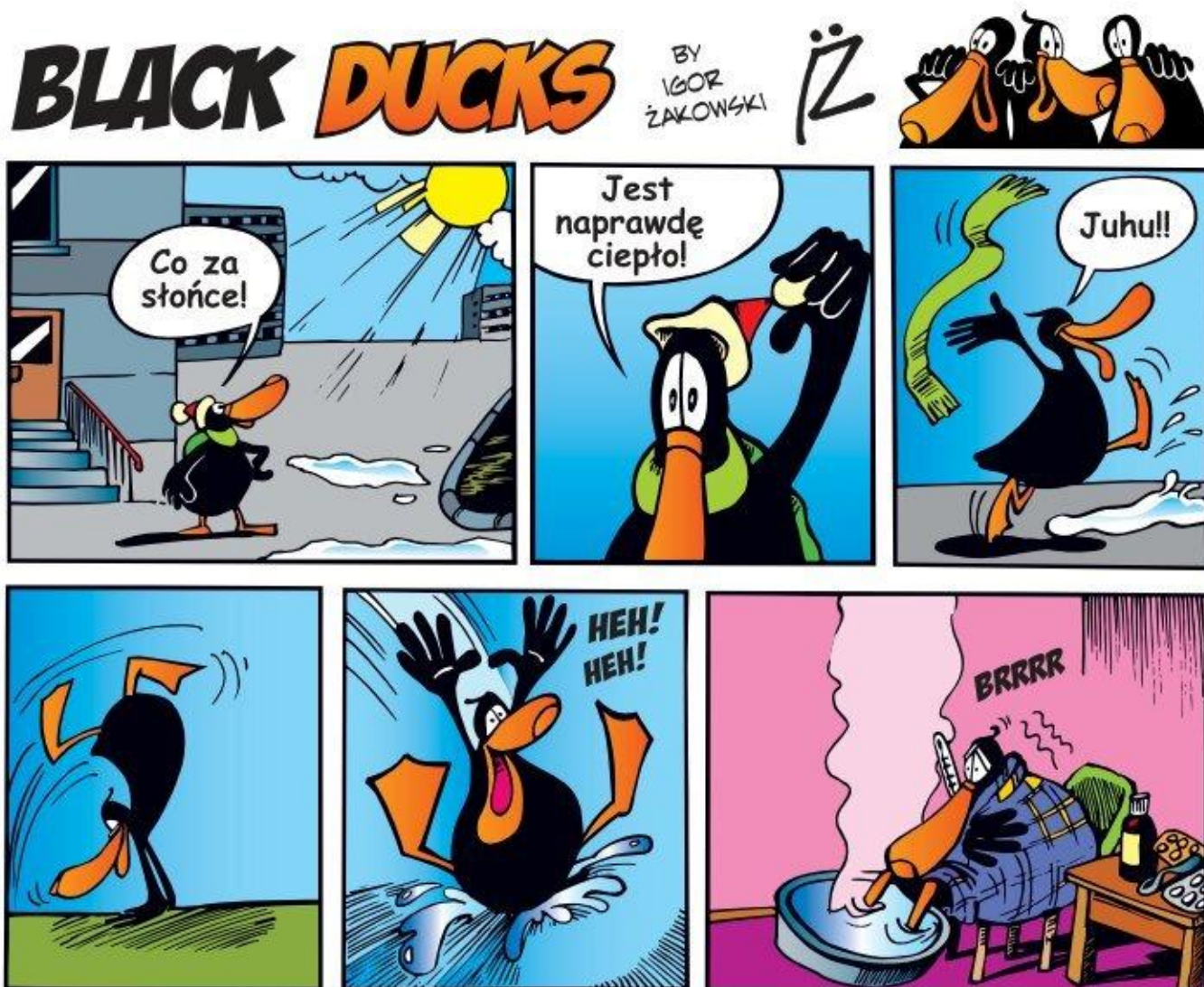
b) Co mogli ustalić detektywi? Dopisz zakończenie przedstawionej historii. Podkreśl w swoim tekście środki językowe, które nadają mu spójność.

4. Ułóż we właściwej kolejności zdania tworzące akapit tekstu. Wpisz litery (A–F) w kratki schematu.

- A. Korzystanie z portali społecznościowych wiąże się jednak także z zagrożeniami.
- B. Przede wszystkim często uzależnia – większość młodych ludzi spędza w sieci więcej niż dwie godziny dziennie.
- C. Media społecznościowe odgrywają ważną rolę w życiu młodzieży.
- D. W przestrzeni wirtualnej łatwiej im nawiązywać kontakty i wykazywać się kreatywnością.
- E. Z badań wynika, że korzysta z nich aż 98% nastolatków w wieku 13–17 lat.
- F. Inne niebezpieczeństwo wiąże się z utratą kontroli nad prywatnością.

5. Zrelacjonuj przedstawioną historię. Wykorzystaj w tekście wybrane słownictwo wskazujące na kolejność zdarzeń i wnioskowanie.

- po drugie
- zatem
- z drugiej strony
- potem
- czyli
- z jednej strony
- dlatego
- najpierw
- po pierwsze
- następnie
- toteż

6. Pionowymi kreskami podziel tekst na cztery akapity.

Nie ulega wątpliwości, że język jest najdoskonalszym narzędziem porozumiewania się ludzi, że dzięki niemu mogą się informować o tym, co ich otacza, co robią, o czym myślą. Rację mają i ci, którzy uważają, że zdolność posługiwania się językiem to najważniejsza cecha człowieka wyróżniająca go spośród wszystkich innych żywych organizmów. Ale na czym polega w istocie cud języka? Dlaczego można za jego pomocą powiedzieć dosłownie o wszystkim? Obserwujemy zwierzęta. Widzimy, że pisklęta reagują na głos kwoki, że wydawane przez nią dźwięki coś znaczą: informują o niebezpieczeństwie, o wspólnym posiłku – tak jak głosy psa, kota, lwa, słonia czy małpy są znakami wyrażającymi radość, strach, ból. Człowiek – oczywiście – także wydobywa z siebie pojedyncze dźwięki, które komunikują o jego przeżyciach. Jakże jednak znikoma jest liczba informacji przekazywanych w ten sposób! Lecz człowiekowi dane jest coś więcej. Tylko on (i to tylko należałoby stokrotnie wzmocnić!) wprowadził do świata dźwięków porządek, a mianowicie zaczął korzystać z ograniczonej ich liczby, a w dodatku – i to jest prawdziwy cud – posiadał zdolność łączenia ich z sobą i związania ze wszystkim, co go otacza.

Jan Miodek, *ABC polszczyzny* (fragment), Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2000.

a) Każdemu akapitowi nadaj tytuł.

akapit I: _____

akapit II: _____

akapit III: _____

akapit IV: _____

b) Oceń prawdziwość zdań dotyczących tekstu. Zaznacz **P**, jeśli informacja jest prawdziwa, albo **F** – jeśli jest fałszywa.

Z tekstu Jana Miodka wynika, że język jest jedyną cechą wyróżniającą człowieka wśród zwierząt.	P	F
Zwierzęta używają swojego języka, by wyrażać przeżycia i myśli.	P	F
Zdanie: <i>Lecz człowiekowi dane jest coś więcej</i> , zostało powiązane z poprzednim wypowiedzeniem przez użycie spójnika.	P	F

c) Na czym polega według Jana Miodka *cud języka*? Nie cytuj – odpowiedz własnymi słowami.

Ile treści kryje wyraz?

1. Przy każdej ilustracji dopisz brakujące słowa różniące się treścią i zakresem.

	Szeroki zakres, ale uboga treść	Węższy zakres, ale bogata treść
		pałac
	lekarz	
	ciasto	
		żaba

2. Dobierz wyrazy z ramki w pary, a następnie zapisz każdy z nich w odpowiedniej kolumnie.

turkus • tenisówki • szkoła • kanarek • kamień • buty •
brokuł • ptak • liceum • warzywo

Uboga treść, ale szeroki zakres	Bogata treść, ale wąski zakres
pierwiastek	sód

3. W której z podanych par wyrazy różnią się zakresem znaczeniowym? Wybierz poprawną odpowiedź.

A. kukułka – gęgżółka

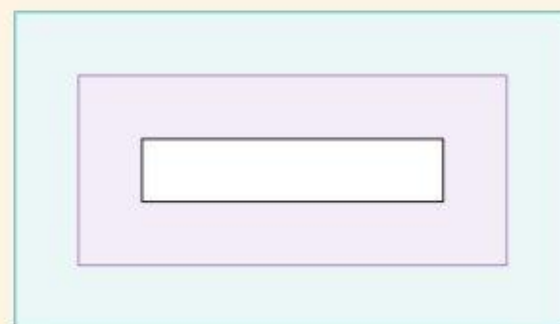
B. helikopter – śmigłowiec

C. wynagrodzenie – honorarium

D. cudzoziemiec – obcokrajowiec

4. Przeczytaj dialog, a następnie uzupełnij schemat wybranymi z tekstu wyrazami o coraz szerszym zakresie.

- Moi rodzice obiecali, że po wakacjach kupią mi zwierzę.
- Co to będzie? Jakiś ssak? Czy może gad albo ptak?
- Zawsze chciałam mieć psa.
- Myślałaś już o jakiejś konkretnej rasie?
- Tak. Najbardziej podobają mi się jamniki.

5. Przejdź od ogółu do szczegółu. Ponumeruj wyrazy, zaczynając od słowa o najuboższej treści.

☐ akwarela • ☐ sztuka • ☐ malarstwo

☐ wiersz • ☐ tren • ☐ utwór

☐ kosodrzewina • ☐ sosna • ☐ iglak

☐ kwadrat • ☐ figura • ☐ prostokąt

6. Zastąp nazwy własne pojęciami o szerszym zakresie. Wpisz w luki wybrane rzeczowniki z ramki. Każdego słowa użyj tylko raz.

bajkopisarz • poeta • fraszkopisarz • dramaturg • autor • twórca • komediopisarz

Jan Kochanowski

Ignacy Krasicki

Aleksander Fredro

7. Podkreśl w każdym zdaniu wyliczenie, a następnie podaj słowo o szerokim zakresie, które można zastosować zamiast grupy wyrazów.

Podaj mi noże, łyżki i widelce, bo chcę już nakryć do stołu. _____

Czy spakowałaś do walizki szampon, mydło i pastę do zębów? _____

Lubię słuchać popu, country i reggae. _____

8. Uzupełnij wypowiedzi bohaterów podanymi słowami. Otocz pętlą określenie, które ma najuboższą treść.

• komedia romantyczna • film • komedia	Moja koleżanka chętnie chodzi do kina. Zna bardzo dużo _____. Jest wielbicielek _____, a już szczególnie _____.
• lekkoatletyka • sport • pięciobój	Starszy brat Moniki od dwóch lat czynnie uprawia _____. Treduje _____. Jego specjalnością jest _____.
• bylina • hortensja • roślina	Babcia jest zapalonym ogrodnikiem. Hoduje wiele _____. Ma kolekcję _____. Największą część jej zbioru stanowi czternaście odmian _____.

9. Przeredaguj zdania. Zamień podkreślone wyrazy na inne, tak by uniknąć drażniących powtórzeń, a następnie uzupełnij tabelę.

- W zawodach uczestniczyło aż czterdziestu zawodników.

- W tym mieszkaniu mieszka pięć osób.

- Podróżnik obrał sobie za cel podróży miejsce znane w całej Europie.

- Młody skrzypek zagrał z zaangażowaniem na skrzypcach.

- W fabryce samochodów produkuje się dziennie około pięciu tysięcy samochodów.

Wyrazy o szerszym zakresie	Wyrazy o węższym zakresie	Wyrazy o takim samym zakresie
_____	_____	_____
_____	_____	_____

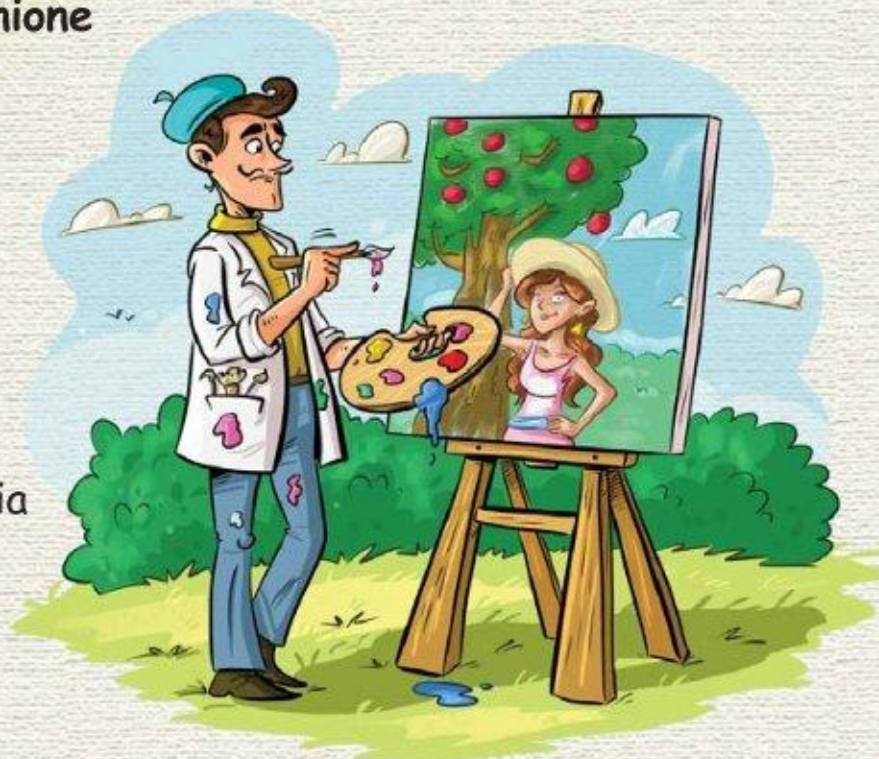
SPRAWDŹ, CZY UMIESZ PISAĆ PIĘKNIE

- Przeczytaj tekst, zwracając uwagę na wyróżnione słowa. Następnie uzupełnij informację.

Malarz od długiego czasu pracował nad portretem młodej kobiety. Chociaż bardzo się starał, jej wizerunek wciąż wydawał mu się niedoskonały.

- Tylko ta jabłoń w tle mi się udała - narzekał.

Niestety artysta nie potrafił oddać łagodnego uśmiechu modelki. Nie poddawał się jednak i tego dnia po raz kolejny postanowił poprawić swoje dzieło.

- Spójność tekstowi nadaje zastosowanie m.in.:

-
-
-
-

Nieoczekiwanie

- Jaki mógłby być dalszy ciąg opowiadania o malarzu? Zaproponuj dwa zwroty akcji.

Nagle

- Zapisz w lukach właściwe przykłady i uzupełnij wniosek.

(coraz bogatsza treść) →

→ jabłoń

portret →

(coraz szerszy zakres znaczeniowy) →

Wniosek:

Im bogatsza jest treść wyrazu, tym jego zakres znaczeniowy jest

O Kowalskim i Nowaku, czyli odmiana imion i nazwisk w języku polskim

1. W każdej z czterech grup uporządkuj litery w taki sposób, aby utworzyć imiona. Zapisz je w odpowiednich kolumnach. Podaj po dwa własne przykłady dla każdej kategorii.

M O S I Ł A R W

I P T O R

M W R Z Ł E O D I Z I

Ż T E L B I E A

Imiona pochodzenia słowiańskiego	Imiona pochodzenia obcego

2. Uzupełnij wypowiedzi nastolatków imionami we właściwej formie. Określ przypadek każdego z wpisanych wyrazów.

	Przygotowałam prezent dla (Wiktoria) _____.	_____
	Wybieram się w góry z (Bruno) _____.	_____
	Bardzo lubię ciocię (Barbara) _____.	_____
	Złotą Piłkę przyznano znów (Leo) _____ Messiemu.	_____

	Siedzę w jednej ławce z (Hugo) _____.	_____
	Czytam książkę o (Aleksander) _____ Wielkim.	_____
	Pożyczyłam (Igor) _____ zeszyt do fizyki.	_____

3. Utwórz od podanych imion formy wołacza i uzupełnij nimi zdania. Wstaw brakujące znaki interpunkcyjne.

Anna

• _____ czy mnie słyszysz?

Daniel

• Cześć _____ dawno się nie widzieliśmy.

Katarzyna

• Pani _____ proszę przynieść mi projekt umowy.

Artur

• _____ uspokój się.

4. Nazwiska z chmury wyrazowej przyporządkuj do odpowiednich kategorii.

Nazwiska utworzone od:

- imienia: _____;
- miejsca pochodzenia: _____;
- rzeczownika pospolitego: _____;
- zawodu: _____;
- cechy: _____;
- nazwy zwierzęcia: _____;
- nazwy rośliny: _____.

5. Których nazwisk żeńskich nie można odmieniać? Obok zdjęcia postaw znak X.
Uzupełnij wniosek.

Anna Gołaś ☐	Aneta Misztal ☐	Janina Konieczny ☐	Weronika Religa ☐	Iwona Pikuła ☐
Barbara Boryna ☐	Monika Ciepły ☐	Paulina Wagner ☐	Natalia Suszek ☐	Dorota Zaręba ☐

Wniosek: W języku polskim odmieniają się wyłącznie te nazwiska żeńskie, które kończą się na -_____. Pozostałe są nieodmienne.

6. Uzupełnij zdania imionami i nazwiskami odmiennymi z zadania 5. Użyj ich w odpowiedniej formie.

- Wczoraj widziałam się z _____.
- Nagrodę wręczono _____.
- Na spotkaniu nie było _____.
- W telewizji po raz pierwszy usłyszał o _____.

7. Dla podanych nazwisk utwórz formę liczby mnogiej odpowiednią do określenia małżeństw.

Anna Karwowska i Jerzy Karwowski

Szanowni Państwo

Milena Wojewódzka i Wojciech Wojewódzki

Szanowni Państwo

Sylvia Plata i Tomasz Plata

Szanowni Państwo

Urszula Nowak i Jaromir Nowak

Szanowni Państwo

8. Uzupełnij ciekawostki o książkach imionami i nazwiskami ich autorów.

Do napisania *Małego Księcia*

zainspirował _____

wypadek lotniczy, któremu uległ na Saharze w 1935 r. Pisarz cudem wówczas uratował życie.

Opowiadanie *Stary człowiek i morze* przyniosło pisarzowi w 1954 r. Literacką Nagrodę Nobla.

O _____
mówi się także, że był zapalonym wędkarzem i wielkim miłośnikiem kotów.

Do napisania *Zemsty* zainspirowały

_____ stare dokumenty dotyczące sporu właścicieli zamku w Odrzykoniu. Autor nadał swojej komedii uniwersalny charakter, umieszczając jej akcję „gdzieś w Polsce”.

Twórca *Opowieści wigilijnej* często odczytywał swoje dzieło przed publicznością. Chociaż cały nakład pierwszego wydania książki rozszedł się w ciągu trzech dni, nie przyniósł _____

_____ spodziewanych zysków, co bardzo go rozczarowało.

Wydany w 1988 r. *Alchemik* jest najbardziej znaną powieścią

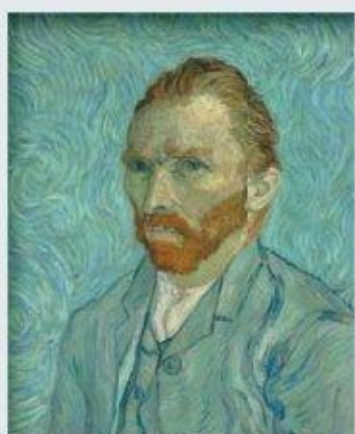
_____ .
Książka ta trafiła do Księgi rekordów Guinnessa jako najczęściej tłumaczony utwór żyjącego autora.

Wiersz _____

_____ *Zaczarowana dorożka* powstał, gdy poeta przez dwa lata mieszkał w Krakowie. Spotkał wówczas Jana Kaczarę, słynnego tamtejszego dorożkarza, który mówił wierszem. Artysta często podróżował z nim po ulicach Starego Miasta.

9. Obejrzyj obrazy, a następnie uzupełnij wpis na blogu odpowiednimi formami imion i nazwisk słynnych twórców.

Vincent van Gogh,
Autoportret, 1889

Claude Monet,
Maki, 1873

Alfred Sisley,
Widok na kanał Saint-Martin, 1870

Jan Matejko,
Rejtan – Upadek Polski, 1866

Józef Chełmoński,
Bociany, 1900

Olga Boznańska,
*Dziewczynka
z chryzantemami*, 1894

BLOG
PATRYKA

Subiektywny ranking najpiękniejszych obrazów

Ostatnio zastanawiałem się, jakie obrazy zrobiły na mnie największe wrażenie. I powiem szczerze, że wytypowałem aż sześć płócien. Pierwsze trzy można podziwiać w Muzeum d'Orsay w Paryżu: *Autoportret* _____, *Maki* _____ oraz *Widok na kanał Saint-Martin* _____. W krakowskim Muzeum Narodowym warto zatrzymać się dłużej przy *Dziewczynie z chryzantemami* _____. Z kolei w Warszawie trzeba obejrzeć dwa obrazy. Pierwszy nosi tytuł *Bociany* i znajduje się w Muzeum Narodowym. To płótno pędzla _____. Drugi można zobaczyć w Zamku Królewskim. Mam tu na myśli scenę pt. *Rejtan – Upadek Polski*. To fenomenalne dzieło przyniosło _____ złoty medal na wystawie światowej w Paryżu w 1867 roku.

A jakie kompozycje malarskie Wy umieścilibyście w swoim subiektywnym rankingu?

Co łączy ortografię z tradycją?

1. W podanych wypowiedziach znajdź pary wyrazów, w których wymiana głosek uzasadnia pisownię ó lub ż. Zapisz wyrazy w tabeli, a następnie uzupełnij ją swoimi przykładami.

- Może zostaniesz jeszcze chwilkę?
- Nie mogę, Fafik zbyt długo jest sam.

- Skąd tu tyle piór? Fafiku, wyprułeś pierze z mojej poduszki!

Przykład z tekstu	Wymiana głosek	Inny przykład potwierdzający zasadę

2. Spośród podanych wyrazów wybierz te, których pisownia jest uzasadniona wymianą głosek. Postaw przy nich znak X. Z pozostałymi słowami ułóż zdania.

powtórka	☐	bochenek	☐	obróć	☐	śmiech	☐	wróg	☐
próg	☐	piechur	☐	marzec	☐	zwierzchnik	☐	błahy	☐
drużyna	☐	mrożonka	☐	dobrze	☐	czmychać	☐	suchy	☐

3. W chmurze wyrazowej odszukaj czasowniki. Uzupełnij nimi zdania, stosując formy czasu teraźniejszego.

Saksofonista _____ na scenie.

Zawsze _____ wodę przed jej zagotowaniem w czajniku.

Klasa 8a _____ się w akcje organizowane na terenie szkoły.

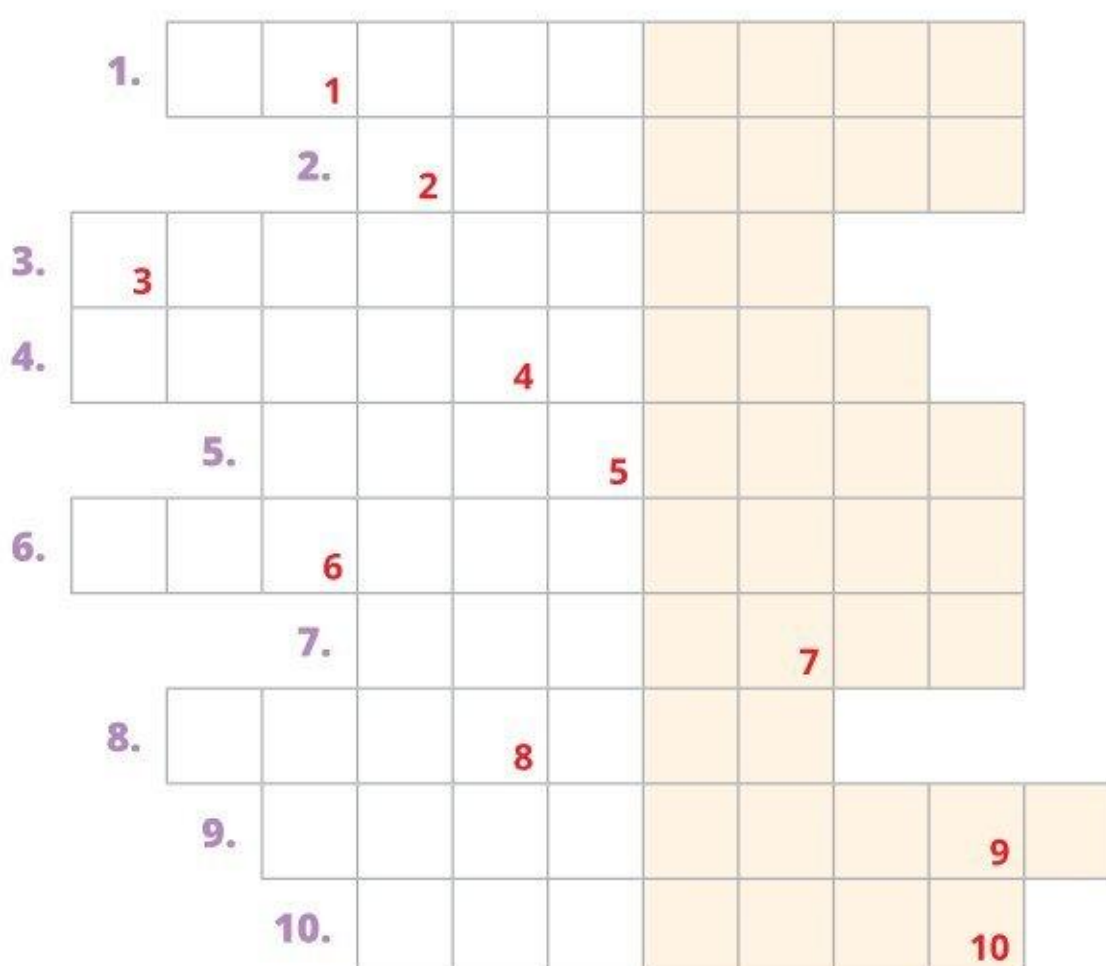
To _____ nam kwestię podjęcia decyzji.

Mama _____ uroczystą kolację.

Wieża widokowa _____ nad całą okolicą.

4. Do diagramu wpisz odgadnięte słowa. Litery od 1 do 10 utworzą hasło – ogólną nazwę elementów wyrazu wyróżnionych w diagramie kolorem

1. Kobieta, która opiekuje się dziećmi w czasie nieobecności ich rodziców.
2. To, co zostało narysowane.
3. Zapowiedź czegoś lub krótki film reklamujący dzieło filmowe bądź teatralne.
4. Pocisk, który nie eksplodował.
5. Zdrobniale mokry.
6. Czule siostra.
7. Pieszczotliwie mama.
8. Człowiek chytry.
9. Mały garnek.
10. Ukochany tata.

HASŁO:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Podaj przykłady rzeczowników własnych i pospolitych zaczynających się od spółgłosek wskazanych w tabeli. Drugą spółgłoską w każdym z podanych wyrazów powinno być *rz* występujące tam zgodnie z regułą. Nie wpisuj wyjątków.

	B	P	D	T
rzeczowniki własne			Dręczno (jezioro)	
rzeczowniki pospolite		przeciąg		
	G	K	CH	W
rzeczowniki własne				Września (miasto)
rzeczowniki pospolite				

6. Uzupełnij wpis na forum hobbystycznym literami: *ch, h, u, ó, rz, ż*.

Wystawa Egzotyka

W najbli____szą niedzielę w ____ali Ośrodka Sportu i Rekreacji odbędzie się wyjątkowe wyda____enie. O godzinie ____smej zostanie otwarta wystawa gad____w i płaz____w. ____odowcy amato____y zaprezentują t____ysta gatunk____w zwie____ąt. Będzie mo____na obej____eć wę____e, skorpiony, kameleony oraz ____adkie odmiany jaszcz____rek. Największą atrakcją ekspozycji mają być ____ław czerwonolicy oraz ____abka złota. W czasie wystawy p____yszli terraryści skompletują r____wnie____ wyposażenie swojego terrari____m.

Zapraszamy!

7. Określ, jakimi częściami mowy są podane wyrazy, a następnie dopisz do nich przeczenie *nie*.

____ ostrożność

____ bezpieczny

____ uważnie

____ słuchać

____ przestrzegając

____ przemyślany

____ najfortunniejszy

____ lepszy

____ szczęśliwszy

8. Wykorzystaj przynajmniej pięć wyrazów z częstką *nie* z zadania 7., by w żartobliwy sposób opisać sytuację przedstawioną na ilustracji.

9. Dopisz do grup synonimów wyrazy bliskoznaczne zaczynające się od partykuły *nie*.

pech,
zła passa,
kłopoty

gafa,
uchybiecie,
faux pas

brak wiedzy,
ignorancja

pochoptność,
brak rozwagi,
nonszalancja

10. Uzupełnij wypowiedzi na czacie przeczeniem *nie* zapisanym łącznie bądź rozdzielnie.

	_____ wiem, czy _____ jest za późno, ale chciałabym uratować mój kwiatek. To paprotka. Wyraźnie _____ domaga. Ma pożółkłe listki i wcale _____ rośnie.
	Wygląda na to, że Twoja paprotka ma _____ dobór wody. Może _____ podlewałaś jej regularnie?
	To _____ to. Nigdy _____ zapomniałam o podlewaniu. Robiłam to _____ raz, ale kilka razy w tygodniu.
	_____ dobrze jest podlewać kwiaty zbyt często, szczególnie kiedy mają _____ przepuszczalne podłoże. _____ przesuszanie i _____ przelewianie to sekret miłośnika roślin.
	_____ przejmuj się. Zmień _____ najlepszą ziemię i czekaj na efekty.

Sprawdzam, czy potrafię napisać rozprawkę

1. Uzupełnij instrukcję pisania rozprawki.

Rozprawka ma _____ budowę. Wstęp, rozwinięcie i zakończenie rozpoczynamy od _____. We wstępie trzeba sformułować _____ lub _____. W rozwinięciu powinny się znaleźć _____, które należy poprzeć odpowiednimi _____. Jeśli rozważamy za i przeciw, oprócz argumentów musimy także podać _____. W zakończeniu powtarzamy lub formułujemy _____ i wyciągamy _____.

2. Zaznacz w tekście rozprawki wskazane elementy. Zastosuj kolory zgodnie z poniższą legendą.

wprowadzenie
do tematu

przykład

teza

argument

wniosek częściowy

wnioski końcowe

Co jest najważniejszą wartością w życiu człowieka?

Wartościami nazywamy zasady i przekonania, którymi ludzie kierują się w swoim życiu. To właśnie one określają tożsamość człowieka i ułatwiają mu podejmowanie ważnych decyzji. Trudno jednoznacznie określić, która z tych wartości jest najistotniejsza. Moim zdaniem główne miejsce w ich hierarchii zajmuje przyjaźń. Postaram się to udowodnić, odwołując się do przykładów z literatury.

Przede wszystkim dzięki przyjaźni człowiek nie jest samotny. Doskonałym przykładem są tu losy Małego Księcia z utworu Antoine'a de Saint-Exupéry'ego. Chłopiec opuścił swoją asteroidę, ponieważ róża, którą kochał, go nie rozumiała i nie doceniała jego starań. Czuł się osamotniony i smutny, więc postanowił poszukać przyjaciela. Na Ziemi bohater zaprzyjaźnił się z pilotem i lisem, który uświadomił mu, na czym polega istota przyjaźni. Wtedy też Mały Książę

pojął, że nie powinien zostawiać róży. Rozmowa z lisem pozwoliła mu zrozumieć własne uczucia. Życie wydaje się zdecydowanie prostsze, kiedy człowiek może podzielić się z kimś swoimi wątpliwościami.

Ważne jest również to, że przyjaciele wspierają się i pomagają sobie w trudnych sytuacjach. Taką postawę prezentowali bohaterowie *Syzyfowych prac* Stefana Żeromskiego. Marcin Borowicz wstawił się u inspektora za Andrzejem Radkiem, gdy ten został wydalony ze szkoły. Rozumiał, co było przyczyną złego zachowania kolegi. Nie miało dla niego znaczenia pochodzenie chłopca ani to, że go wyśmiewano z powodu ubrania i języka. Podobnie Andrzej wspierał Marcina, gdy ten był załamany po wyjeździe ukochanej dziewczyny. Jak widać, przyjaźń kształtuje charakter, czyni człowieka lepszym.

Jeszcze raz powtórzę więc tezę, że przyjaźń, której podstawą jest pełne życzliwości zainteresowanie drugą osobą, stanowi najważniejszą wartość w życiu człowieka. Wymaga dojrzałości, czasem nawet poświęcenia. Ale zgodnie ze słowami Ignacego Krasickiego, aby mieć przyjaciela, trzeba umieć być przyjacielem.

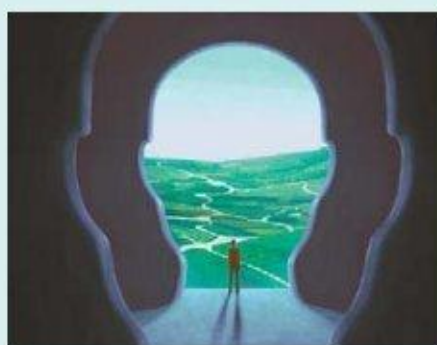
3. Podziel tekst rozprawki na akapity.

Czy zgadzasz się z maksymą, że „szlachectwo zobowiązuje”?

Powiedzenie „szlachectwo zobowiązuje” pochodzi z języka francuskiego. Po raz pierwszy tego sformułowania użył pisarz Pierre de Lévis, który tworzył na przełomie XVIII i XIX wieku. Wyraził w ten sposób przekonanie, że ludzie wysoko urodzeni muszą swoją postawą stanowić wzór do naśladowania. Jego zdaniem człowiek powinien nie tylko korzystać z należnych mu przywilejów, ale także spełniać obowiązki wobec kraju i innych ludzi. Zgadzam się ze stwierdzeniem, że „szlachectwo zobowiązuje”. Prawdziwość tych słów potwierdzają postawy wielu bohaterów literackich. „Szlachectwo zobowiązuje” przede wszystkim do troski o swój kraj. Doskonałym przykładem będzie tu postępowanie Kirkora, bohatera *Balladyny* Juliusza Słowackiego. Ten prawy rycerz podjął walkę z królem Popielem IV. Pragnął, aby na tron wrócił prawowity władca, który zaprowadziłby w kraju ład i sprawiedliwe rządy. Kirkor ucieleśniał wszystkie zalety idealnego rycerza. Był szlachetny i wierny królowi, dotrzymywał danego słowa. Odważnie, bez wahania wystąpił przeciwko tyranowi, bo wiedział, że walczy w słusznej sprawie. Miłość do ojczyzny zobowiązuje do poświęcenia się dla niej. Również posiadanie majątku powinno zobowiązywać, podobnie jak szlachectwo, do wrażliwości na krzywdę i cierpienie ludzi ubogich. Warto tu wspomnieć o bohaterze *Katarynki* Bolesława Prusa. Pan Tomasz nie od razu reprezentował postawę, którą uważam za właściwą. Początkowo był skoncentrowanym na sobie egoistą, ale się zmienił. Obserwując niewidomą dziewczynkę, doszedł do wniosku, że jego obowiązkiem jest

pomóc choremu dziecku. Pan Tomasz to człowiek bogaty, wiodący wygodne życie, więc bez trudu mógł odmienić los chorego dziecka, które bez jego finansowego wsparcia nie miało szansy na leczenie. Przejawem szlachetności jest więc także wrażliwość społeczna. Podsumowując, stwierdzam, że „szlachectwo zobowiązuje”, niezależnie od tego, jak szeroko będziemy rozumieć to pojęcie. Nie tylko urodzenie, ale również wykształcenie, wykonywany zawód czy pozycja społeczna narzucają człowiekowi określony sposób postępowania.

4. Do każdego z podanych tematów sformułuj tezę i podaj dwa argumenty.

Czego przede wszystkim mogą nas nauczyć bohaterowie poszukujący swojej drogi życiowej?

Teza: _____

Argument 1.: _____

Argument 2.: _____

Józef Ignacy Kraszewski powiedział: *Jest jedna miłość, która nie liczy na wzajemność, nie szczędzi ofiar, płacze, a przebacza, odepchnięta wraca – to miłość macierzyńska.* Rozważ słusność tych słów, odwołując się do przykładów z literatury.

Teza: _____

Argument 1.: _____

Argument 2.: _____

5. Poprzyj podane argumenty odpowiednimi przykładami. Podaj bohatera literackiego lub filmowego oraz dzieło, z którego pochodzi. Uzasadnij swój wybór.

Człowiek czuje się spełniony, kiedy osiągnie zamierzony cel. Najlepszym dowodem na to jest

Nie należy nigdy tracić wiary w drugiego człowieka, ponieważ każdy może zmienić swoje postępowanie. Przykładem potwierdzającym słuszność moich słów jest

Porażki kształtują charakter człowieka. Wystarczy tu wspomnieć o _____

6. Podkreśl w tekście powtarzające się wyrazy, a następnie przeredaguj go tak, by uniknąć używania tych samych albo podobnych słów.

Niestety praca nie zawsze ma sens. Do takiego wniosku można dojść, śledząc losy mitycznego Syzyfa, który był królem Koryntu. Syzyf za swoje oszustwa został skazany na ciężką pracę. Za karę musiał wtaczać głaz na szczyt góry w Tartarze. Za każdym razem, gdy Syzyf był już prawie u szczytu, głaz spadał. Syzyf musiał rozpoczynać pracę od nowa. Taka praca jest bezowocna, bo nie przynosi żadnych korzyści.

7. Zbierz materiał do rozprawki na temat: *Czy każdy może być artystą?* W tym celu wykonaj polecenia.

a) Z internetowego *Słownika języka polskiego* wypisz definicję artysty.

b) Podaj synonimy słowa *artysta*.

c) Uzupełnij mapę myśli skojarzeniami ze słowem *artysta*.

d) Rozpoznaj dziedziny sztuki. Zanotuj przy każdej z nich nazwisko jednego przedstawiciela.

- e) Poszukaj w internecie aforyzmów na temat artysty. Wybierz jeden, który jest według Ciebie najtrafniejszy.

- f) Napisz wstęp do rozprawki. Zadbaj o spójność swojego tekstu, łącząc jego części za pomocą odpowiednich wyrazów. Możesz skorzystać z podpowiedzi w ramce.

a więc • trudno nie zgodzić się z • jak widać • zatem • ponadto •
nieprawdą jest, że • otóż • głównie • chociaż • wszak • poza tym •
to • w ten sposób • pragnę podkreślić

Wykorzystaj
zgromadzony
materiał i napisz
3–4 zdania o tym,
kogo nazywamy
artystą.

Sformułuj tezę.
Swoje stwierdzenie
zakończ kropką.

Jednym zdaniem
zapowiedz przyszłą
argumentację.

g) Jakimi przykładami z literatury i filmu można zilustrować tę tezę? Podaj dwa przykłady bohaterów / bohaterek i uzasadnij swój wybór.

Bohater

Tytuł utworu

Autor

Uzasadnienie

Bohater

Tytuł utworu

Autor

Uzasadnienie

DOŁĄCZ DO MIŁOŚNIKÓW HISTORII!

- Na podstawie plakatu napisz zaproszenie. Sformułuj dwa argumenty zachęcające do udziału w wydarzeniu.

Rekonstrukcja
turnieju rycerskiego

15 lipca 2025 r. godz. 12.00
zamek Tenczyn koło Krzeszowic
organizator: Koło Historyczne

Zaproszenie

- Zapisz imiona i nazwiska we właściwej formie.

Plan ramowy rekonstrukcji:

- Otwarcie turnieju przez (Władysław Jagiełło)

- Pojedynek (Zawisza Czarny) _____
z (Jan z Aragonii) _____
- Wykład profesora (Hugo Poznański)

- Ballada rycerska w wykonaniu (Maja Wesoły)

- Uzupełnij schemat rozprawki.

Czy warto organizować rekonstrukcje wydarzeń historycznych?

Teza: _____

Argument 1.: _____

Argument 2.: _____

- Spośród podanych wyrazów wybierz i połącz linią przykłady, których pisownię można uzasadnić tą samą regułą ortograficzną.

topór król wzorzec przykład
rycerz brzeszczot włócznia drużyna
dwór wieża ciężki mosiężny

Jak złożyć, by było poprawnie. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone

1. Jakiego typu wypowiedzeń użyli bohaterowie, odpowiadając na pytanie? Połącz strzałką każdą wypowiedź z właściwą informacją.

Jakie znacie sposoby na szybką i skuteczną naukę?

Zaczynam naukę od najtrudniejszych zagadnień, bo wtedy łatwiej je zapamiętuję.

zdanie pojedyncze

Wyznaczam sobie określony czas na naukę, a powtarzany materiał dzielę na części.

zdanie złożone podrzędnie

Po prostu czytam notatki, a potem zamykam książkę i sprawdzam, ile zapamiętałem.

zdanie złożone współrzędnie

Najskuteczniej uczę się w ciszy, w wywietrzonim pokoju, przy dobrze oświetlonym biurku.

zdanie wielokrotnie złożone

2. Policz, ile zdań składowych zawierają podane wypowiedzenia. Zapisz ich liczbę w wyznaczonym miejscu.

☐ Danusia zachwiała się i rozłożyła ręczki, lecz nim zdołała upaść lub zeskoczyć, rzucił się Zbyszko jak żbik i porwał ją na ręce.

Henryk Sienkiewicz,
Krzyżacy

☐ Ponieważ zaś przed chwilą wyraźnie słyszał, że może być oficerem, a jednocześnie patrzył w oczy matki zamglone niewymowną miłością i łzami, opuściła go tedy naprężona uwaga, z jaką wsłuchiwał się w mowę nauczycielki, i począł z całą swobodą myśleć o błyszczących szlifach i dzwoniących ostrogach.

Stefan Żeromski, *Szyfowe prace*

☐ Pan Tomasz nie widział nigdy, ażeby dziecię to śpiewało lub biegało po pokoju, nie widział nawet uśmiechu na bladziutkich ustach i nieruchomej twarzy.

Bolesław Prus,
Katarynka

3. Ułóż trzy zdania wielokrotnie złożone, używając trzech fragmentów wypowiedzi – po jednym z każdej kolumny. W utworzonych zdaniach podkreśl spójniki i zaimki względne. Uzupełnij wypowiedzenia przecinkami.

I.	II.	III.
Dominik rozpoczął naukę gry w tenisa	ale szybko przekonał się	co dostrzegł również jego instruktor.
Był zadowolony	doszedł do wniosku	jak trudno połączyć obowiązki z pasją.
Mimo że czasami nie miał siły	ponieważ zrobił ogromne postępy	że nie zrezygnuje ze swoich zainteresowań.

4. Połącz zdania pojedyncze w zdania wielokrotnie złożone za pomocą wybranych wyrazów z ramki. Zastosuj właściwą interpunkcję.

choć • kiedy • ponieważ • więc • jak • że • i • który

Świeciło słońce. Była piękna pogoda. Ania się uczyła. Bardzo zależało jej na otrzymaniu dobrej oceny ze sprawdzianu.

Prezentowałem swoją pracę. Mówiłem głośno i wyraźnie. Nikt się nie domyślił. Byłem bardzo zdenerwowany.

5. Których wypowiedzeń dotyczą podane informacje? Zaznacz obok nich właściwe oznaczenia (A–D).

- A. Gdy babcia wróciła do domu, mama była tak szczęśliwa, że aż łzy napłynęły jej do oczu, a głos zaczął się łamać.
- B. Gdyby udało mi się podjechać przed szóstą, oddałabym ci książkę, którą pożyczyłam jeszcze w zeszłym miesiącu.
- C. Film, który wczoraj obejrzałem, zrobił na mnie ogromne wrażenie, dlatego gorąco ci go polecam.
- D. Usiadł i utkwiał wzrok w tablicy, zastanawiając się ze strachem, czy zostanie wywołany do odpowiedzi.

- Składa się z czterech wypowiedzeń składowych. A / B / C / D
- Zaczyna się od zdania podrzędnego okolicznikowego warunku. A / B / C / D
- Zawiera zdanie wtrącone. A / B / C / D
- W jego skład wchodzi zdanie podrzędne przydawkowe. A / B / C / D

6. Przeczytaj rady dotyczące wybranych metod uczenia się. Następnie podkreśl orzeczenia i pionowymi kreskami podziel wypowiedzenia wielokrotnie złożone na zdania składowe. Ponumeruj je i nazwij. Uzupełnij opis pierwszego przykładu, a następnie przeanalizuj w taki sam sposób pozostałe wypowiedzenia.

- Ucząc się nowych rzeczy, staraj się dostrzegać powiązania między informacjami i łącz je z wiedzą, która została już przez ciebie wcześniej przyswojona.

1 – imiesłowy równoważnik zdania w funkcji zdania _____

2 – zdanie _____

3 – zdanie współrzędne _____

4 – zdanie podrzędne _____

- Zanim rozpoczniesz naukę, odłóż komórkę daleko od siebie, ponieważ dzięki temu łatwiej ci będzie się skoncentrować.

- Jeżeli zależy ci na opanowaniu materiału, nie powtarzaj słowo w słowo wszystkiego, co przeczytasz, ale staraj się zrozumieć nowe informacje i podzielić je na kategorie.

- Z badań wynika, że najskuteczniej przyswaja wiedzę ten, kto tłumaczy utrwalane zagadnienia innym.

7. Wstaw w zdaniach wielokrotnie złożonych brakujące przecinki. Ich liczba wskaże Ci imię i nazwisko osoby, której dotyczy dana informacja.

- Został uznany za geniusza ponieważ już w wieku 9 lat zdał egzamin wstępny na uniwersytet a kiedy miał 12 lat wygłosił swój pierwszy wykład na temat czterowymiarowych figur geometrycznych którego wysłuchali naukowcy i przedstawiciele mediów.
- Uważa się że był jednym z największych poliglotów znał bowiem czynnie 40 języków rozumiał zaś kolejnych 100.
- Ten nieprzeciętnie zdolny lingwista odczytał pismo hieroglificzne porównując zapisy wyryte na kamieniu z Rosetty i jest uznawany za twórcę nowoczesnej egiptologii.

2 przecinki

Jean-François Champollion
(1790–1832)

3 przecinki

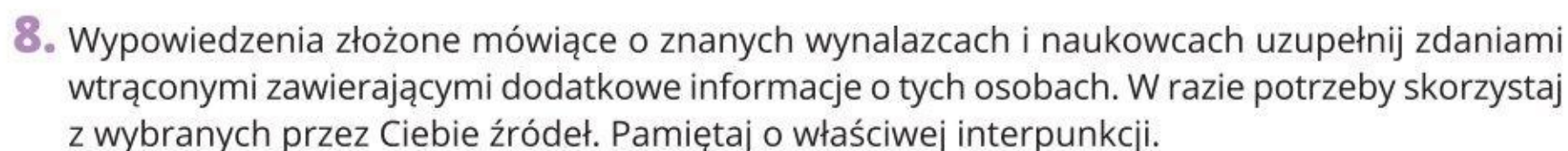

Andrzej Gawroński
(1885–1927)

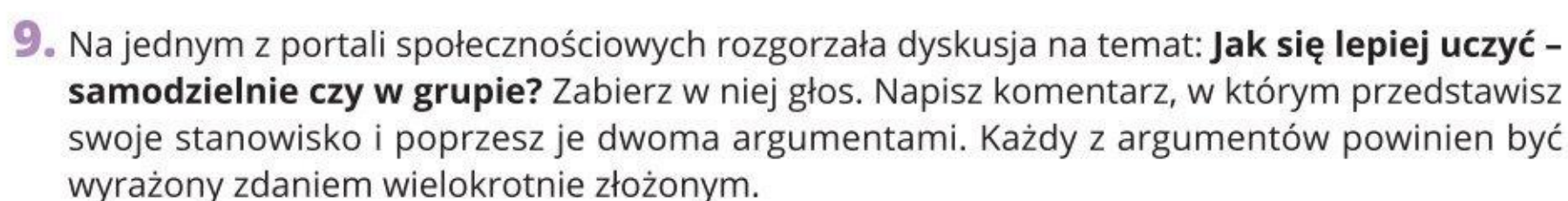
4 przecinki

William James Sidis
(1898–1944)

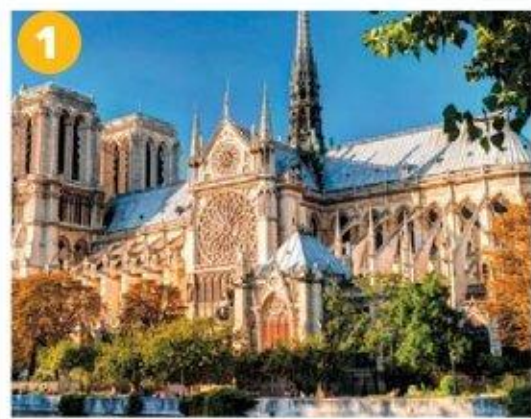

- Alfred Nobel _____
ufundował nagrodę, by zrekompensować ludzkości szkody, jakie wyrządził jego wynalazek.
- Maria Skłodowska-Curie _____
otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki oraz chemii i do dziś jest jedyną kobietą na świecie dwukrotnie uhonorowaną przez Szwedzką Królewską Akademię Nauk.
- Thomas Edison _____
pozostawił po sobie około tysiąca patentów i jest zaliczany do największych wynalazców w dziejach ludzkości.

[illegible]

Czy mieć styl to zawsze znaczy być modnym?

1. Jakie znaczenia ma słowo *styl*? Sformułuj jego definicję na podstawie podanych przykładów. W razie wątpliwości skorzystaj ze słownika języka polskiego.

Jednym z głównych stylów średniowiecza jest styl gotycki, cechujący się strzelistością.

Styl motylkowy, zwany też delfinem, jest drugim po kraulu najszybszym stylem pływackim.

Profesor był znany z łączenia w swoich wykładach stylu naukowego ze stylem potocznym.

To bardzo ładna koszula, ale raczej nie w moim stylu.

Prezentacja wygląda dobrze, muszę tylko zmienić styl czcionki.

Starożytni Rzymianie pisali za pomocą stylu na tabliczkach pokrytych woskiem.

styl

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

2. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

W zdaniu: *Reportarka przedstawiła swoje ustalenia w telegraficznym stylu*, podkreślone wyrażenie oznacza, że informacje

- A. są rzetelne i szczegółowe.
- B. miały przede wszystkim zaciekać odbiorców.
- C. można uznać za pewne i wiarygodne.
- D. przekazano za pomocą krótkich i zwięzłych zdań.

3. Połącz strzałką podane rodzaje komunikatów z typowym dla każdego z nich stylem językowym.

SMS	rozprawa	nowela	zarządzanie	referat
styl artystyczny	styl potoczny	styl publicystyczny	styl naukowy	styl urzędowy
rozmowa z koleżanką	artykuł prasowy	ballada	reportaż	podanie

4. Pod każdym z tekstów podaj nazwę stylu, w którym został napisany, i jego trzy cechy rozpoznane w tym fragmencie.

Obecnie w medycynie wykorzystuje się antybiotyki pochodzenia naturalnego, półsyntetycznego, syntetycznego oraz chemioterapeutyki. Pierwsze z nich są wytwarzane przez niektóre bakterie, promieniowce oraz grzyby. Preparaty półsyntetyczne to z kolei pochodne naturalnego produktu wyjściowego, uzyskiwane w drodze chemicznej modyfikacji. Natomiast preparaty syntetyczne powstają w efekcie laboratoryjnego odtworzenia związków pochodzenia naturalnego. Ostatnia grupa, chemioterapeutyków, nie posiada swojego odpowiednika w naturze.

Zasady stosowania antybiotyków w chowie i hodowli zwierząt (fragment)

styl _____

1. _____
2. _____
3. _____

- § 1. 1. W celu ograniczenia emisji z transportu, w przypadku przekroczenia poziomu stężeń zanieczyszczeń pyłowych PM10 [...] ustala się, na okres następnej doby, uprawnienia do bezpłatnych przejazdów środkami komunikacji miejskiej [...] dla osób korzystających z transportu indywidualnego.
2. Z bezpłatnego przejazdu będzie mogła skorzystać osoba okazująca dowód rejestracyjny samochodu osobowego wraz z osobami towarzyszącymi – łącznie w liczbie zgodnej z wpisem określającym liczbę miejsc siedzących w samochodzie.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Krakowa.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 3 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

styl _____

1. _____
2. _____
3. _____

Stanisław Lem

pisarz

Internet to Himalaje informacyjne, bezmierny ocean. Kto umie szukać, znajdzie tam, co chce. Moje wiadomości z internetu są przesłane przez pośredników. Sam nie umiem się nim posługiwać, choć moja żona tę umiejętność posiadała. Nie uważam, żeby mi to przynosiło hańbę, bo chodzi o instrument bardzo nowoczesny, a ja jestem już bardzo stary. Kiedy coś mnie zainteresuje, proszę pana Wojciecha, mojego sekretarza, żeby mi to wydrukował; wolę papier niż ekran. [...]

Czy internet przynosi pożytki? Oczywiście tak, zwłaszcza kiedy ktoś się nim biegle posługuje. Choćby w robocie redakcyjnej bywa użyteczny, przecież są tam wszechmożliwe słowniki. Niektórzy zresztą mówią, że nie warto już prenumerować gazet, bo kluczowe teksty i wiadomości zawsze można wyciągnąć z sieci – prasy to, zdaje się, nie cieszy.

Moja sieć... (fragmenty), „Cybertygodnik”, dodatek do „Tygodnika Powszechnego” 2006, nr 7

styl _____

1. _____
2. _____
3. _____

Koniu płomienny, koniu mój gniewny
Z Apollinowej stajni!
Kto zawołaniem zbudzi nas śpiewnym
I wieść, i drogę oznajmi?

Ze snów zapadłych głucho krzyczący,
Z tobą nocami się zmagam
I obudzony rżeniem twym grzmiącym
Skrzydlaty słyszę huragan.

Julian Tuwim, *Koń* (fragment)

styl _____

1. _____

2. _____

3. _____

- Oj, wyglądasz dzisiaj niewyraźnie!
- I tak się czuję...
- Co ci jest?
- Sama nie wiem. Głowa mi pęka.
W gardle coś mnie drapie.
- Oby to nie była grypa! Siedź dziś
w domu. Na zakupy pojedziemy
kiedy indziej.

styl _____

1. _____

2. _____

3. _____

5. Przyporządkuj słownictwo do odpowiedniego stylu. Zaznacz przy każdym sformułowaniu właściwą literę (A-D).

A. styl urzędowy

B. styl artystyczny

C. styl naukowy

D. styl potoczny

- noc rozłożyła swój płaszcz nad miastem
- należy uiścić opłatę
- bystrzak z niego
- rozchodzenie się fal mechanicznych
- zwracam się z prośbą
- kwas deoksyrybonukleinowy
- melodia mgieł nocnych
- pleść trzy po trzy

A / B / C / D

A / B / C / D

A / B / C / D

A / B / C / D

A / B / C / D

A / B / C / D

A / B / C / D

A / B / C / D

6. Przeczytaj utwór, a następnie wykonaj polecenia.

Julian Przyboś

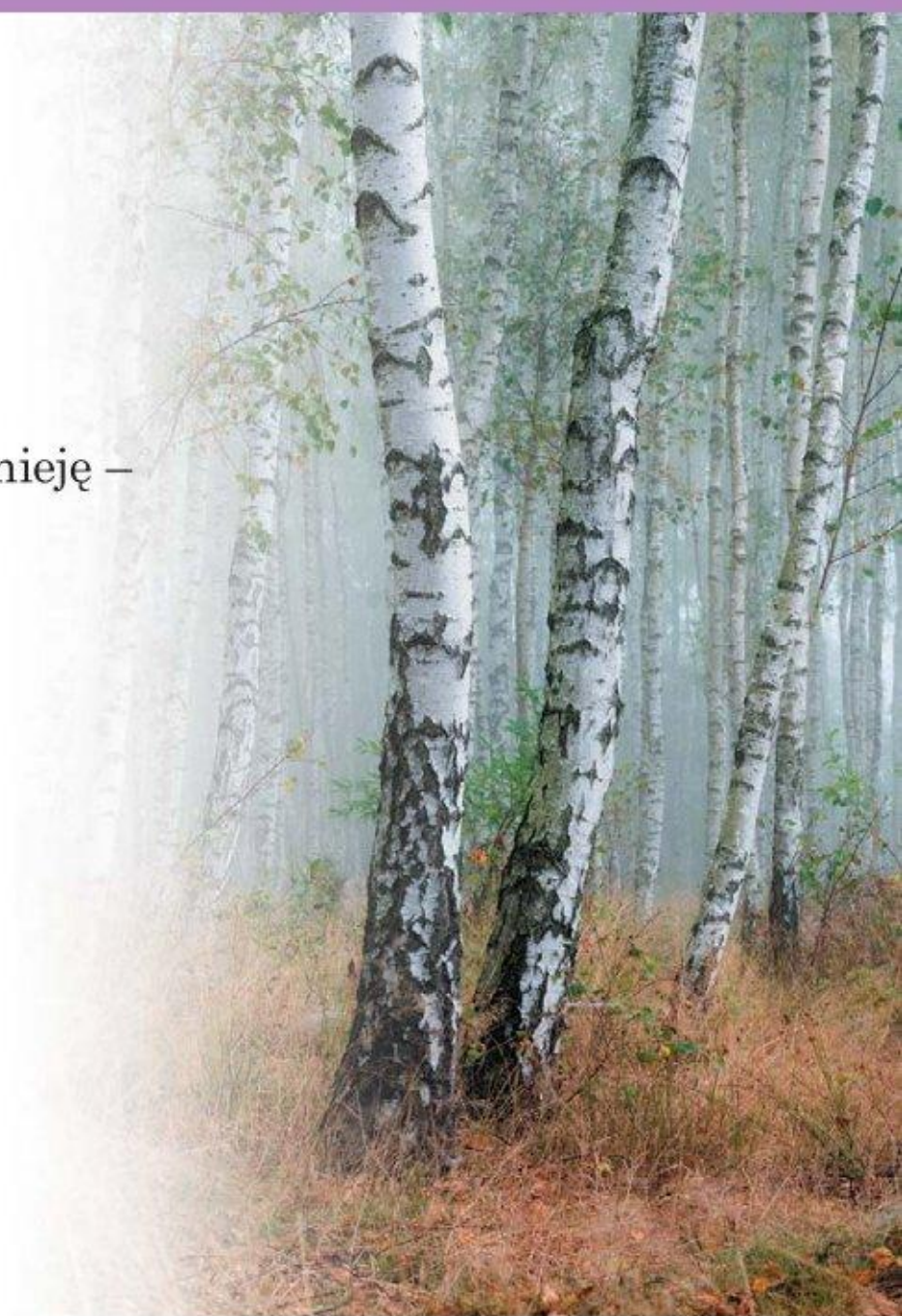
Próba świtu w brzezinie

W mroku jak we pniu spróchniałym, odludnieję –
a las obok.

Brzoza
każdym listkiem odszeptuje ciemność.

Brzezinowa zorza
chwieje niebem nade mną
światlista, milionolistna,
ażebym
po połowie drzewem, po połowie sobą
zaistniał!

Dnieje –
i jakby mnie obłok objął.

a) Wypisz przykłady środków stylistycznych zastosowanych w wierszu.

epitet – _____ , _____

porównanie – _____

przenośnia – _____

neologizm – _____

b) Jakimi synonimami bądź wyrażeniami synonimicznymi można zastąpić czasownik *odludnić*? Podaj dwie propozycje.

c) Zredaguj notatkę encyklopedyczną o brzozie. Zastosuj odpowiedni styl.

7. Uzupełnij tekst protokołu czasownikami w odpowiedniej formie lub rzeczownikami odczasownikowymi. Wykorzystaj wyrazy z ramki.

uczestniczyć • uznać • zainscenizować • wystąpić • zabrać • powołać •
głosować • sprawdzić • prowadzić

Protokół z lekcji języka polskiego

Dn. 11 grudnia 2024 r. w sali nr 5 odbyła się lekcja języka polskiego

Sąd nad Balladyną. W zajęciach _____ 24 uczniów z klasy VII a.

Lekcję _____ mgr Anna Kowalska.

Przebieg lekcji:

1. _____ obecności.
2. _____ sądu nad bohaterką tragedii Juliusza Słowackiego:
 - a) _____ Tomasza Nowaka jako prokuratora;
 - b) _____ głosu przez obrońcę – Andrzeja Popiela;
 - c) _____ świadków – Filona (Adam Marzyciel), Kanclerza (Filip Poznański).
3. _____ jawne nad postępowaniem oskarżonej Balladyny.

Za winną wymienionych czynów _____ Balladynę 24 uczniów.
Nikt nie głosował przeciw.

Protokołował

Marcin Kwiatkowski

8. Które z wypowiedzi w stylu urzędowym nie zawiera błędu językowego? Wybierz poprawną odpowiedź.

- A. Wycinka drzew jest dozwolona w okresie czasu od marca do października.
- B. Decyzję w tej sprawie może podjąć tylko i wyłącznie dyrektor.
- C. W budżecie zabezpieczono środki na nową halę sportową.
- D. Uprasza się o terminowe dokonywanie wpłat.

9. Co charakterystycznego dostrzegasz w wypowiedziach bohaterów? Nazwij użyte przez nich środki stylistyczne, a następnie przeredaguj wypowiedzi tak, aby miały neutralny wydźwięk.

W tej sukienusi w kropeczki będzie pani wyglądać jak marzenie. Warto dokupić do tego kapelusik i jakiś paseczek. Rachuneczek będzie niewiele wyższy.

Środek stylistyczny:

Przeredagowana wypowiedź:

Nie widziałem, niewątpliwie zacnej, ceremonii rozdania nagród, jednakowoż zdążyłem na projekcję filmu. Zaiste, warto było go obejrzeć!

Środek stylistyczny:

Przeredagowana wypowiedź:

10. Uzupełnij zdanie. Wybierz odpowiedzi **A** albo **B** oraz **C** albo **D**.

W zdaniu: *Jak dotarł do domu, od razu zadzwonił*, zaimek *jak* **A** / **B**. Konstrukcji z *jak* można użyć **C** / **D**.

- A.** został zastosowany poprawnie
B. należy zastąpić wyrazem *gdy* albo *kiedy*

- C.** w każdym stylu
D. tylko w stylu potocznym

11. Popraw błędy wynikające z mieszania stylów w wypowiedziach.

- Kierowca, który wbijał się z podporządkowanej, doprowadził do poważnej kolizji.

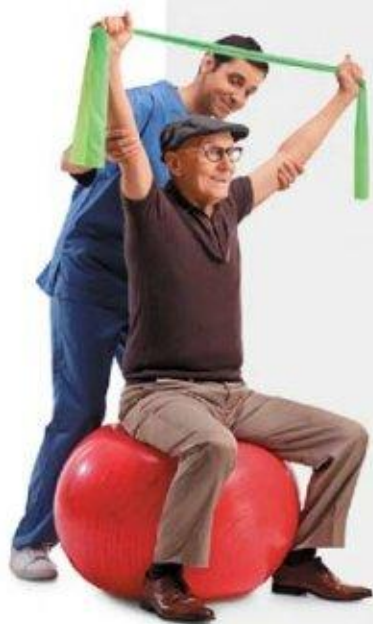
- Swoją prośbę motywuję tym, że super gotuję i chciałbym rozwijać umiejętności w tym kierunku.

- W związku z nierespektowaniem przez was zasad nie dam wam kasy na kino.

- Z dala od głównych ośrodków nauki wiódł lajtowe życie, koncentrując się na planowaniu kolejnej wyprawy.

12. Napisz dwa krótkie teksty zainspirowane ilustracją. W każdym użyj innego stylu.

styl _____

styl _____

- 13.** Przeanalizuj styl wypowiedzi obu rozmówców. Określ, jakie czynniki mogą mieć wpływ na różnice w sposobie komunikowania się tych osób.

Hejka, może byśmy się przeszli?
Rzut beretem stąd jest spoko park.
Potrzebuję parę minut, żeby się ogarnąć,
i wpadnę po ciebie.

Witaj! Z przyjemnością się z tobą wybiorę.
Jestem rad, że będziemy mogli porozmawiać.
Poza tym aura sprzyja przechadzkom.
Do zobaczenia!

Piszemy podanie

1. Zaznacz elementy, które są charakterystyczne dla podania.

☐ nazwa miejscowości i data	☐ zwrot do adresata
☐ PS, czyli postscriptum	☐ własnoręczny podpis
☐ informacje o nadawcy	☐ adres odbiorcy
☐ zwrot grzecznościowy	☐ informacja o załącznikach

2. Uzupełnij zapisy miejsca i daty odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi: kropkami i przecinkami.

Poznań 1 09 2023 r

Szczecin 5 IX 2023 r

Zakopane dnia 7 lipca 2023 r

Olsztyn dn 5 V 2023 r

Warszawa dn 1 10 23 r

Wrocław 20 czerwca 2023 r

3. Skreśl zwroty, których nie można użyć w podaniu.

zwracam się z uprzejmą prośbą • dawno do Państwa nie pisałam •
prośbę swoją motywuję • łączę wyrazy szacunku • witam •
w uzasadnieniu pragnę nadmienić • pozdrawiam serdecznie •
uprzejmie proszę • cześć, mam na imię • do podania załączam

4. Przeczytaj zdania, a następnie podaj zasadę ortograficzną dotyczącą pisowni nazw instytucji.

Uczęszczałam do **Szkoły Podstawowej nr 20 w Zielonej Górze.**

Obecnie jestem uczniem **szkoły podstawowej.**

Chodzę do **Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Szczecinie.**

Wniosek:

5. Dopasuj do elementów podania właściwe nazwy. Zapisz w wyznaczonych miejscach określenia z ramki.

dane osobowe i kontaktowe • miejscowość i data • nagłówek •
adresat • sformułowanie prośby • pożegnalny zwrot grzecznościowy •
własnoręczny podpis • prośba o pozytywne rozpatrzenie podania •
uzasadnienie prośby • dodatkowe dokumenty

Anna Kowalska
ul. Szkolna 5/4
00-200 Małe Miasto

Małe Miasto, 10.07.2025 r.

Dyrekcja
IV Liceum Ogólnokształcącego
im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie

PODANIE

Uprzejmie proszę o przyjęcie mnie do klasy pierwszej o profilu językowo-turystycznym.

Prośbę swoją motywuję tym, że szczególnie interesują mnie geografia i historia oraz nauka języków obcych. Znam w stopniu zaawansowanym język angielski. W tym roku brałam udział w Małopolskim Konkursie Języka Angielskiego, w którym zdobyłam tytuł finalisty. Od czterech lat uczęszczam także na dodatkowe zajęcia z języka hiszpańskiego i opanowałam ten język na poziomie średnio zaawansowanym. Chciałabym podnieść swoje kompetencje językowe, ponieważ w przyszłości pragnę zostać stewardesą lub pilotem wycieczek zagranicznych.

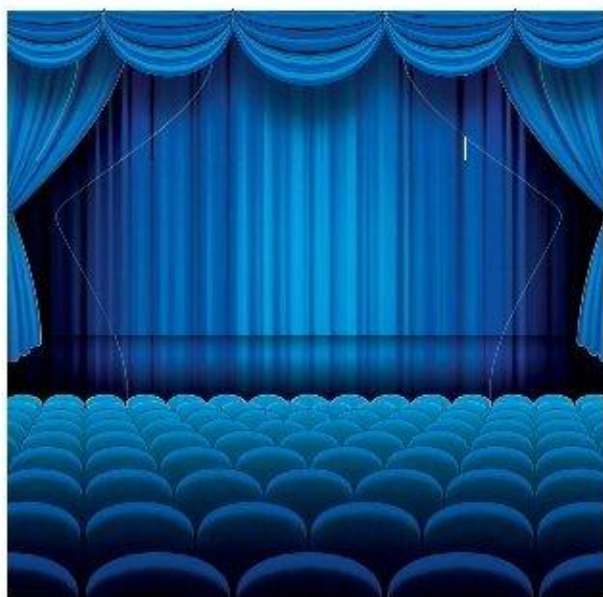
Proszę o pozytywne rozpatrzenie mojej prośby.

Z poważaniem
Anna Kowalska

Załączniki:

1. Życiorys.
2. Świadectwo ukończenia szkoły podstawowej.
3. Zaświadczenie o wynikach egzaminu ósmoklasisty.
4. Zaświadczenie o uzyskaniu tytułu finalisty Małopolskiego Konkursu Języka Angielskiego.

6. Sformułuj uzasadnienia próśb różnych nadawców. Każdorazowo zastosuj język urzędowy.

Adresat: dyrekcja teatru
Prośba: zwiedzanie kulis teatru

Swoją prośbę uzasadniamy tym, że _____

Adresat: dyrekcja szkoły
Prośba: wydanie zaświadczenia
o udziale w wolontariacie

Moją prośbę motywuję tym, _____

7. Uzupełnij tekst podania odpowiednimi informacjami i zapisz je poprawnie na formularzu.

Zarząd
UKS „Spartakus”
w Zarzeczcu Wielkim

Zwracam się z prośbą o przyjęcie mnie do drużyny piłkarskiej.

Adam Nowak

Załączniki
Zgoda rodziców
Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia

8. W imieniu swojej klasy napisz podanie do przewodniczącego rady rodziców Twojej szkoły z prośbą o dofinansowanie wycieczki klasowej „Śladami Adama Mickiewicza”.

WYŚLIJ APLIKACJĘ I PRZEJDŹ REKRUTACJĘ!

Starasz się o staż w redakcji. Uzupełnij podanie.

Podanie

Zwracam się z uprzejmą prośbą o przyjęcie mnie _____

Prośbę swoją motywuję tym, że _____

Ponadto myślę, że ten staż pozwoli mi _____

Proszę o pozytywne rozpatrzenie mojej kandydatury.

Załącznik:

Rafał Wielopolski

1. _____

Zabłyśnij na rozmowie kwalifikacyjnej. Rozwiń zdania główne tak, aby powstały wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Skorzystaj z odpowiedzi.

_____, nauczyłem się, _____
imiesłowowy równoważnik zdania + zdanie główne + zdanie podrzędne

Zawsze staram się, _____
zdanie główne + zdanie podrzędne + zdanie podrzędne

Wykaż się umiejętnościami praktycznymi. Napisz lid do artykułu o sposobach skutecznego utrwalania wiedzy. Zaproponuj też ciekawy tytuł.

Rozwiąż test kwalifikacyjny.

Tekstem, który reprezentuje styl urzędowy, jest

- ☐ A. podanie.
- ☐ B. reportaż.
- ☐ C. przemówienie.

Stosowanie przypisów to cecha charakterystyczna stylu

- ☐ A. artystycznego.
- ☐ B. dziennikarskiego.
- ☐ C. naukowego.

Styl publicystyczny występuje

- ☐ A. w dokumentach.
- ☐ B. w podręcznikach.
- ☐ C. w prasie.

Podsumowanie rozdziałów I–III

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–17.

Beata Sabała-Zielińska

Miało być miło i przyjemnie. Tymczasem... Strach!

fragmenty

- Kany się bierecie? – zagadnął wychodzących turystów pan Stanisław.
- Jeszcze nie wiemy. Może tu, może tam – odparł lekko pan Marek.
- To raczej tu czy raczej tam? – dociskał turystę pan Stanisław.
- Jeszcze nie wiemy. Zobaczymy w trakcie wycieczki.
- Jeśli idziecie w góry, wolałbym wiedzieć dokąd. Bo co zrobimy, jak nie wrócicie? Gdzie was będziemy szukać? [...]
- No pewnie! I co jeszcze?! Może napisać też, z czym mamy kanapki? Nie będę się nie wiadomo komu tłumaczył z tego, co robię – prychnął pan Marek, typowy człowiek XXI wieku, którego definiuje hasło: „Mam internet, to mam wszystko! Nie będę nikogo słuchać”.
- To nie jest tłumaczenie się. To mądrość, która niejednemu uratowała życie – spokojnie wyjaśnił ratownik. – Bo założmy, całkiem hipotetycznie, że zaginiecie, zgubicie się, to skąd ratownicy mają wiedzieć, gdzie was szukać? W którą część Tatr iść? [...] Tatry to wielkie góry i jeśli ratownicy nie mają informacji, dokąd poszli zaginieni, mogą minąć dni, a nawet tygodnie, zanim kogoś znajdą.
- [...] Franek natychmiast zareagował.
- Tato, to dokąd w końcu idziemy? Powiedzmy panu Stanisławowi. Proszę – nalegał.
- Mężczyzna niestety milczał, bo po pierwsze, był lekko oszołomiony czarnym scenariuszem, który przedstawił mu góral. Po drugie, a może właściwie po pierwsze – nie miał żadnych konkretnych planów. Musiał przyznać sam przed sobą, że nie przemyślał i nie przygotował wycieczki. Jego żona szybko to zrozumiała.
- To może inaczej – zaproponowała. – Proszę nam powiedzieć, dokąd możemy się wybrać, żeby było bezpiecznie. W końcu to zima, śniegu dużo. Wczoraj lawina zasypała ludzi.
- I takie pytanie bardzo mi się podoba – uśmiechnął się nareszcie góral. – Idźcie do Doliny Małej Łąki.
- [...] Dzień minął szybko, jak to zimą. Słońce, które wisiało nad górami zaledwie kilka godzin, znienacka opadło za grań. Jakby bawiło się z nami w zabawę z dzieciństwa: „a kuku”. [...] Około piętnastej Zakopane zatoneło w szarówce. Po szesnastej było już całkiem ciemno.

Ratownik nie znosił zimy. Za młodu, przeciwnie, kochał ją całym sercem, bo też znakomity był z niego narciarz. Ale teraz, gdy kości stare, a oczy słabsze, nie przepadał ani za mrozem, ani za ciemnością w środku dnia.

[...] Przymknął oczy... I przysnął.

Zbudził go telefon. Nie wiedział, od kiedy dzwonił, ale chyba długo, bo kiedy w końcu do niego doszedł, zobaczył sześć nieodebranych połączeń. Wszystkie z tego samego numeru.

– Kiego lichu! – westchnął i oddzwonił. [...]

– Co się stało? – zapytał.

– Nie wiemy, gdzie jesteśmy, panie Stanisławie. Ciemno, choć oko wykol. Próbowaliśmy świecić sobie latarkami w telefonach, ale dwa już padły. Co mamy robić?

[...]

– Jesteście tam, gdzie mówiłem, że macie iść?

– Tak, ale chyba zeszliśmy nie tą stroną. [...]

– Dobra. Poczekajcie. Zadzwońiem do Jędrka, ma dziś dyżur w TOPR-ze¹.

Dwie godziny później turyści grzali się w salonie, bezpieczni. Ratownicy szybko ich znaleźli. Podjechali quadem do Strażyskiej i podbiegli w stronę Przełęczy w Grzybowcu, bo z opisu pani Ani wynikało, że tam właśnie powinni być. I byli.

Teraz, gdy siedzieli w salonie, można było odnieść wrażenie, że chcieliby zniknąć. Nikt słowem się nie odezwał.

Beata Sabała-Zielińska, *TOPR. Tatrzańska przygoda Zosi i Franka*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2022.

1. Wybierz właściwe dokończenie zdania.

Pan Marek został nazwany *typowym człowiekiem XXI wieku*, ponieważ

- A.** wierzy w siłę swojego rozumu.
- B.** stara się walczyć z wykluczeniem cyfrowym.
- C.** nie może się obyć bez mediów społecznościowych.
- D.** jego zdaniem dzięki internetowi rozwiąże każdy problem.

2. Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

Bohaterowie opowiadania posługują się językiem potocznym.	P	F
Narrator używa wielu środków stylistycznych, m.in. epitetów, porównań, powtórzeń.	P	F

¹ TOPR – Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

3. W którym ze zdań wyraz *lawina* został użyty w znaczeniu dosłownym (a nie przenośnym)? Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. Zasypał ją lawiną pytań.
- B. Nie udało się powstrzymać lawiny protestów.
- C. Jego wyznanie uruchomiło lawinę domysłów.
- D. Z impetem w kierunku Czarnego Stawu ruszyła lawina.

4. Wybierz właściwe dokończenie zdania.

O przywiązaniu pana Stanisława do tradycji świadczy to, że bohater

- A. przekazuje wiedzę o tym, jak zachowywać się w górach.
- B. doskonale orientuje się w topografii Tatr.
- C. używa języka regionu, w którym żyje.
- D. jest ratownikiem TOPR-u.

5. Połącz związki frazeologiczne z ich wyjaśnieniami. Który z tych związków można powiązać z treścią tekstu Beaty Sabały-Zielińskiej? Uzasadnij swój wybór.

czubek góry lodowej

zmienić ustalony porządek lub panujące reguły

obiecywać złote góry

zachęta do przyjęcia pozytywnej postawy

patrzeć z góry

zauważalny niewielki fragment większego zjawiska

uszy do góry

okazywać wyższość wobec innych

wywrócić do góry nogami

składać obietnice, których nie można spełnić

Frazeologizm, który można powiązać z tekstem: _____

Uzasadnienie: _____

6. Uzupełnij zdania rzeczownikiem *góry*, pisany odpowiednio: małą lub wielką literą.

Znajdujące się w Ameryce Północnej _____ Skaliste zachwycają dzikością i unikalnymi krajobrazami.

Trawersując zbocze _____, zbliżaliśmy się do schroniska.

Niebo było zachmurzone, nie widzieliśmy więc wierzchołka Babiej _____.

7. Spośród wyrazów w ramce wybierz te, których pisownię uzasadnia wymiana głosek. Dodaj po jednym wyrazie potwierdzającym poprawność tego zapisu. Podkreśl wymieniane się głoski.

wrażenie • wrócić • hipotetycznie • ośnieżony • później •
grzać się • uśmiech • żona • dyżur • górzysty

8. Zapisz w każdej luce właściwy wyraz z podanego szeregu.

ratownik • topowiec • wybawca

wyraz o najbogatszej treści: _____

taternik • alpinista • wspinacz

wyraz o najszerszym zakresie: _____

9. Na podstawie podanych informacji zredaguj spójny i niezawierający powtórzeń tekst dotyczący TOPR-u. Podkreśl środki językowe, które nadały Twojej pracy spójność.

- TOPR zajmuje się ratownictwem górskim.
- TOPR działa w polskich Tatrach.
- Na swoich stronach TOPR publikuje komunikaty lawinowe.
- Pomoc niesiona przez TOPR jest bezpłatna.
- TOPR został założony w 1909 roku.
- Symbolem TOPR-u jest błękitny krzyż na białym tle.
- Siedziba TOPR-u znajduje się w Zakopanem.
- TOPR podejmuje akcje na szlakach, w dolinach, w jaskiniach i na stokach narciarskich.

- 10.** Zanalizuj zdania wielokrotnie złożone: podkreśl orzeczenia, oddziel pionową kreską zdania składowe, ponumeruj je i podaj ich nazwy.

Musiał przyznać sam przed sobą, że nie przemyślał i nie przygotował wycieczki.

Podjechali quadem do Strążyskiej i podbiegli w stronę Przełęczy w Grzybowcu, bo z opisu pani Ani wynikało, że tam właśnie powinni być.

- 11.** Czy ratownicy TOPR-u słusznie są nazywani Rycerzami Błękitnego Krzyża? Zajmij stanowisko i uzasadnij je dwoma argumentami.

Stanowisko: _____

Argument 1.: _____

Argument 2.: _____

- 12.** Uzupełnij tekst poprawnymi formami imion i nazwisk.

Za najśłynniejszego zakopiańskiego gawędziarza uznaje się (Jan Krzeptowski-Sabała)

_____.

Dzięki (Tytus Chałubiński) _____ nastąpił rozwój taternictwa i regionu tatrzańskiego.

Przewodniczka opowiedziała nam o jednym z założycieli TOPR-u – (Kazimierz Dłuski)

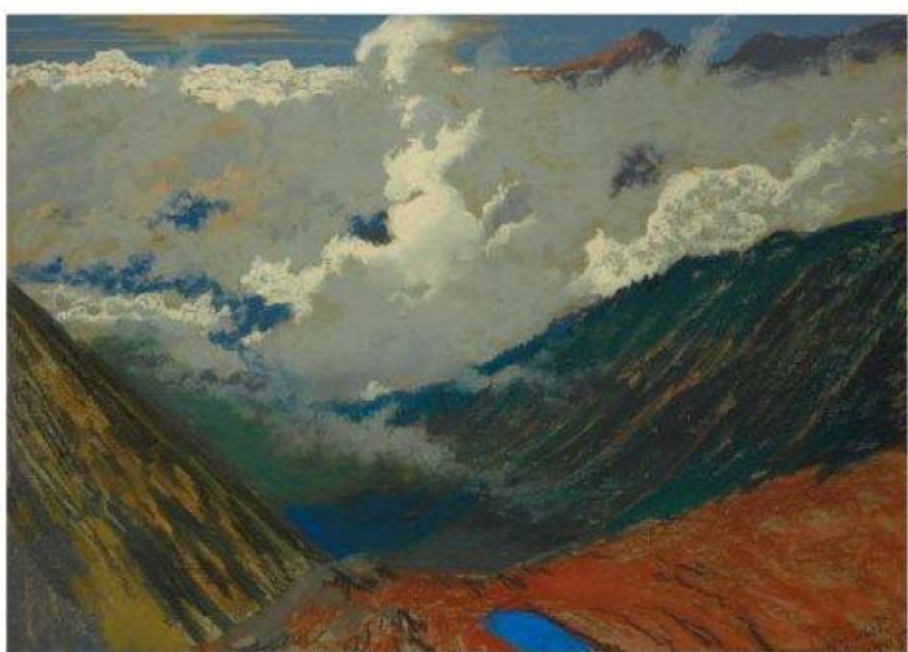
_____, który był szwagrem (Maria Skłodowska-Curie)

_____.

- 13.** Rozbuduj dwa zdania zaczerpnięte z tekstu Beaty Sabały-Zielińskiej, wzbogacając je o środki językowe charakterystyczne dla stylu artystycznego.

Teraz, gdy siedzieli w salonie, można było odnieść wrażenie, że chcieliby zniknąć. Nikt słowem się nie odezwał.

- 14.** Opisz obraz Leona Wyczółkowskiego. Uwzględnij kompozycję i kolorystykę dzieła.

Leon Wyczółkowski, *U Wrót Chałubińskiego*, 1905, Muzeum Narodowe w Krakowie

15. Napisz podanie o przyjęcie do wolontariatu, który będzie polegał na sprzątaniu górskich szlaków oraz udzielaniu turystom informacji o prognozie pogody.

16. Wymyśl tytuł i napisz lid do artykułu na temat zasad bezpieczeństwa, których należy przestrzegać w górach.

17. Zredaguj plan opowiadania, które spełni trzy kryteria:

- a)** jego akcja rozegra się w górach,
- b)** punktem kulminacyjnym będzie nierozważne zachowanie,
- c)** opowiadanie zakończy się szczęśliwie.

Wypowiedzenia wielokrotnie złożone lubią interpunkcję

1. Przyporządkuj zapisane poniżej zasady interpunkcyjne do podanych zdań wielokrotnie złożonych. Wpisz w każdą lukę właściwą literę (A–D).

- ☐ 1. Uczennica, która akurat wyszła z sali, zaprosiła ich do środka.
- ☐ 2. Kiedy spotkaliśmy go po raz drugi, zapewnił nas, że pamięta o danej obietnicy.
- ☐ 3. Odbierając przesyłkę z paczkomatu, Antek pomyślał, że wstąpi jeszcze do sklepu.
- ☐ 4. Zaczął padać deszcz, więc zostaniemy w domu, ale nie będziemy się nudzić.

A.

Przecinkiem oddzielamy imiesłowy równoważnik zdania.

B.

Przecinkiem oddzielamy zdania współrzędne przeciwstawne i wynikowe.

C.

Przecinkami wydzielamy zdania wtrącone.

D.

Przecinkiem rozdzielamy zdania składowe wypowiedzenia złożonego podrzędnie.

2. Na podstawie fotografii uzupełnij zdania wyliczeniami. Podkreśl orzeczenia i wstaw brakujące przecinki.

Nasza wycieczka do Afrykarium we wrocławskim zoo była bardzo interesująca zobaczyliśmy bowiem _____

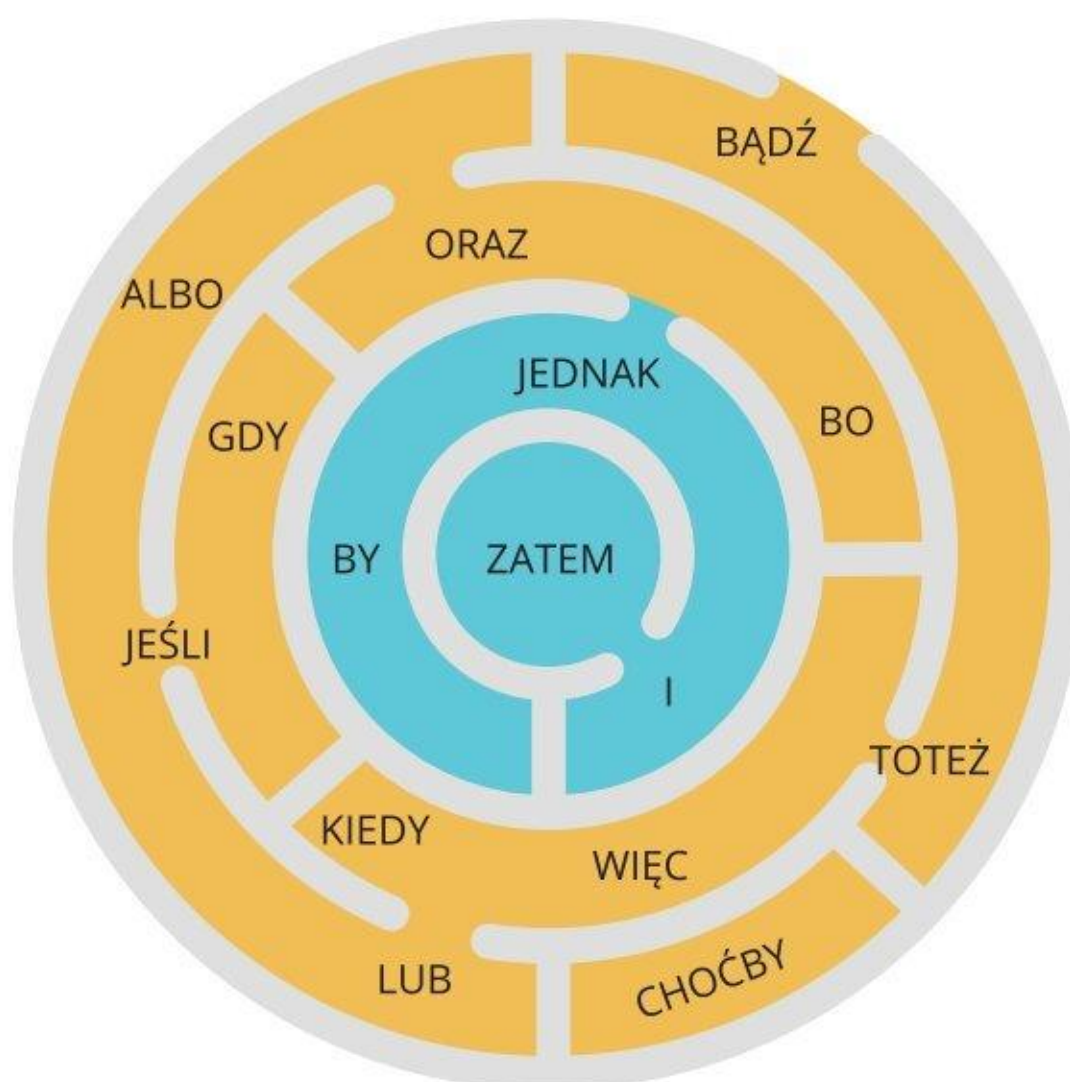
_____ dzięki czemu wiemy teraz jak prezentuje się w środowisku zbliżonym do naturalnego fauna wód Kanału Mozambickiego Afryki Wschodniej plaży i rafy koralowej Morza Czerwonego dżungli Konga.

W karcie dań włoskiej restauracji znaleźliśmy _____

czyli charakterystyczne dla bogatej w smaki kuchni słonecznej Italii przystawki dania główne oraz desery toteż długo nie mogliśmy się zdecydować którą z potraw zamówić na początek czym nasycić głód i jak zakończyć ucztę co przyprawiło kelnera o ledwie skrywaną irytację.

3. Podkreśl w labiryncie spójniki charakterystyczne dla zdań złożonych współrzędnie. Ułóż z wybranymi spójnikami dwa zdania wielokrotnie złożone mówiące o wędrowce przez labirynt. Zadbaj o ich poprawność interpunkcyjną.

4. Uzupełnij wypowiedzenia wielokrotnie złożone zdaniami współrzędnymi. Wstaw przecinki zgodnie z zasadą.

- Postanowiła pomalować swój pokój, ponieważ przestały jej się podobać bladożółte ściany

zдание współrzędnie złożone przeciwstawne

- By wziąć udział w maratonie, codziennie biegał w parku

zдание współrzędnie złożone łączne

- Jeśli poważnie myślisz o roli w przedstawieniu, musisz nauczyć się tekstu na przyszły tydzień

zдание współrzędnie złożone wynikowe

- Chociaż w piątek mam bardzo mało czasu, na piknik upiekę kruche ciasteczka

zдание współrzędnie złożone rozłączne

5. Dokończ wypowiedzenia, tak aby powstały zdania wielokrotnie złożone o treści odnoszącej się do ilustracji: pierwsze – połączone bezspójnikowo, drugie – zawierające spójniki lub zaimki względne. Zastosuj właściwą interpunkcję.

Nadszedł wieczór

Wokół nikogo nie było

Odbiły od brzegu

Była pełnia lata

Siedzieli w kinie

Główny bohater starał się

6. Uzupełnij wypowiedzenia zdaniami wtrąconymi, a następnie wstaw w odpowiednich miejscach przecinki.

- Film o którym _____
właśnie pojawił się na ekranach kin lecz wielu krytykom się nie spodobał.
- Kolega którego _____
przyleciał wczoraj z Anglii jednak nie wiem czy zdąży mnie odwiedzić.
- Wojtek mimo że _____
pomógł babci i przekopał grządkę w ogródku.
- Piosenka którą _____
zajęła pierwsze miejsca na listach przebojów co ucieszyło wszystkich fanów.

7. Wykonaj polecenia.

a) Podkreśl orzeczenia odpowiednimi kolorami. Wstaw brakujące przecinki.

orzeczenie czasownikowe **orzeczenie imienne**
imiesłów przysłówkowy w funkcji orzeczenia

Paulina podeszła do okna bo chciała popatrzeć na podwórko i na dzieci które podrzucały kolorową piłkę śmiejąc się radośnie. Pogoda była piękna więc dziewczyna pomyślała że chętnie odetchnęłaby świeżym powietrzem ale na prośbę mamy musiała opiekować się chorym bratem. Troskliwie spytała Marka czy ma ochotę napić się herbaty z sokiem malinowym albo obejrzeć film który właśnie został udostępniony w jednym z serwisów. Chłopiec odmówił cicho podziękował siostrze i zaraz zasnął. Popatrzawszy na zegarek Paulina zaczęła się zastanawiać czy po powrocie mamy zdąży jeszcze pójść do sklepu papierniczego by kupić nowy zeszyt do języka angielskiego. Jeszcze raz podeszła do okna i wtedy dostrzegła coś co ją zaniepokoiło.

b) Napisz w trzech zdaniach złożonych dalszy ciąg historii o Paulinie. Zastosuj różne rodzaje orzeczeń. Podkreśl je odpowiednimi kolorami i postaw przecinki.

8. Zaznacz zdanie, w którym interpunkcja jest niepoprawna.

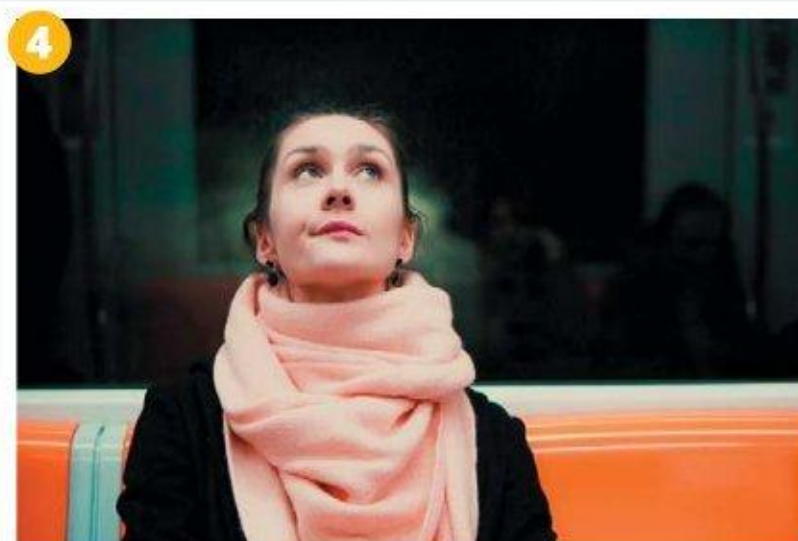
Gdy usiedli spokojnie obok niego, wpatrzeni z zainteresowaniem w ekran komputera, zaczął mówić, jednocześnie wskazując palcem najciekawsze fotografie.

Moja starsza siostra nie może nam pomóc, dlatego że w przyszłym tygodniu zdaje egzamin praktyczny na prawo jazdy, zatem codziennie ćwiczę, aby nabrać jak największej wprawy.

Jeśli mnie pamięć nie myli, Przemek, który jest najstarszy z rodzeństwa, obchodzi właśnie czternaste urodziny i zapewne zdmuchuje teraz świece na torcie.

Jadąc na zajęcia zdałam sobie sprawę, że zapomniałam telefonu komórkowego, więc się zdenerwowałam, że nie będę mieć kontaktu z rodzicami.

9. Uzupełnij znaki interpunkcyjne w zdaniach wielokrotnie złożonych. Szczególną uwagę zwróć na połączenia partykuł, spójników i przysłówek ze spójnikami.

- Szedł z trudem i skarżył się że pogoda nie taka trasa źle wybrana droga pod górę za stroma plecy go bolą dlatego że dźwiga za ciężki plecak.
- Są tacy turyści którzy lubią narzekać zwłaszcza gdy do plecaka na wyprawę w góry spakują laptopa i dwulitrową butelkę coca-coli mimo że ostrzegano ich by tego nie robili.
- Nie dawał sobie wytłumaczyć że nie uda mu się dojść na szczyt chyba że zostawi colę i komputer w schronisku tym bardziej że w tej okolicy nie połączy się z żadną siecią internetową a picie coli wywoła u niego jeszcze większe pragnienie.

O tekstach literackich i nieliterackich

1. Jakie teksty czytają przedstawione osoby? Na podstawie podanych cytatów podpisz każdą ilustrację informacją wybraną spośród podanych w ramce.

tekst użytkowy • literatura piękna • tekst naukowy • tekst publicystyczny

Z góry wąwóz
wydawał się
rycerzom niemal
czarny. Pośrodku
niego wiła się
jak wąż wąska,
jasna dróżka,
nad którą górowały
strzeliste świerki.

Onomastyka
jako autonomiczna
subdyscyplina
naukowa jest
definiowana
przez swój
podstawowy
przedmiot opisu:
nazwy własne.

W roku 2024
na rynku
pojawiło się wiele
ciekawych gier
komputerowych.
Sprawdźmy,
po które naprawdę
warto sięgnąć.

Sprzedam
komplet powieści
o Harrym Potterze.
Stan bardzo dobry.
Cena
do negocjacji.
Tel. 111-222-33X

Przeczytaj tekst I, a następnie wykonaj polecenia 2.–4.

Tekst I

Flamandzki pisarz Phil¹ Bosmans napisał kiedyś, że ze szczęściem jest czasem tak, jak z okularami. Szukamy ich, gdzie się tylko da, a one są na nosie. Gdzie jest w takim razie źródło szczęścia?

Niestety część ludzi, kiedy chce się poczuć szczęśliwa, zaczyna szukać zewnętrznych nagród, czegoś wyjątkowego, co sprawi im przyjemność i dzięki czemu poczują satysfakcję. Kiedy jednak to mają, szybko o tym zapominają i znów zaczynają dążyć do kolejnych

¹ czytaj: fil

rzeczy. Nowy gadżet, sukienka czy nawet nowy samochód najczęściej dają im radość, która jednak szybko przemija. [...] Wpadamy w pułapkę. Chcemy coraz więcej, a coraz mniej jesteśmy szczęśliwi.

[...] Jak zatem nauczyć się dostrzegać „małe szczęścia” na co dzień? Może do tego posłużyć technika zwana „słoikiem wdzięczności”. To narzędzie, które może ci przynieść wiele korzyści, gdyż wykorzystuje się je m.in. do treningów optymizmu, redukcji stresu czy po prostu zwiększenia zadowolenia z życia.

Marcin Capiga, *Co daje ci szczęście?* (fragmenty)

2. Na podstawie tekstu I sformułuj odpowiedzi na pytania.

Z jakiego względu szczęście jest podobne do okularów?

Co się dzieje z radością, którą odczuwamy, kiedy kupujemy nowe przedmioty, jeśli robimy to zbyt często?

Jakie są skutki wpadnięcia w pułapkę konsumpcjonizmu?

Co może pomóc w nauce dostrzegania szczęścia na co dzień?

3. Oceń prawdziwość podanych zdań dotyczących tekstu I. Przy każdej poprawnej informacji wstaw znak X.

W wypowiedzi pojawiają się wyrazy z języka potocznego.	☐
Zdanie: <i>Niestety część ludzi, kiedy chce się poczuć szczęśliwa, zaczyna szukać zewnętrznych nagród [...]</i> – jest opinią.	☐
Tekst pobudza do refleksji na temat tego, czy każdy z nas dostrzega na co dzień szczęście.	☐
Autor prezentuje własny (subiektywny) punkt widzenia.	☐
Artykuł zawiera wiele terminów naukowych.	☐

4. Czy zgadzasz się ze zdaniem Marcina Capigi, że odczuwanie szczęścia można trenować? Sformułuj swoje stanowisko, a następnie je uzasadnij.

Moje stanowisko: _____

Uzasadnienie: _____

Przeczytaj tekst II, a następnie wykonaj polecenia 5.–7.

Tekst II

Wstęp

W potocznych i obiegowych stwierdzeniach dotyczących szczęścia można spotkać się z poglądem, że istnieje nieskończona ilość koncepcji szczęścia, z pewnością tyle, ile osób do osiągnięcia szczęścia dąży. Tyleż samo funkcjonuje definicji słowa „szczęście”. Próbując – nawet na dużym poziomie ogólności – definiować, czym jest szczęście, można odwołać się do reguł rządzących najbardziej podstawową klasyfikacją pojęć, która określa porządek poszczególnych kategorii – od kategorii najniższych do najwyższych.

[...]

Naukowe ujęcie koncepcji szczęścia

Władysław Tatarkiewicz zauważa, że pierwszym problemem, przed którym stajemy, usiłując filozofować nad szczęściem ludzkim, jest fakt wieloznaczności tego pojęcia.

Grzegorz Brach, *Czynniki zewnętrzne warunkujące doświadczanie szczęścia przez dziecko* (fragmenty)

5. Podaj wyrazy bliskoznaczne, którymi można byłoby zastąpić podane słowa. W razie potrzeby skorzystaj z dowolnego słownika synonimów.

koncepcja – _____ funkcjonować – _____
definicja – _____ klasyfikacja – _____
kategoria – _____ fakt – _____

6. Uzupełnij zdania.

Tematem tekstu Grzegorza Bracha jest _____

Autor powołuje się na _____,
żeby pokazać _____.

7. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących tekstu II. Wybierz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub **F** – jeśli jest fałszywe.

Grzegorz Brach posługuje się słownictwem specjalistycznym.	P	F
W zamieszczonym fragmencie występują długie, rozbudowane zdania.	P	F
W tekście można znaleźć przenośnie i porównania.	P	F
Autor porządkuje swój wywód, stosując śródtytuły.	P	F
Wypowiedź autora jest obiektywna i pozbawiona emocji.	P	F

Przeczytaj tekst III, a następnie wykonaj polecenia 8.–11.

Tekst III

Konstanty Ildefons Gałczyński

Prośba o wyspy szczęśliwe

A ty mnie na wyspy szczęśliwe zawieź,
wiatrem łagodnym włosy jak kwiat rozwieję, zacałuj,
ty mnie ukołysz i uśpij, snem muzykalnym zasyp, otumań,
we śnie na wyspach szczęśliwych nie przebudź ze snu.

Pokaż mi wody ogromne i wody ciche,
rozmowy gwiazd na gałęziach pozwól mi słyszeć zielonych,
dużo motyli mi pokaż, serca motyli przybliż i przytul,
myśli spokojne ponad wodami pochyl miłością.

8. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

W utworze *Prośba o wyspy szczęśliwe* podmiot liryczny zwraca się

- A.** do czytelnika. **C.** do kapitana statku.
B. do ukochanej osoby. **D.** do rodziców.

9. Uzupełnij zdania. Skreśl w każdym z nich informację, która nie dotyczy wiersza Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

Podmiot liryczny wyraża w swoim *monologu / dialogu* pragnienie *poznawania świata / osiągnięcia duchowej harmonii*.

Tytułowe *wyspy szczęśliwe* to miejsce *realnie istniejące / będące wytworem wyobraźni*.

Podmiot liryczny może poczuć tam pełnię szczęścia, ponieważ czuje się *kochany / wyspany*.

10. Odszukaj w tekście III środki artystyczne oraz określ ich funkcję. Uzupełnij tabelę.

Środek artystyczny	Cytat	Funkcja
epitet		
porównanie		
uosobienie		

11. Podkreśl te cechy tekstu III, które pozwalają go zaklasyfikować do literatury pięknej.

bogactwo języka

konkretność opisu

subiektywność

zastosowanie wielu środków stylistycznych

obrazowość

oryginalność

komentowanie współczesności

bezpośrednie zwroty do adresata

Przeczytaj tekst IV, a następnie wykonaj polecenia 12.–14.

Tekst IV

Poczucie szczęścia sprawia, że ludzie tworzą bardziej trwałe związki, dobrze im się wiedzie w życiu zawodowym, osiągają swoje cele. Stają się bardziej towarzyscy, chętniej pomagają innym, a do tego są zdrowsi i dłużej żyją. Takie wnioski można wysnuć na podstawie badań naukowych i tego, co podpowiada nam intuicja. Ale badania z kilkunastu ostatnich lat prowadzone przez ekspertów w dziedzinie psychologii szczęścia [...] odkrywają przed nami wiedzę, która rzuca zupełnie nowe światło na temat „szczęścia” w życiu człowieka.

Otóż okazało się, że poczucie szczęścia jest w dużej części dziedziczone. Nasza genetycznie zaprogramowana norma szczęścia wyjaśnia około 50 procent różnicy poziomu odczuwalnego szczęścia pomiędzy nami i wszystkimi innymi ludźmi. Każdy z nas rodzi się z zaprogramowaną normą szczęścia – z indywidualnym potencjałem, który jest poza naszą kontrolą. W 10 procentach odczuwanie szczęścia związane jest z czynnikami zewnętrznymi i sytuacją życiową. To znacznie mniejsza wartość od tej, którą większość z nas przypisuje znaczeniu tych czynników. I najważniejsza dla nas informacja z frontu badań naukowych – aż w 40 procentach poziom odczuwalnego przez każdego z nas szczęścia uzależniony jest od naszych nawyków umysłowych, zachowań i reakcji oraz celowych działań.

Andrzej Bubrowiecki, *Kierunek szczęście* (fragmenty)

12. Po przeczytaniu tekstu IV zaznacz właściwą cyfrę.

Andrzej Bubrowiecki wymienia 5 / 6 / 7 pozytywnych skutków tego, że człowiek czuje się szczęśliwy.

13. Uzupełnij na podstawie tekstu IV opis wykresu.

1. _____

 2. _____

 3. _____

14. Co pozwala uznać, że tekst IV ma charakter popularnonaukowy? Podaj dwie cechy wypowiedzi i potwierdź je cytataми.

Cecha tekstu	Cytat

Popularnonaukowe ujęcie wierności

1. Który z poniższych fragmentów pochodzi z tekstu naukowego, a który – z publikacji popularnonaukowej? Uzasadnij wybór.

Głównym czynnikiem odpowiedzialnym za narządowe powikłania cukrzycy jest wzrost stężenia glukozy we krwi. Glukoza reaguje z wolnymi grupami aminowymi białek i odpowiada za ich glikację, a produkty glikacji białek sprzyjają rozwojowi powikłań.

Cukrzycy to grupa pacjentów wyjątkowo narażonych na uszkodzenia układu nerwowego, serca, nerek czy oczu. Rozwojowi tych powikłań sprzyja występująca w cukrzycy nasilona glikacja białek, czyli proces polegający na przyłączaniu do białek nadmiernej ilości cukru.

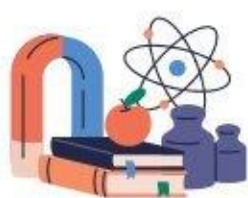
Tekst _____

Uzasadnienie: _____

Tekst _____

Uzasadnienie: _____

2. Podpisz rysunki nazwami dziedzin nauki. Odgadniętymi wyrazami we właściwej formie gramatycznej uzupełnij poniższy program. W razie potrzeby zastosuj zapis wielką literą.

SZKOLNY FESTIWAL NAUKI

Program:

9.00 – warsztaty z _____
pt. *Mrożne eksperymenty*

9.30 – *Jak działa czarna dziura?* – prezentacja multimedialna Szkolnego Klubu _____

10.00 – wykład z _____:
W średniowiecznym skrytorium

10.30 – *Elektryczny świat*, czyli ekscytująca lekcja _____

12.00 – o _____ inaczej –
warsztaty *Zamknij ekosystem w słoiku*

13.00 – wykład z _____:
Co nam pomaga w zapamiętywaniu informacji?

Serdecznie zapraszamy!

3. Zredaguj ogłoszenie na stronę internetową szkoły, w którym zachęcisz koleżanki i kolegów do udziału w Szkolnym Festiwalu Nauki. Użyj dwóch argumentów.

OGŁOSZENIE

4. Jakie środki artystyczne zostały wykorzystane w przywołanych fragmentach tekstów popularnonaukowych? Nazwij je i wypisz lub podkreśl ich przykłady, a następnie dokończ wniosek.

Internet, dzięki któremu powstały elektroniczne media społecznościowe, sprawił, że niezwykle opowieści zaczęły szerzyć się jak pożar stepu i nabierać coraz większego znaczenia społecznego, kulturowego i politycznego. Psycholodzy społeczni musieli wreszcie poważnie zająć się badaniem tego zjawiska. Trudno powiedzieć, czy ich odkrycia były zaskakujące, ale bez wątpienia ciekawe. Okazało się, że [...] fałszywe informacje rozprzestrzeniają się dalej, szybciej, głębiej i szerzej niż prawdziwe. [...] Mark Twain kiedyś powiedział: „Kłamstwo przebiec może pół drogi dookoła świata, zanim prawda włoży buty”. Opinia ta uzyskała teraz naukowe potwierdzenie.

Krzysztof Szymborski, *Informacyjna zaraza* (fragmenty), „Wiedza i Życie” 4/2023
© POLITYKA sp. z o.o. S.K.A. 2018–2024

Dlaczego oceaniczna woda nie zawsze jest przejrzysta i przyjmuje od czasu do czasu barwę brunatną, zieloną, a nawet fioletową? Skąd w rybach biorą się cenne kwasy omega-3 i dlaczego tuńczyk ma różowe mięso? I wreszcie dlaczego wody oceanów świecą? Mało kto się domyśla, że za to wszystko odpowiedzialna jest jedna z najliczniejszych na świecie i jednocześnie najmniej docenianych grup organizmów – plankton.

Katarzyna Kornicka-Garbowska, *Życiodajny plankton* (fragment), „Wiedza i Życie” 8/2018
© POLITYKA sp. z o.o. S.K.A. 2018–2024

Wniosek: Dzięki zastosowaniu środków artystycznych _____

5. W tytułach podcastów popularnonaukowych podkreśl dwoma wybranymi kolorami terminy naukowe oraz słowa i sformułowania występujące w języku potocznym.

Każdy geolog
jest jak złoto

Życie to maszyna
ze szrotu

Wszechświat to wanna
pełna galaktyk

Patrzymy na arenę
rzeczy minionych

Fizycy biorą Wszechświat
na tortury

Bez entuzjazmu
w nauce nie da rady

Powiem o przodkach
coś strasznego

W neurobiologii
im dalej w las, tym drzewa
bardziej podstępne

6. Wśród przykładów w zadaniu 5. wyszukaj tytuł, który zawiera przekształcone przysłowie. Zapisz je w poprawnej wersji i wyjaśnij jego znaczenie.

Przysłowie: _____

Znaczenie: _____

DOŁĄCZ DO REDAKCJI SZKOLNEJ GAZETKI

- Zostań korektorem i wstaw brakujące przecinki.

Zimowy widok który rozpościerał się za oknem zapierał dech w piersiach więc postanowiła że wróci tu w przyszłym roku.

Korzystając z zimowej aury wybrali się na lodowisko ponieważ chcieli udoskonalić swoją technikę jazdy na łyżwach.

W najbliższy weekend pojadę na narty mimo że nie ma zbyt dużo śniegu lub zostanę w domu aby dopracować swój projekt.

- Uzupełnij tekst wyrazami z ramki. Nadaj im odpowiednią formę gramatyczną.

równonoc wiosenna •
przesilenie zimowe •
klimat umiarkowany •
koło podbiegunowe • pory roku

Zima to jedna z czterech astronomicznych _____ w strefie _____ . Na półkuli północnej rozpoczyna się w dniu _____. Za _____ .
występuje wówczas noc polarna. Zima trwa do nadejścia _____ .

- Uzupełnij wniosek.

Informacje o zimie podano w formie tekstu _____ .

- Uzupełnij wniosek.

Świadczy o tym _____ .

Wypowiedź o ptakach ma formę tekstu _____ .

Świadczy o tym _____ .

- Podkreśl zdania, w których autor wyraża swoją opinię.

Zima jest dla ptaków niełatwym czasem. Śnieg i zmarznięta ziemia utrudniają im zdobywanie pokarmu. Jeśli chcemy dokarmiać ptaki, musimy to robić z głową. Bardzo ważne są systematyczność i odpowiednie menu. Zwyczajowe karmienie skrzydlatych przyjaciół chlebem nie jest dobrą praktyką. Ptaki żywią się m.in. ziarnami i nasionami.

- Napisz krótki tekst o zimie, tak aby można go było zaliczyć do literatury pięknej. Zadbaj o oryginalny sposób przekazu.

Region ma znaczenie, czyli o odmianach polszczyzny

1. Na liście zakupów chochlik pomieszał wyrazy należące do języka ogólnonarodowego ze słownictwem regionalnym. Podpisz ilustracje określeniami z listy (w razie problemów skorzystaj z internetu). Postaw znak X przy słowach zrozumiałych dla wszystkich Polaków.

LISTA

- ☐ 2 bagietki
- ☐ 3 apfelzyny
- ☐ ½ kg grysiku
- ☐ 1kg drzuzgawek
- ☐ 1 oscypek
- ☐ 2 cukinie

2. Zapisz w odpowiednich miejscach na mapie nazwy geograficzne podane w ramce. Uzupełnij legendę.

Kraków • Warszawa • Katowice • Poznań • Gdańsk • Podhale • Kurpie

Mapa dialektów polskich

Legenda:

- dialekt _____
- dialekt _____
- dialekt _____
- dialekt _____
- dialekt (język) _____
- dialekty mieszane

3. W każdej wypowiedzi podkreśl wyrazy charakterystyczne dla regionu, z którego pochodzi dziecko. W kratkach zapisz w odpowiedniej formie gramatycznej nazwę tego regionu.

Mieszkam na . Mój fater fedruje na grubie, czyli w kopalni. Nasz region słynie nie tylko z wungla, lecz także ze smacznej kuchni. Ja najbardziej lubię wszystkie maskety, na przykład kołocz.

Mój pradziadek był hrubym gazdą w Kościelisku. Miał duży kierdel owiec, które wypasał na górskich halach. Niepowtarzalny krajobraz tatrzański przyciąga do nas ceprów z całej Polski. Piękne jest .

W moim regionie, którego stolicą jest Gdańsk, można zobaczyć morze, jeziora, pagórki, lasy... Najprzyjemniej się zwiedza, gdy jest fejne wiodro, czyli ładna pogoda. Cieszę się, że pochodzę z .

– kolebka państwowości polskiej – to teren równinny, na którym przeważają pola i łąki. Mieszkam w Poznaniu i codziennie jeżdżę bimbą, a gdy mam bejmy, kupuję sobie sznekę, czyli drożdżówkę. Moje ulubione owoce to jabza.

4. Przeczytaj tekst i uzupełnij tabelę.

BLOG
MICHAŁA

Swoją kulinarną podróż rozpocząłem od północy. Kuchnia Pomorza opiera się na daniach rybnych. Szmurowany pomuchel okazał się zapiekany dorszem. Następnie odwiedziłem stolicę naszego kraju. W restauracyjnym menu w centrum miasta znalazł się chłodnik mazowiecki. Na deser wybrałem wuzetkę. Później pod Łodzią zobaczyłem, jak się robi prażoki. W Poznaniu jadłem pyry z gzikem, a w Katowicach – kluski śląskie z modrą kapustą. W Krakowie nie zabrakło słynnych obwarzanków, które można kupić na każdej ulicy Starego Miasta. Stąd już niedaleko do Zakopanego, gdzie góralki poczęstowały mnie moskolami z bryndzą. I tak poznałem różne smaki Polski.

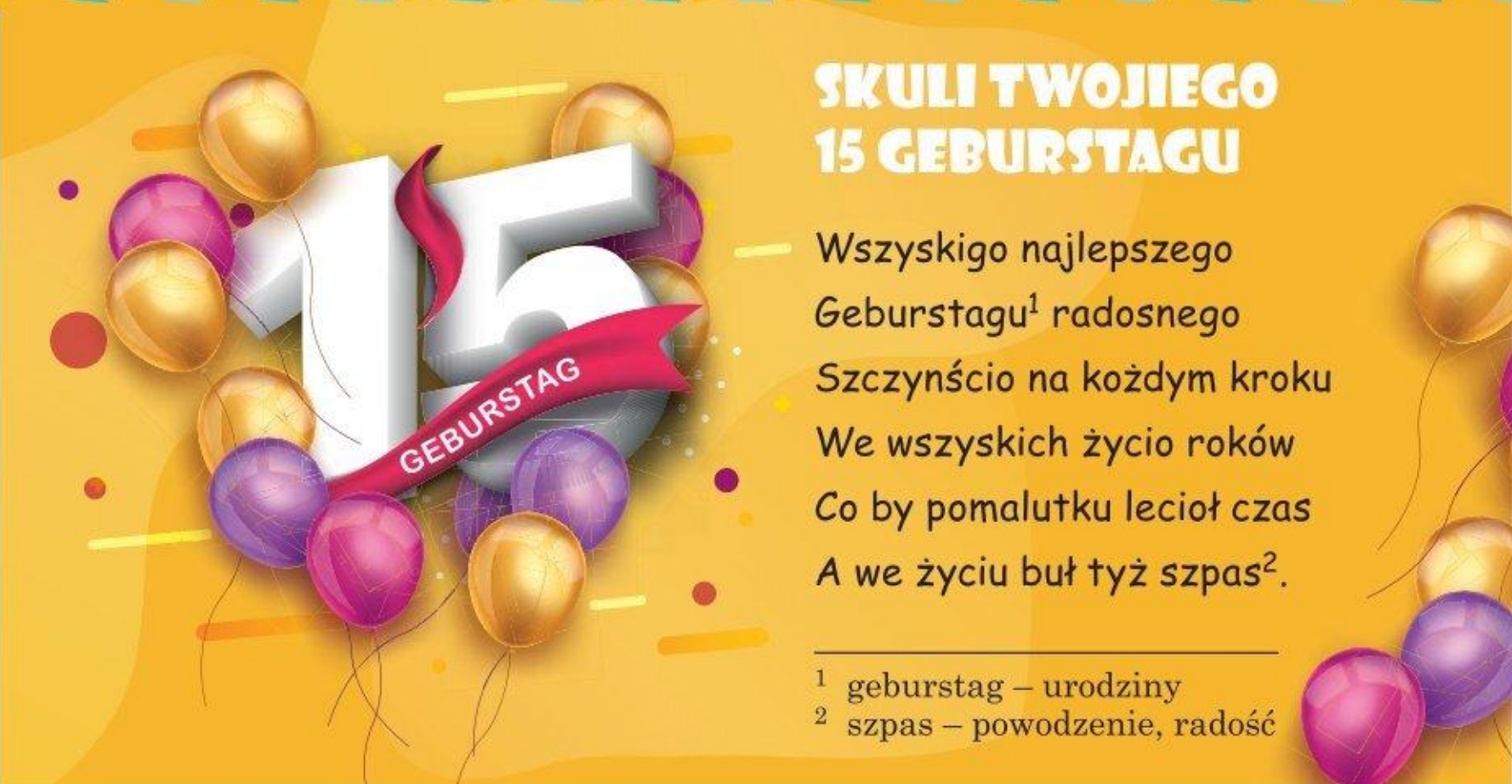
Region	Potrawa	Region	Potrawa
	pyry z gzikem	Podhale	
	obwarzanki		szmurowany pomuchel
Mazowsze	 		kluski z kapustą

5. Przyporządkuj regionalne nazwy do warzywa i owoców przedstawionych na zdjęciach. W razie potrzeby skorzystaj z internetu.

jagodzina • ostrężnica • bulwy • czernica • grule • pyry • ostrężyny •
czarna jagoda • ożyny

6. Przeczytaj zapis życzeń po śląsku. Podkreśl wyrazy, które są inaczej wymawiane niż w języku ogólnonarodowym. Następnie przekształć tekst na język ogólny.

SKULI TWOJIEGO 15 GEBURSTAGU

Wszyskigo najlepszego
Geburstagu¹ radosnego
Szczyńscio na każdym kroku
We wszyskich życio roków
Co by pomalutku lecioł czas
A we życiu buł tyż szpas².

¹ geburstag – urodziny
² szpas – powodzenie, radość

7. Na jednym z portali internetowych zebrano tytuły znanych filmów przetłumaczone na śląską odmianę polszczyzny. Połącz każdy przekład śląski z tytułem w wersji oryginalnej.

Śmiertka jako klapsznita

Chopy w czornych ancugach

Beboki i kamraty

Gryfno dziółcha

O dwóch synkach, co bachli miesięczek

Chop-luftmysza

Jo zech to już kajś widzioł

O dwóch takich, co ukradli księżyc

Deja vu

Batman

Potwory i spółka

Śmierć jak kromka chleba

Pretty Woman

Faceci w czerni

(Przykłady za: <https://gryfnie.com/kultura/tytuły-filmow-po-slonsku/>)

8. Stwórz minisłownik gwary podhalańskiej. W razie konieczności skorzystaj z szyfrogramu.

Gwara podhalańska	Język ogólny
	polana, łąka
	gospodyni
	pasterz owiec
	ścieżka w górach
	wodospad
	świerk
	ostry szczyt skalny
	szczyt

C1+A3

A1+B2+C3

B4+B5

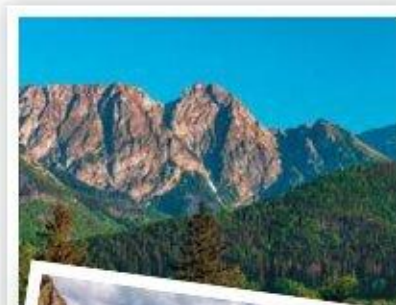
B3

A4+C2+C5

A5

A2+B1

C4

	A	B	C
1	GAŻ	NIA	CYR
2	TUR	DZI	LA
3	HLA	PERĆ	NA
4	SIK	JU	WIERCH
5	SMREK	HAS	WA

9. Przełoż ostrzeżenie pracownika Tatrzańskiego Parku Narodowego na język ogólnonarodowy.

Zima nastała jak za dawnych roków. Wcora za dnia abo w nocy ześła lawina.
Nika nie wylażcie w Tatry. Siedzcie spokojnie w chałupie. Duże, śniek kurzy, jesce cosik
śmignąć może.

10. Przeczytaj wypowiedzi krakowianina i warszawianina. Wynotuj pary wyrazów o tym samym znaczeniu, którymi różnią się ich języki.

Mieszkam w Krakowie i wychodzę na pole. Kiedy byłem mały, mama dawała mi cumelka. Na każde święta zawieszam na drzewku kolorowe bańki. Lubię oglądnąć ciekawy film, jedząc przy tym przepyszne kremówki.

krakowianin

Mieszkam w Warszawie i wychodzę na dwór. Kiedy byłem mały, mama dawała mi smoczek. Na każde święta zawieszam na choince kolorowe bombki. Lubię obejrzeć ciekawy film, jedząc przy tym przepyszne napoleonki.

warszawianin

11. Jak mówi się w Twoim regionie? Podkreśl właściwe określenia lub dopisz inne.

- Na tłusty czwartek smaży się chrust / faworki / _____.
- Do przypinania prania używa się klamerek / spinaczy / _____.
- Rosół je się z kluskami / z makaronem / _____.
- Dzieci lubią się bawić na huśtawce / na bujawce / _____.
- Gdy złamie się ołówek, trzeba użyć temperówki / strugaczki / _____.
- Babcia przytuliła / ukochała / _____ wnuczka.

12. Jak sądzisz – z jakich powodów język Polaków w różnych regionach kraju ma odmienne od ogólnopolskich formy i słownictwo? Wymień kilka czynników, które wpłynęły na powstanie regionalnych odmian polszczyzny.

13. Z którą z poniższych opinii się zgadzasz? Podkreśl ją, a następnie podaj dwa argumenty na jej poparcie.

Należy kultywować
odmianę
polszczyzny
występującą
na danym terenie.

Trzeba dążyć do tego,
aby wszyscy Polacy
posługiwali się
takim samym językiem.

Powiedz coś, a powiem Ci, kim jesteś

1. Przeczytaj rozmowę w warsztacie samochodowym i scharakteryzuj język mechanika, wykorzystując wyrazy z ramki.

prosty • trudny • zrozumiały dla każdego • zrozumiały dla danej grupy zawodowej • słownictwo specjalistyczne • słownictwo ogólne

- Co się dzieje z autem?
- Silnik pracuje nierówno.
- Rozumiem. To może wynikać ze spalania stukowego, uszkodzenia sterownika, usterki sondy lambda lub przepływomierza. Chyba że to zła synchronizacja położenia wałków rozrządu i wału korbowego.
- Co teraz będzie?
- Musimy to zdiagnozować.

2. Podkreśl wyrazy należące do słownictwa fachowego. W razie potrzeby sprawdź ich znaczenie w słowniku, a następnie krótko określ – w sposób zrozumiały dla osób niebędących specjalistami – co jest tematem wypowiedzi.

Erozja zębów jest procesem chemiczno-mechanicznym, który prowadzi do stopniowej utraty tkanek twardych zęba. Proces ten zachodzi bez udziału bakterii i polega na chemicznym rozpuszczaniu powierzchni szkliwa i zębiny. W konsekwencji prowadzi do utraty morfologii oraz kształtu zęba.

Zawarte w podstawie programowej cele kształcenia (wymagania ogólne) i treści nauczania (wymagania szczegółowe) określają, jakie kompetencje i umiejętności powinien osiągnąć uczeń na danym etapie edukacyjnym. Stanowią dla szkoły wskazówkę, jak należy kształtować proces dydaktyczno-wychowawczy.

W okresie bessy inwestorzy giełdowi zachowują większą ostrożność przy zakupie akcji i obligacji. Bardzo ważna jest wówczas dywersyfikacja portfela papierów wartościowych, która pozwala zminimalizować ryzyko strat. Planując strategię inwestycyjną, należy także pamiętać, że zmiany na rynkach kapitałowych są cykliczne – po bessie zazwyczaj następuje hossa.

3. Wymień grupy zawodowe lub hobbystyczne używające podanych określeń. Wybierz po jednym przykładzie z każdej kolumny i wyjaśnij jego znaczenie.

A

- moczyć kij
- karpiarz
- łowić na żywca

B

- robić rzeźbę
- martwy ciąg
- wyciskać na ławce

C

- grać białymi
- rajd konia
- bić piona

D

- noszowy
- słuchawki
- zabiegówka

4. Wyraż treść podanych zdań za pomocą języka młodzieżowego.

Idę do szkoły.

Ale mam szczęście!

Dlaczego jedynka?

5. Przeczytaj teksty i wypisz z nich te wyrazy charakterystyczne dla języka młodzieżowego, których dzisiaj nastolatki już nie używają. Zastąp je współczesnymi synonimami.

- [...] Krzys jest świetnie ułożony i bardzo bym chciała, żebyś się z nim zaprzyjaźnił.
- Dziękuję. Zdaje mi się przy nim, że jestem matolem.
- On by cię podciągnął, zajął...
- Dziękuję. - Uśmiechnął się cierpko. - Zanudziłby mnie na cacy.
- Jak ty się wyrażasz?
- Przecież tak się mówi.
- To chyba jacyś chuligani używają takich zwrotów.
- Nie chuligani, tylko morowi chłopcy.

Adam Bahdaj, *Stawiam na Tolka Banana* (fragment)

- [...] Żeby mama wiedziała, jak on gra w gałę.
 - W co?
 - No, w piłkę. Jest najlepszym napastnikiem i zawsze gra na prawym skrzydle.
 - A ty, na jakim grasz skrzydle? [...]
 - Mnie nigdy jeszcze nie wstawili do składu.
 - Dlaczego?
- Chłopiec wzruszył ramionami.
- Eee... - westchnął - mówią, że jestem patalach.

Adam Bahdaj, *Stawiam na Tolka Banana* (fragmenty)

Uprzedzam Cię od razu: nienawidzę pisać. Muszę mieć naprawdę jakiś ważny powód. Bo pisanie to bzdura, odchyłka, bezsens, jajo. To lipa. W sam raz dla dorosłych.

Éric-Emmanuel Schmitt, *Oskar i pani Róża*, tłum. Barbara Grzegorzewska (fragment)

6. Przeredaguj wypowiedź Marka – zamień słownictwo potoczne na wyrazy należące do języka ogólnonarodowego.

Ale czad! Wracalem wczoraj z buta na chatę i po drodze spotkałem Piotra Cytrynę. Wiesz, tego gościa z *Lecimy*. Oczom nie wierzyłem. Ale Cytryny bym nie poznał? Nie ma mowy. Podbiłem do niego i nawijam, że lubię jego filmiki, bo to niezła beka. Wyciągnąłem zeszyt od polaka i poprosiłem, żeby się podpisał. A wiesz, co zrobił Cytryna? Dał mi jeszcze swoją czapkę z napisem *Kwaśny*. Ten Piotr to superkoleś!

7. Połącz skróty używane w języku młodzieżowym z ich wyjaśnieniami.

wgl

xd

nie wiem

ZW

szczerze

zabawne

nwm

zaraz wracam

XDDD

w ogóle

ngl

o co biega?

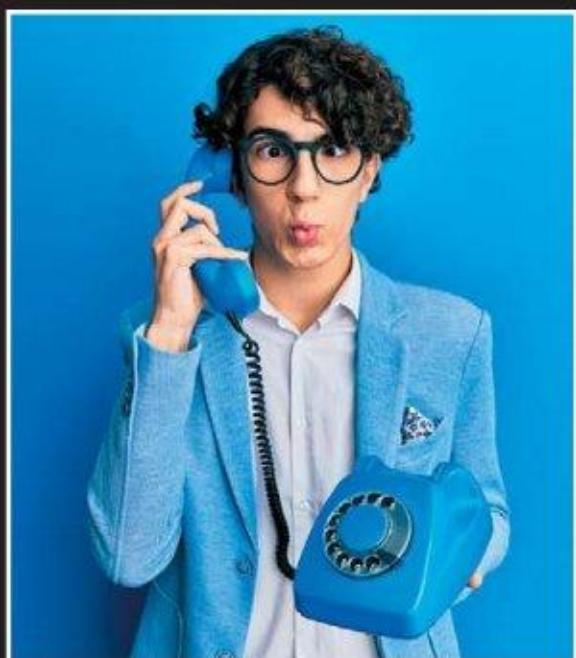
ocb

bardzo śmieszne

8. Napisz krótki dialog między przedstawicielami różnych pokoleń, w którym źródłem nieporozumienia będzie odmienna interpretacja jakiegoś słowa.

Moja mina, kiedy od dziadków
dostałem „nowy” telefon

9. Wybierz jeden z podanych zawodów, które zyskały popularność w ostatnich latach. Wyjaśnij, na czym polega to zajęcie, oraz zapisz przykłady związanego z nim słownictwa. Potrzebne informacje możesz wyszukać w internecie.

groomer

podcaster

konsultant ślubny

vlogger

stylista

tester gier komputerowych

Reklamuję siebie – nauka tworzenia pism użytkowych

1. Oceń prawdziwość podanych informacji na temat życiorysu. Wybierz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

Życiorys zawsze zawiera informacje o przebiegu nauki.	P	F
Można w nim używać wyrażen potocznych, czyli kolokwializmów.	P	F
Tekst powinien mieć charakter subiektywny, dlatego umieszczamy w nim osobiste zwierzenia.	P	F
Ten dokument jest dziś zwykle zastępowany przez CV.	P	F

2. Wpisz w ramki elementy życiorysu.

własnoręczny podpis • miejsce i data • dane osobowe • nagłówek

Antoni Zięba
ul. Łąkowa 8
01-234 Książków
tel. 121 123 12X
e-mail: azieba@zamienmyslowo.pl

Książków, 20.09.2024 r.

Życiorys

Urodziłem się 16 grudnia 2007 roku w Krakowie. Moi rodzice są urzędnikami. Ojciec, Tomasz Zięba, pracuje w Urzędzie Miasta, a mama, Helena Zięba z domu Kowalska – w Urzędzie Skarbowym w Książkowie. Mam dwie młodsze siostry.

W latach 2014–2022 uczęszczałem do Szkoły Podstawowej nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Książkowie, którą ukończyłem ze średnią ocen 4,75. Obecnie uczę się w Liceum Ogólnokształcącym im. Zofii Nałkowskiej w Wielkim Mieście w klasie o profilu matematycznym.

Moje największe osiągnięcie naukowe to zdobycie 11. miejsca w Międzynarodowym Konkursie Kangur Matematyczny w roku szkolnym 2019/2020. Ponadto w 2021 roku zająłem 5. miejsce w Młodzieżowym Pucharze Polski w slalomie gigancie w kategorii juniorów młodszych.

Interesuję się przedmiotami ścisłymi – matematyką i fizyką. Czynnie uprawiam narciarstwo. Posługuję się językiem angielskim na poziomie B1. Dobrze znam programy komputerowe. Lubię pracować w grupie.

Antoni Zięba

3. Przeczytaj podany życiorys, a następnie wykonaj polecenia.

a) Skreśl w tekście informacje zbędne.

Nazywam się Monika Lipska. Urodziłam się 7 października 2008 roku w Szprotawie, w małym miasteczku położonym w województwie lubuskim. Jestem spod znaku Wagi. Mój ojciec, Andrzej, jest kierowcą, a mama pracuje w prężnie rozwijającej się prywatnej firmie Oknodom. Mam dwa psy, Lili i Mufkę, oraz kota Mruczka.

Od siódmego roku życia uczęszczałam do Szkoły Podstawowej nr 1 w Szprotawie, którą ukończyłam z wyróżnieniem. Na zakończenie roku szkolnego otrzymałam świadectwo z czerwonym paskiem oraz nagrodę książkową za bardzo dobre wyniki w nauce i pracę na rzecz samorządu szkolnego – od 2020 roku pełniłam funkcję przewodniczącej szkoły.

Wielokrotnie brałam udział w konkursach literackich. Do moich największych osiągnięć należy zdobycie II nagrody w Konkursie Literackim „O złote pióro”. W 2021 roku na łamach gazety „Nastoletnie Orły” ukazał się mój felieton. Spotkał się on z uznaniem ze strony czytelników, o czym świadczą serdeczne komentarze na stronie internetowej czasopisma.

Interesuję się historią sztuki. Wiem dużo na ten temat. Szczególne wrażenie robi na mnie malarstwo Pabla Picassa. W wolnych chwilach rysuję i maluję.

Monika Lipska

b) Wymień elementy, których brakuje w powyższym życiorysie.

4. W jakiej kolejności należy umieścić informacje w życiorysie? Ponumeruj podane elementy.

- ☐ Ważniejsze sukcesy.
- ☐ Informacje o rodzinie.
- ☐ Data i miejsce urodzenia.
- ☐ Przebieg edukacji: daty rozpoczęcia i zakończenia nauki w kolejnych szkołach.
- ☐ Zainteresowania i umiejętności.

5. Wpisz w luki właściwe słowa w odpowiedniej formie gramatycznej.

stypendysta • absolwent • laureat • wolontariusz

- Jestem _____ V Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie.
- W 2023 roku byłem _____ Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- Pracowałem jako _____ Polskiego Czerwonego Krzyża.
- W 2024 roku zostałem _____ Ogólnopolskiego Konkursu Fizycznego.

6. Zaznacz przy podanych informacjach, na co wskazują: na osiągnięcia (**O**), na zainteresowania (**Z**) czy na umiejętności (**U**).

• Doskonale posługuję się językiem angielskim.	O / Z / U
• W czasie wolnym najchętniej czytam książki.	O / Z / U
• Umiem pływać.	O / Z / U
• Zająłem pierwsze miejsce w zawodach lekkoatletycznych.	O / Z / U
• Moją największą pasją jest muzyka.	O / Z / U
• Obsługuję komputer.	O / Z / U
• Moim hobby jest modelarstwo.	O / Z / U
• Otrzymałam wyróżnienie w konkursie.	O / Z / U
• Jestem finalistą konkursu.	O / Z / U
• Umiem tworzyć strony internetowe.	O / Z / U

7. Na podstawie podanych informacji napisz życiorys jednej z fikcyjnych postaci. Uzupełnij brakujące dane.

Dominika Wierchowska

- ur. 12.07.2008 r. w Zakopanem
- ojciec – Jan Wierchowski, nauczyciel; matka – Emilia Wierchowska z domu Nowak, lekarz pediatra; młodszy brat
- Szkoła Podstawowa nr 38 w Zakopanem
- zainteresowania – sporty zimowe, nauka języków obcych
- osiągnięcia – III miejsce w międzynarodowych mistrzostwach snowboardowych w 2023 roku

Kacper Aktorowicz

- ur. 9.11.2009 r. w Gorzowie Wielkopolskim
- ojciec – Leszek Aktorowicz, prywatny przedsiębiorca; matka – Weronika Aktorowicz z domu Wrona, pracownik socjalny
- Szkoła Podstawowa nr 154 w Poznaniu
- zainteresowania – aktorstwo
- dodatkowe zajęcia pozaszkolne – grupa teatralna w MDK „Ikar” w Poznaniu
- osiągnięcia – udział w Przeglądzie Małych Form Teatralnych oraz II miejsce w Konkursie Recytatorskim „Ważne słowa”

Życiorys

8. Uzupełnij szablon CV potrzebnymi informacjami. Możesz wykorzystać podane propozycje.

biegła znajomość w mowie i piśmie • na poziomie B1 •
staż w redakcji gazety „Nasze Wieści” • studia magisterskie •
staż w Telewizji Rzeszów • dziennikarka w redakcji „Wiadomości Lokalnych” •
kajakarstwo • turystyka wysokogórska • kurs szybkiego czytania •
kurs bezwzrokowego pisania na komputerze • magister dziennikarstwa •
wyróżnienie w Ogólnopolskim Turnieju Reportażu

sabina.trybalska@zamienmyslowo.pl

Dane osobowe

Data urodzenia

12 sierpnia 1998

Miejsce urodzenia

Brzeźno

Obywatelstwo

polskie

Języki

język angielski: _____

język niemiecki: _____

Hobby

i zainteresowania

- _____
- _____
- _____
- _____

PODSUMOWANIE

Wykształcenie

wrzesień 2014 – maj 2018 _____

Doświadczenie zawodowe

wrzesień 2022 – obecnie _____

Staże

Kursy

Osiągnięcia

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych do celów rekrutacyjnych.

9. Wskaż dwa podobieństwa i dwie różnice między życiorysem a CV.

Podobieństwa	Różnice

10. Podkreśl elementy charakterystyczne dla listu motywacyjnego.

miejscowość i data • PS, czyli postscriptum •
 wyjaśnienie przyczyn sporządzenia pisma • informacje o nadawcy •
 załączniki • zwrot do adresata •
 informacje o kwalifikacjach kandydata aplikującego na dane stanowisko •
 własnoręczny podpis • zwrot grzecznościowy • adres odbiorcy

11. Spośród podanych cech wybierz i zapisz w tabeli te, które mogą być atutem w przypadku starania się o pracę przedstawioną na zdjęciu. Dopisz po dwie inne cechy.

komunikatywność • wielozadaniowość • dokładność • punktualność •
 uczciwość • wytrwałość • odpowiedzialność • lojalność •
 kreatywność • uczynność • cierpliwość

ekspedient

animator zabaw

zbieracz truskawek

- 12.** Oceń prawdziwość podanych informacji na temat CV. Wybierz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

Zawartość CV należy dostosować do wymagań wskazanych w ofercie pracy.	P	F
Konieczne jest wymienienie w tym dokumencie wszystkich etapów edukacji oraz ukończonych kursów i szkoleń.	P	F
W opisie doświadczenia zawodowego jako pierwsze podaje się w CV aktualne miejsce pracy.	P	F

- 13.** Przeczytaj ogłoszenia. Wybierz jedno z nich, a następnie uzupełnij list motywacyjny odpowiednimi informacjami.

HEJ! CO BĘDZIESZ ROBIĆ W CZASIE WAKACJI?

A może chcesz zarobić i zdobyć doświadczenie w branży odzieżowej? Świetnie się składa, bo właśnie szukamy pracowników na sezon letni do naszego sklepu. Wystarczą dobre chęci i pozytywne nastawienie.

Twoje zadania:

- rozkładanie towaru
- porządkowanie sklepu
- metkowanie odzieży

Zapewniamy:

- umowę-zlecenie
- konkurencyjne wynagrodzenie

POSZUKUJEMY WOŁONTARIUSZY DO OBSŁUGI NAJWIĘKSZEJ IMPREZY JEŹDZIECKIEJ W POLSCE

Jeśli kochasz konie, chcesz nawiązać nowe znajomości, zdobyć ciekawe doświadczenie, to ta oferta jest właśnie dla Ciebie! Dołącz do nas!

Zapewniamy:

- możliwość poznania najlepszych zawodników polskich i zagranicznych
- cudowną atmosferę
- najlepsze warunki do obserwowania zawodów jeździeckich (od kulis!)

Oczekujemy:

- zaangażowania
- pozytywnej energii
- chęci do działania

Pomóż nam stworzyć wydarzenie o międzynarodowym zasięgu!

LIST MOTYWACYJNY

W odpowiedzi na zamieszczone na portalu internetowym ogłoszenie o poszukiwaniu

chciałabym / chciałbym _____

Mam _____ lat i jestem _____

Interesuję się _____ ,

dlatego _____ .

Dodatkowo pasjonuje mnie _____ .

Swobodnie posługuję się językiem _____ w mowie i piśmie.

Uczę się również języka _____ , który znam na poziomie _____ .

Jestem osobą _____ i _____ .

Łatwo _____ , więc _____ .

Moim największym atutem jest _____ ,

co niewątpliwie pomoże mi w wypełnianiu powierzonych przez Państwa obowiązków.

Jestem przekonana / przekonany, że ta praca pozwoli mi zdobyć doświadczenie, a także

Proszę o wyznaczenie terminu spotkania, na którym będę miała / miał możliwość

przekonania Państwa, że _____

Z wyrazami szacunku

WEŹ UDZIAŁ W TELETURNIEJU I WYKAŻ SIĘ WIEDZĄ

- Na podstawie cytatów dokończ wypowiedzi uczestników teleturnieju.

Popod turnie, popod lasy,
hań na hali som sałasy.

Był szkwał i nagle
pojawiła się łajba
na prawej burcie.

Tworzę aplikacje
z graficznym interfejsem
użytkownika.

Oglądnę film do końca
i wyjdę na pole.
Muszę kupić obwarzanki.

Pochodzę
z _____.

Moim hobby jest
_____.

Pracuję jako
_____.

Od dzieciństwa
mieszkam
_____.

- Weź udział w turnieju wiedzy – odpowiedz na pytania.

Które pojęcie ma szerszy zakres
znaczeniowy: gwara czy dialekt?

Czym są regionalizmy? Podaj przykłady.

Od jakich słów pochodzi termin CV i co oznacza?

Co odróżnia CV od życiorysu?

Komunikacja w relacjach

1. Rozpoznaj intencje, z jakimi zostały wypowiedziane poniższe komunikaty, a następnie nazwij je, używając wyrazów z ramki. Zapisz je w wyznaczonym miejscu.

odmowa • groźba • rada • prowokacja • obietnica • żądanie •
przeprosiny • propozycja • dezaprobata

A. _____

B. _____

C. _____

D. _____

E. _____

F. _____

G. _____

H. _____

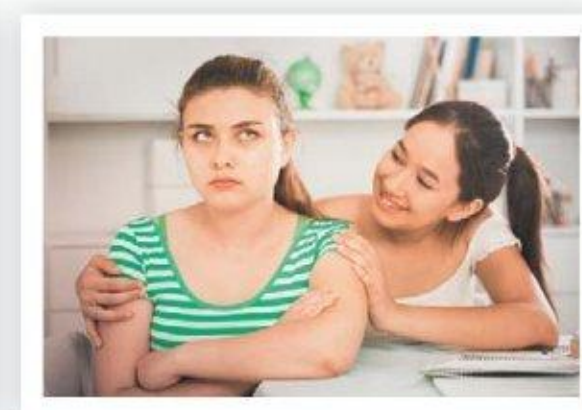

I. _____

2. Przyjrzyj się mowie ciała postaci na rysunkach i dopasuj do niej wypowiedzi z zadania 1. Zapisz pod ilustracjami odpowiednie litery (A–I).

3. Nazwij relacje, jakie łączą osoby przedstawione na zdjęciach. Wybierz jedną fotografię i napisz dialog między bohaterami.

4. Zaznacz wypowiedzi, które zawierają środki językowe służące perswazji.

- A. Nie ignoruj zagrożenia!
- B. Widzę, że jesteś już ubrany.
- C. Nie warto dzisiaj iść w góry.

- D. Czy mógłbyś wyrzucić śmieci?
- E. Musisz pomagać młodszemu bratu.
- F. Czy ktoś ci już mówił, że masz cudowny głos?

5. Stwórz mapy myśli dotyczące perswazji i manipulacji. Wykorzystaj pojęcia z ramki.

nakłanianie • namawianie • intryga • argumentowanie • podstęp •
wykorzystywanie • zachęcanie • kłamstwo • ukryty cel

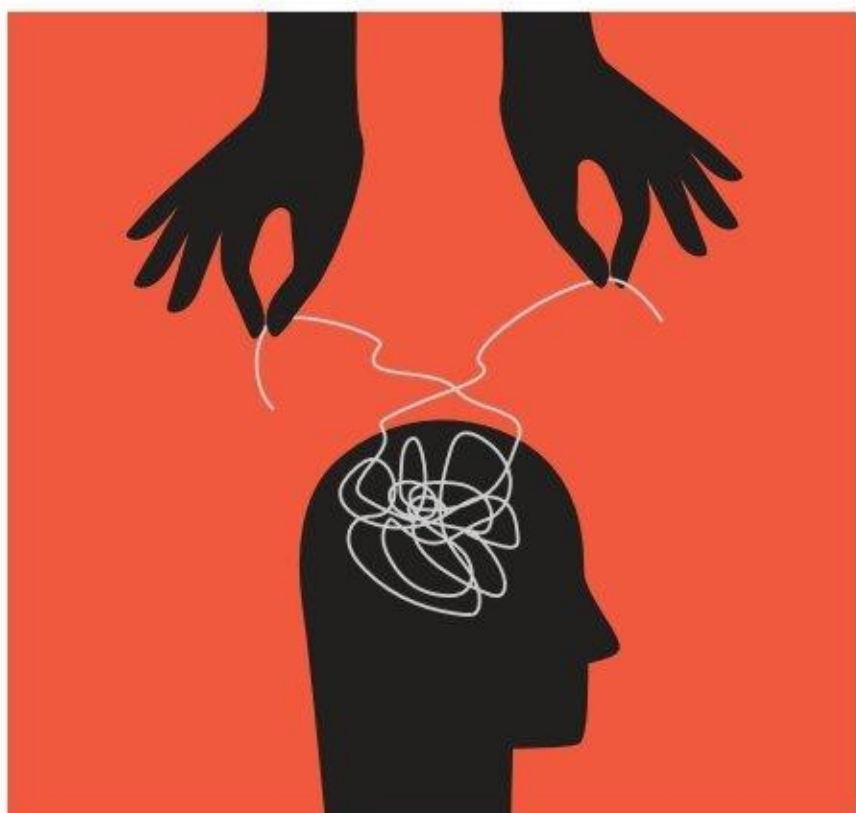
PERSWAZJA

MANIPULACJA

6. Zaznacz wypowiedzi, które można odczytać jako manipulację.

- ☐ Robisz z igły widły. Nie warto o tym rozmawiać.
- ☐ To trudny problem, zależy mi, żebyśmy o nim wspólnie podyskutowali.
- ☐ Nie rozumiem, o czym mówisz. Coś ci się przywidziało.
- ☐ Czy mógłbyś mi pomóc? Zapomniałam oddać książkę do biblioteki.
- ☐ Jeśli ci zależy na naszej przyjaźni, to mi pomożesz.

7. Za pomocą jakich elementów graficznych została przedstawiona manipulacja? Wybierz dwa z nich i wyjaśnij ich symboliczne znaczenie.

8. Jak się obronić przed manipulacją? Zaproponuj cztery rady.

A. _____

B. _____

C. _____

D. _____

9. Podkreśl eufemizmy, a następnie zapisz, jakie sformułowania zostały nimi zastąpione.

- Scrooge był nadzwyczaj oszczędny. _____
- Żona modna zachowała się niedelikatnie wobec służby. _____
- Skawiński jesień życia chciał spędzić w Aspinwall. _____
- Urszulka Kochanowska zasnęła „snem żelaznym”. _____

10. Starszy kolega, który od niedawna ma prawo jazdy, namawia Cię na wspólny wypad do innej miejscowości. Wiesz, że Twoi rodzice się na to nie zgodzą. Sformułuj odpowiedź, która nie sprawi przykrości Twojemu rozmówcy.

11. Darek bywa nieśmiały. Prosi Agatę o radę w związku z tym problemem. Sformułuj odpowiedź dziewczynki na e-mail kolegi odnoszący się do utraty pewności siebie w czasie rozmowy z Jurkiem. Postaraj się wykorzystać słownictwo wyrażające zrozumienie i wsparcie.

Od:

darek12@zamienmyslowo.pl

Do:

agatamaj@zamienmyslowo.pl

Temat:

Współpraca z Jurkiem

Cześć, Agato!

Mam problem z Jurkiem, kolegą z klasy. Dostaliśmy zadanie, by wspólnie napisać opowiadanie twórcze. Dzisiaj chciałem przedyskutować z nim kilka moich pomysłów, ale zanim zdążyłem przedstawić pierwszy z nich, przerwał mi w pół zdania. Zaczął krytykować, udzielać wskazówek i rad. Nie dopuszczał mnie do głosu – jakby się bał, że ja również mogę mieć coś ciekawego do powiedzenia. Wycofałem się, położyłem uszy po sobie i już nie byłem w stanie wydusić słowa. Martwi mnie, że nie potrafiłem sprostować tej rozmowie.

Poradź mi, proszę, co powinienem zrobić.

Pozdrawiam
Darek

WYŚLIJ

Od:

agatamaj@zamienmyslowo.pl

Do:

darek12@zamienmyslowo.pl

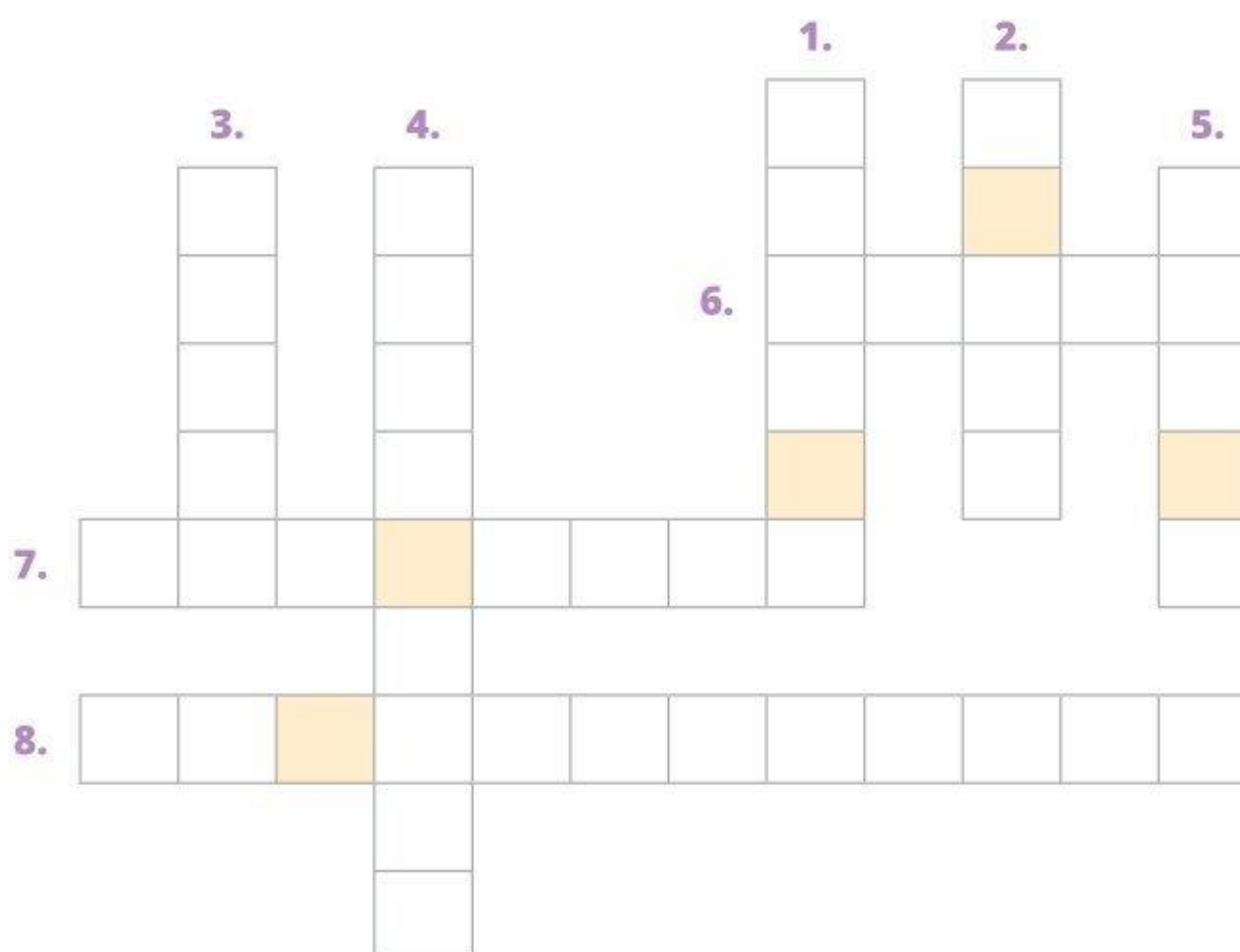
Temat:

Re: Współpraca z Jurkiem

WYŚLIJ

Kulturalna wymiana poglądów kluczem do dobrych relacji

1. Rozwiąż krzyżówkę. Litery z wyróżnionych pól ułożone we właściwej kolejności utworzą hasło.

Pionowo:

1. Publiczna dyskusja dotycząca ważnych zagadnień (np. politycznych lub społecznych); służy przedstawieniu różnych poglądów.
2. Spotkanie mające na celu przedyskutowanie spraw z jakiejś dziedziny; także grupa ludzi uczestniczących w takim spotkaniu; w starożytnym Rzymie: plac, na którym odbywały się zebrania, targi, rozprawy sądowe.
3. Ruchy rąk podkreślające treść wypowiedzi.
4. Osoba czuwająca nad tym, aby dyskusja przebiegała zgodnie z przyjętymi zasadami.
5. Rodzaj dyskusji prowadzonej przez specjalistów w danej dziedzinie; takiemu wystąpieniu zwykle przysłuchuje się publiczność.

Poziomo:

6. ... mózgów; rodzaj nieformalnej dyskusji.
7. Odchodzenie w wypowiedzi od tematu.
8. Dyskusja mająca na celu wypracowanie rozwiązania jakiegoś problemu; inaczej negocjacje.

Hasło:

_____ – człowiek, który potrafi przemawiać, chętnie wygłasza oracje, zabiera głos publicznie; inaczej: krasomówca, orator, mówca.

2. Dopisz do listy cechy dobrej dyskusji.

A. _____

B. Wzajemny szacunek.

C. Wypowiadanie się na temat.

D. _____

E. _____

3. Połącz podane pojęcia z ich wyjaśnieniami. Następnie uzupełnij dialog – wpisz wyrazy zgodnie z ich znaczeniem i w odpowiedniej formie.

istota sprawy

zgodne stanowisko
w jakiejś sprawie

sprawa szczególnie ważna

priorytet

sedno

kompromis

moderator

polemika

konsensus

osoba kierująca
dyskusją

porozumienie osiągnięte
w wyniku ustępstw

przedstawianie opinii
różniącej się od tej wygłoszonej
przez przeciwnika

– Czy w dzisiejszej debacie doszli
państwo z przeciwnikami

do _____?

– Tak, udało nam się osiągnąć

_____.

– A co było _____
państwa sporu?

– _____ z zasadnością podjęcia tak radykalnych środków,
jakie proponowali nasi przeciwnicy. Dla nas _____ jest bezpieczeństwo.

– A jak ocenia pan prowadzącego debatę?

– _____ wykazał się profesjonalizmem. Był rzetelny, bezstronny i obiektywny.

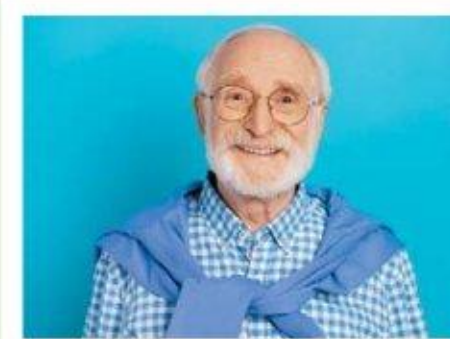
6. Przeredaguj krytyczne wypowiedzi w taki sposób, aby były kulturalne i nie obrażały uczuć innych osób. Nie rezygnuj z negatywnej opinii.

	Co myślicie o nowej piosence ZetZet?
 @zuza_345	Nie rozumiem, dlaczego ta piosenka wszystkim się podoba. Całkowicie bezguście. Tekst jest żenująco prosty, a melodia prymitywna.
 @sophie_books	Wygląda na to, że to Ty nie masz gustu i całkiem nie znasz się na muzyce. Utwór nawiązuje do stylistyki lat 80. i nowoczesnych trendów.
 @Lind4_78	Chyba się bardzo nudzicie, skoro zajmujecie się takimi bzdurami i słuchacie takiego badziewia.

7. Zabierz głos w dyskusjach dotyczących dwóch wskazanych spraw. W swoich wypowiedziach użyj wybranego słownictwa z ramki. Każdorazowo odnieś się do podanych opinii zgodnie z własnymi przekonaniem.

zgadzam się / nie zgadzam się z przedmówczynią / przedmówcą •
pragnę podkreślić, że... • szanuję pani / pana zdanie, ale nie mogę się z nim zgodzić •
chciałabym / chciałbym zwrócić uwagę na... •
powołując się na autorytety w tej dziedzinie, uważam, że... •
nie zgadzam się w pełni... • mam wątpliwość, czy słuszne jest... •
podzielam zdanie, że... • nawiązując do wypowiedzi..., pragnę uzupełnić... •
słowa mojej przedmówczyni / mojego przedmówcy budzą wątpliwość •
byłoby uproszczeniem twierdzić, że...

Młode pokolenie nie jest samodzielne. Od wielu lat obserwuję zmiany, jakie zachodzą we współczesnym świecie, i z przykrością stwierdzam, że dzisiejsi nastolatki są nad wyraz dziecinni. Boję się, że będzie im bardzo trudno rozpocząć dorosłe życie, ponieważ nie podołają licznym obowiązkom.

Uważam, że dla dobra swojego zdrowia psychicznego zawsze trzeba zakładać czarny scenariusz. W ten sposób człowiek oszczędza sobie zawodu. Lepiej być miło zaskoczonym niż cierpieć z powodu niepowodzenia.

8. Przygotuj się do dyskusji na temat: *Czego przede wszystkim potrzebuje współczesna młodzież?*. W tym celu uzupełnij piramidę priorytetów. Uzasadnij wybór najważniejszej wartości.

1		
2	3	
4	5	6

9. Ułóż dialog pomiędzy rodowitym góraliem z Bukowiny Tatrzańskiej a Kaszubem z Pucka. Pierwszy argumentuje, dlaczego nie mógłby mieszkać nad morzem, a drugi – z jakich powodów nie chciałby przeprowadzić się w góry. Zastosuj wyrażenia i zwroty charakterystyczne dla kulturalnej wymiany zdań.

ROZMÓWCÓW SZANUJĘ – KULTURALNIE DYSKUTUJĘ!

- Wpisz w każdą lukę numer wypowiedzi, której dotyczy informacja.

Wskazuje na dążenie do kompromisu.

☐ ☐

Zawiera manipulację językową.

☐

Jest wzmacniana za pomocą gestu.

☐ ☐

Łamie zasady grzeczności językowej.

☐

- Wyjaśnij znaczenie związków frazeologicznych.

punkt zapalny – _____

trzymać język na wodzy – _____

- Uzupełnij zdanie – podkreśl właściwy czasownik i zaproponuj temat dyskusji.

W kwestii edukacji należałoby
podać / poddać pod dyskusję problem

Cechy dobrego stylu

1. Połącz cechę dobrego stylu z jej opisem.

obrazowość

Wyrażenie informacji w jak najkrótszy sposób.

prostota

Dopasowanie stylu do celu wypowiedzi oraz do odbiorcy i okoliczności, w jakich powstaje komunikat.

stosowność

Unikanie zawiłych zdań i wyszukanych słów, aby przekaz był czytelny i jak najbardziej zrozumiały.

zwięzłość

Umiejętne dobieranie środków językowych, by oddziaływać na wyobraźnię odbiorcy.

dynamiczność

Uporządkowanie tekstu, np. dzięki akapitom, zastosowanie właściwego szyku zdań i zadbanie o to, aby tekst był spójny.

jasność

Wprowadzenie do tekstu dialogów lub dużej liczby zdań pojedynczych oraz czasowników w czasie teraźniejszym.

2. Podkreśl wyrazy, które wpływają na obrazowość opisu. Podaj nazwy środków stylistycznych zastosowanych w tekście.

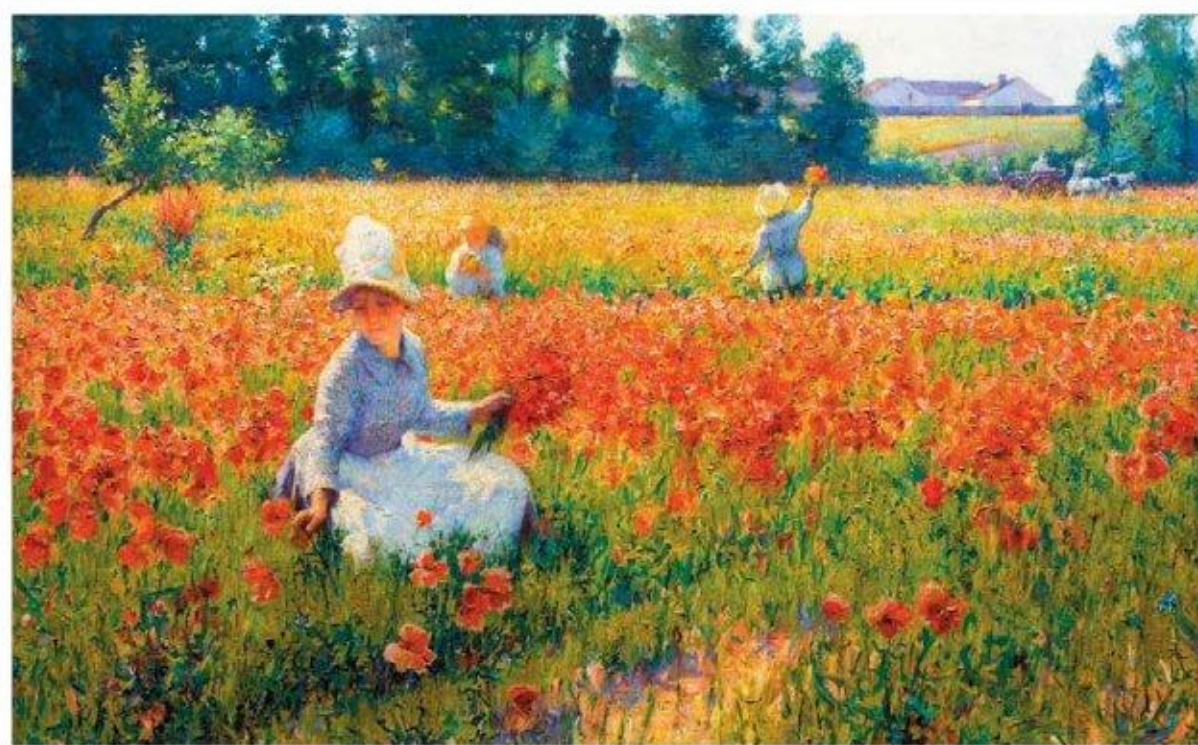
Marcinkowi serce biło jak młotem. Siedział pod jałowcami, które go kłuły w szyję tysiącem swych igieł, miał dubeltówkę w pogotowiu i słuchał również. Las milczał. Czasami w jego tajemniczej odległości brzmiał jakiś głos niepojęty, zabłąkane echo z innej kniei, jak westchnienie latające po puszczy, niekiedy krzyk jakiegoś ptaka przerywał zupełną ciszę i drżący zamierał w oddali. Blask słoneczny sączył się na ziemię przez gęste zwały koron sosnowych i białymi plamami płynął po leśnych trawach i ziołach.

Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragment)

3. Przyjrzyj się obrazowi, a następnie wykonaj polecenia.

a) Uzupełnij wyrażenia i zwroty w tabeli, tak aby powstały środki stylistyczne wzbogacające opis.

Robert Vonnoh, *Na flandryjskim polu*, 1890, Butler Institute of American Art, Youngstown (Stany Zjednoczone)

Epitety	łąka: _____ , _____ dzień: _____ , _____ drzewa: _____ , _____ kobieta: _____ , _____ strój: _____ , _____
Porównania	maki _____ , _____ niebo _____ , _____
Słownictwo wskazujące na wrażenia zmysłowe: zapachowe, słuchowe i dotykowe	czuć zapach _____ , _____ w powietrzu unosi się _____ , _____ słysać _____ , _____ z oddali dochodzi _____ , _____ dotykać _____ , _____

b) Stwórz krótki, sugestywny opis obrazu *Na flandryjskim polu* Roberta Vonnoha. Wykorzystaj słownictwo zebrane w tabeli.

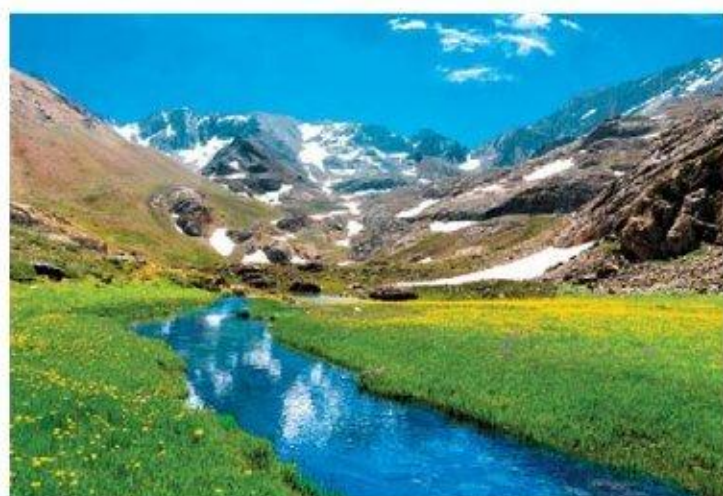
4. Z czym może się kojarzyć most? Zapisz po jednym porównaniu pod każdą ilustracją.

5. Przeredaguj zdania, tak aby jasno i jednoznacznie wyrazić myśl. Zadbaj o prostotę wypowiedzi.

- Szczyty górskie były pokryte białą pierzyną.
- Z jego piersi wyrwał się rozdzierający krzyk rozpacz.
- Po policzkach umorusanej dziewczynki spływały potoki łez.
- Urzędnicy zostali zasypani lawiną skarg.

6. Napisz tekst, w którym porównasz dwa potoki. Zadbaj o wskazanie jak największej liczby szczegółów i obrazowość stylu.

7. Przyjrzyj się fotografii, a następnie rozbuduj fragment opowiadania na dwa opisane niżej sposoby.

Przemierzał uliczki.
Zafascynowała go odmienność architektury. Domy rzucały cień, więc na dole nie czuło się upału. Na ulicy było prawie pusto. Panowała cisza.

- a) Dodaj przymiotniki i przysłówki, aby tekst był bardziej obrazowy.

b) Zdynamizuj fragment opowiadania przez wprowadzenie do niego drugiej postaci i dialogu.

8. Ułóż opisy do quizu – przedstaw ukazane na zdjęciach miejsca bez używania ich nazw. Wykorzystaj zdania pojedyncze i złożone. Wskaż ważne szczegóły pozwalające uczestnikowi zabawy poprawnie wskazać budynek lub przestrzeń, o których mowa.

9. W której z podanych wypowiedzi nie została złamana zasada stosowności? Wybierz poprawną odpowiedź.
- A. Dziadek do kilkuletniego wnuka w czasie budowania z klocków: *O, tu jest stosowny komponent.*
 - B. Ekspedientka do klientki przymierzającej sukienkę: *W pani wieku to już nie wypada nosić mini.*
 - C. Dyrektor szkoły do ucznia: *Marku, gratuluję ci sukcesu na olimpiadzie matematycznej.*
 - D. Nastolatek do ojca kolegi: *Cześć! Jest Tomek? Mieliśmy skończyć projekt na historię.*

- 10.** Napisz wymyśloną historię domu ukazanego na fotografii. Zwróć uwagę czytelnika swojego tekstu na czas, w którym budynek mógł powstać, jego stan, wygląd, to, kim są bądź mogli być jego mieszkańcy. Uwzględnij cechy dobrego stylu.

- 11.** Opisz w trzech zdaniach zegar ukazany na fotografii, tak aby osoba, która go nie widzi, mogła go sobie dokładnie wyobrazić. Zwróć uwagę na cechy pozwalające rozpoznać ten model spośród innych, podobnych do niego.

Jak rozwijać umiejętności językowe

1. W których słownikach znajdziesz odpowiedzi na podane pytania? Połącz strzałką pytanie z właściwym rodzajem słownika. Zapisz odpowiedź na każde pytanie.

Który zapis jest poprawny: *nie-Europejczyk* czy *nie Europejczyk*?

słownik wyrazów bliskoznacznych

Co oznacza zwrot *mieć coś na końcu języka*?

słownik poprawnej polszczyzny

Mówi się: *rok dwutysięczny dwudziesty czwarty* czy *rok dwa tysiące dwudziesty czwarty*?

słownik frazeologiczny

Z jakiego języka pochodzi słowo *menu* i jak się je wymawia?

słownik języka polskiego

Jakie znaczenie słowotwórcze ma wyraz *sklep* i co dawniej nazywano tym słowem?

słownik etymologiczny

Jakimi wyrazami można zastąpić słowo *konflikt*?

słownik ortograficzny

W jakim znaczeniu wyraz *słownik* występuje w zdaniu: *Oskar miał bogaty słownik*?

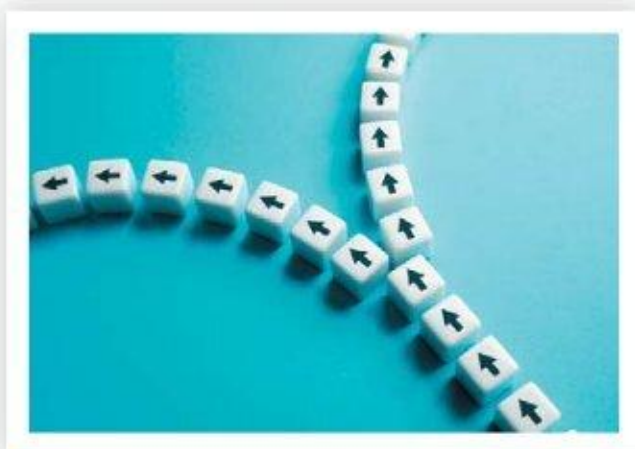
słownik wyrazów obcych

2. Uzupełnij zdania wyrazami z ramki użytymi we właściwej formie. W razie konieczności skorzystaj z odpowiedniego słownika.

niedomagać • konkurować • raczyć • zaszczepić • skarcić •
zasmakować • doskwierać • zląknąć się

- Rodzice _____ Tomka za niegrzeczne zachowanie.
- Mama _____ w nim miłość do literatury.
- Tak _____ w podróżach, że zwiedził już prawie całą Europę.
- Od jakiegoś czasu _____ mu bóle pleców.
- Nawet nie _____ mnie o tym poinformować.
- Szczeniaczek _____ uderzenia pioruna.
- Profesor ostatnio _____ na serce.
- Anna _____ z Magdą o pierwsze miejsce w zawodach szachowych.

3. Zastąp podkreślone słowa w zdaniach wyrazami rodzimymi.

Jaką mamy alternatywę?

Jego euforia nie miała granic.

Trzeba jeszcze zmodyfikować ten model!

Każdy balon miał unikalny wzór.

4. W każdym zestawie słów występuje wyraz bliskoznaczny do pierwszego. Znajdź go, otocz pętlą, a następnie ułóż z nim zdanie.

ambivalentny – wieloznaczny, niejednoznaczny, niezrozumiały

ekstremalny – nieładny, niebezpieczny, łatwy

kuriozalny – oczywisty, prawdziwy, dziwny

opcjonalny – wymienny, rzadki, pewny

- 5.** Przeredaguj poniższy tekst, tak aby uniknąć powtórzeń przymiotników.

BLOG

BLOG Wczoraj był wspaniały dzień. Wraz z Adamem postanowiliśmy zrobić mamie wspaniałą niespodziankę. Mój wspaniały brat dokładnie posprzątał całe mieszkanie, a ja upiekłam wspaniałe ciasteczka. A to jeszcze nie wszystko! Wspólnie kupiliśmy wspaniały prezent i tak uczciliśmy Dzień Matki. Mama miała łzy w oczach, gdy daliśmy jej wspaniały bukiet kwiatów.

8. Popraw błędy w wypowiedziach na forum.

przemek1

Będąc w szkole, telefon upadł mi ekranem do dołu. Teraz nie idzie go włączyć. Czy ktoś może wie, co się dzieje?

oskar

Skoro się nie włancza, to znaczy, że ma zły wyświetlacz.

przemek1

Na ekranie nie mam pęknięcia, ino małą ryskę. Telefon jest jak nowy.

Alex

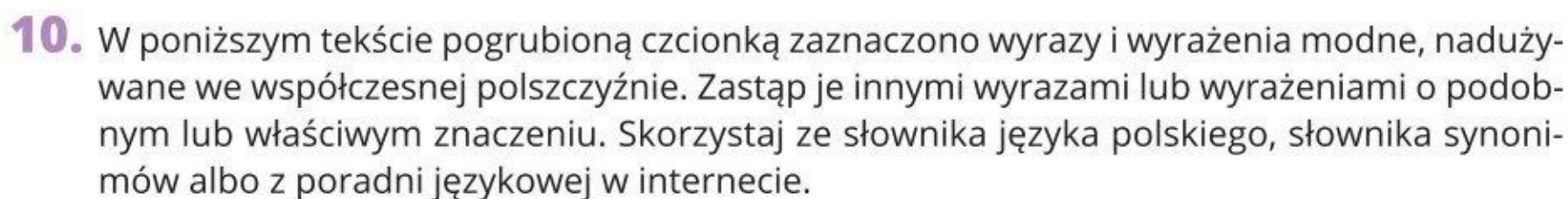
Ja miałem całkiem to samo. Poszłem na serwis. Zrobili.

9. Obejrzyj rysunek, a następnie wykonaj polecenia.

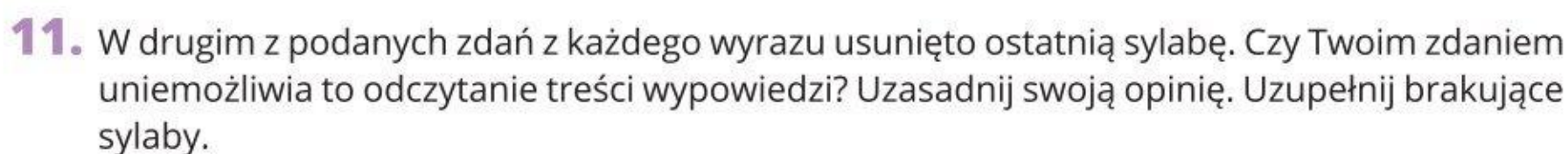
a) Popraw błędy występujące w tekście na ilustracji.

b) Wyjaśnij, w jakim celu autorka ilustracji zastosowała zapis niezgodny z zasadami polskiej ortografii.

Niedawno przeczytałam **kultową** książkę **dedykowaną** wszystkim, którzy mają podobny kłopot. Jej bohaterka miała **dokładnie taki sam** problem. Nawet delikatny uśmiech stanowił dla niej niemałe **wyzwanie**. To, że nie okazywała zadowolenia w sposób **transparentny**, uniemożliwiało jej nawiązywanie przyjaźni, których **straszenie** pragnęła. **Zdecydowanie** nie układały się jej relacje z siostrą i bratem. Byli oni przekonani, że czuje do nich jakąś **masakryczną** urazę. **Cieężko** stwierdzić, czy przyczyną samotności bohaterki było jej smutne usposobienie, czy też jej sytuacja wynikała właśnie z braku bliższych relacji z ludźmi. **Tak naprawdę** zawsze trudno to rozstrzygnąć.

Książki są zwierciadłem duszy. Dzię* czyta* literatu* pięk* le* rozu* uczu* in* lu*.

PODEJMIJ WYZWANIA JĘZYKOWE

- Połącz ze sobą części przysłów, a następnie wyjaśnij znaczenie jednego z nich.

Słowo wróblem wyleci,
Słowo się rzekło,
Mądrej głowie

dość dwie słowie.
kobyłka u płota.
a wołem wróci.

- Otocz pętlą przykłady niepoprawne językowo. Dokonaj ich korekty.

potencjalnie możliwy • wziąć wszystko •
nałożyć makaron • ciepły szalik • akwen wodny •
okres czasu • poszedłem • umiać

- Napisz trzy zdania. W każdym zastosuj porównanie z wykorzystaniem podanego wyrazu.

ostry

zdrowy

szybki

- Skreśl niepotrzebne słowo we wniosku.

Wniosek:

Kiedy używamy porównań, wpływamy na jasność / obrazowość stylu.

- Zastąp innymi słowami podkreślone wyrazy, współcześnie nadużywane.

strasznie piękny -

dokładnie tak sędzę -

było super -

ale masakra -

- Opisz w kilku zdaniach sytuację przedstawioną na ilustracji. Zadbaj o dynamiczność opisu.

Podsumowanie rozdziałów IV–VII

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–14.

Fakty i mity na temat sztucznej inteligencji. Czym jest AI¹?

fragmenty

Czy sztuczna inteligencja nas podsłuchuje?

Pewnie czasami zastanawiacie się, dlaczego reklamy internetowe odpowiadają naszym ostatnim wyszukiwaniom w sieci. Jeśli przykładowo przeszukujemy internet w celu zakupu nowych butów, to w kolejnych dniach będziemy „atakowani” najlepszymi ofertami wybranego przez nas modelu obuwia. To wszystko za sprawą sztucznej inteligencji, która potrafi [...] na podstawie algorytmu² rekomendować produkty.

Podobnie AI zachowuje się w przypadku analizy głosu. Kiedy pozwolimy urządzeniom lub aplikacjom na dostęp do mikrofonu, algorytm przeanalizuje pliki i zaproponuje spersonalizowaną³ reklamę. W takim przypadku nie trzeba nawet wpisywać konkretnego hasła w wyszukiwarkę. AI po prostu już wie. [...]

W tym momencie u większości użytkowników urządzeń mobilnych pojawia się pytanie o zasadność analizowania naszych ruchów w sieci i podsłuchiwanie prywatnych rozmów. Jeśli chcemy korzystać z nawigacji podczas podróży lub też otrzymywać spersonalizowane treści i reklamy, to taka funkcja jest bardzo przydatna. [...]

Czy powinniśmy bać się robotów?

Z każdym wynalazkiem powstaje idea wykorzystania go w złych celach. Pomimo możliwości sankcji⁴ karnych wizja niewykrywalności powoduje, że ludzi o niekoniecznie czystych intencjach nie brakuje. Podobnie jest ze sztuczną inteligencją. Co prawda, nie musimy obawiać się (jeszcze) wojny z maszynami, a to wizja, która pojawia się bardzo często w produktach kultury masowej (filmy, książki, gry wideo), ale już teraz powinniśmy bać się sterowania nami na zlecenie twórców AI.

W niedalekiej przyszłości może się tak wydarzyć, że nie odróżnimy prawdy od fałszu – czy to w obrazie, dźwięku, czy tekście. Już teraz powstają modulatory⁵,

¹ AI (ang. *artificial intelligence*, czytaj: artfiszial intelidzens) – sztuczna inteligencja

² algorytm – ograniczony ciąg czynności prowadzących do rozwiązania zadania na podstawie danych wyjściowych; może mieć postać programu komputerowego

³ spersonalizowany – dostosowany do indywidualnych potrzeb

⁴ sankcja – kara stosowana przez organy władz wobec osoby lub instytucji naruszającej prawo

⁵ modulator – urządzenie służące do przekształcania sygnałów, np. dźwięków

których przeróbki są bliskie autentyczności. To może prowadzić do manipulacji i nadużyć np. w sferze polityki, biznesu czy mediów społecznościowych, a więc mieć realny wpływ na nasze życie i codzienne decyzje. Jednak [...] takie obawy nie zatrzymają rozwoju sztucznej inteligencji.

AI potrafi usprawnić wiele procesów, a w konsekwencji podjąć właściwie decyzje za człowieka. Automatyzacja działań sprawia, że firmy zyskują konkretne możliwości i większą wydajność pracy. Niestety oznacza to również, że spada potrzeba zatrudnienia dodatkowych pracowników, co w przyszłości może doprowadzić do problemów z rosnącym bezrobociem.

<https://pit.lukasiewicz.gov.pl/>

- 1.** O jakich zagrożeniach związanych z rozwojem sztucznej inteligencji jest mowa w artykule? Uzupełnij podpisy pod ikonami, a następnie uporządkuj problemy zgodnie z kolejnością, w jakiej pojawiają się w tekście – wpisz w luki cyfry od 1 do 4.

			
	Tworzenie fałszywych treści		Manipulowanie ludźmi

- 2.** Wypisz z artykułu dwa przykłady pozytywnych skutków wykorzystania sztucznej inteligencji.

- 3.** Oceń prawdziwość informacji dotyczących tekstu. Wybierz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

W przytoczonych fragmentach artykułu wyjaśniono, w jaki sposób powstaje sztuczna inteligencja.	P	F
Autor zastosował formy 1. osoby liczby mnogiej, aby podkreślić, że także jego dotyczą omawiane problemy.	P	F
Z tekstu wynika, że należy dążyć do zatrzymania rozwoju sztucznej inteligencji.	P	F

4. Sformułuj odpowiedzi na pytania pełniące funkcję śródtytułów. Uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do artykułu.

Czy sztuczna inteligencja nas podsłuchuje?

Czy powinniśmy bać się robotów?

5. Co świadczy o tym, że artykuł został napisany stylem popularnonaukowym? Zaznacz poprawną odpowiedź.

W tekście nie zastosowano wyrazów nacechowanych emocjonalnie.	P
Informacje są przekazywane przystępnym, zrozumiałym językiem.	P
W artykule występuje specjalistyczne słownictwo.	P

6. Który z cytatów jest wypowiedzeniem wielokrotnie złożonym? Wybierz poprawną odpowiedź.

- A. *Jeśli przykładowo przeszukujemy internet w celu zakupienia nowych butów, to w kolejnych dniach będziemy „atakowani” najlepszymi ofertami wybranego przez nas modelu obuwia.*
- B. *Kiedy pozwolimy urządzeniom lub aplikacjom na dostęp do mikrofonu, algorytm przeanalizuje pliki i zaproponuje spersonalizowaną reklamę.*
- C. *W niedalekiej przyszłości może się tak wydarzyć, że nie odróżnimy prawdy od fałszu – czy to w obrazie, dźwięku, czy tekście.*
- D. *Automatyzacja działań sprawia, że firmy zyskują konkretne możliwości i większą wydajność pracy.*

7. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

W zdaniu: *Pomimo możliwości sankcji karnych wizja niewykrywalności powoduje, że ludzi o niekoniecznie czystych intencjach nie brakuje*, podkreślony fragment jest

- A. porównaniem. B. eufemizmem. C. hiperbolą. D. alegorią.

8. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

Wojna ludzi z maszynami to motyw charakterystyczny dla

- A. baśni.
- B. literatury faktu.
- C. tekstów fantasy.
- D. utworów z gatunku science fiction.

9. Wypisz z tekstu pięć przykładów słownictwa występującego w języku informatyków bądź związanego z informatyką jako dziedziną wiedzy.

10. Czy poniższa grafika mogłaby być ilustracją do przytoczonego artykułu? Uzasadnij swoje stanowisko. Odwołaj się zarówno do pracy plastycznej, jak i do tekstu.

11. Przeczytaj definicję wyrazu *sztuczny* ze słownika języka polskiego, a następnie wykonaj polecenie.

W którym z podanych zdań przymiotnik *sztuczny* został użyty w takim samym znaczeniu, w jakim występuje w wyrażeniu *sztuczna inteligencja*? Wybierz poprawną odpowiedź.

sztuczny

1. stworzony przez człowieka, by naśladować lub zastępować występującą w przyrodzie rzecz lub proces
2. nierobiący wrażenia naturalnego i rzeczywistego, choć taki miał być
3. świadczący o tym, że ktoś robi coś w sposób wymuszony
4. powstały wskutek jakichś nieprawidłowości lub celowo wywołany

<https://wsjp.pl/>

- A. W wazonie umieszczono pęk sztucznych kwiatów.
- B. Rozglądał się dokoła ze sztucznym uśmiechem na twarzy.
- C. Trudno było słuchać sztucznych dialogów postaci w filmie.
- D. Złodzieje wywołali sztuczny tłum wokół okradanego mężczyzny.

12. Przeredaguj podany fragment w ten sposób, aby wyrazić jego sens językiem młodzieżowym.

W tym momencie u większości użytkowników urządzeń mobilnych pojawia się pytanie o zasadność analizowania naszych ruchów w sieci i podsłuchiwanie prywatnych rozmów.

13. Wyobraź sobie, że masz wziąć udział w debacie oksfordzkiej na temat *Sztuczna inteligencja wrogiem ucznia*. Zbierz argumenty, którymi wykażesz prawdziwość tezy lub udowodnisz jej bezzasadność.

14. Napisz krótki tekst zaczynający się od słów: *Jest rok 2100...*, i przedstawiający Twoją wizję przyszłości świata. Zastosuj różnorodne składniowe środki stylistyczne, by zainteresować czytelnika. Wymyśl przykuwający uwagę tytuł.

Środki stylistyczne

1. Wypisz z tekstu przykłady wskazanych środków stylistycznych.

Jeszcze przez chwilę słyszał szum rozmów na korytarzu, a potem zapadła cisza jak makiem zasiał. Wiedział, że kiedyś o tym wszystkim zapomni, ale teraz różne myśli chodziły mu po głowie. Wyjrzał przez okno – słońce uśmiechało się do niego z nieba.

Epitet	Porównanie	Ożywienie	Uosobienie	Wyraz dźwiękonaśladowczy

2. Określ funkcję porównania homeryckiego użytego we fragmencie *Iliady*. W tym celu uzupełnij zdania.

To powiedziawszy, Nestor miejsce rzuca radne,
Wychodzi, za nim idą króle berłowładne;
A tymczasem do brzegu lud zbiega się cały.
Jako wychodzą pszczoły z wydrążonej skały,
Gęstą jedną po drugiej następując rzeszą,
Tak że bez przerwy roje za rojami śpieszą
I kwiat wiosny ścisłymi okrywają grony,
Te się w te, owe w inne rozlatują strony:
Tak lud na niezliczone podzielony roty
Na brzeg idzie, rzucając nawy¹ i namioty.

Homer, *Iliada* (fragment),
tłum. Franciszek Ksawery Dmochowski

¹ nawy – okręty

Porównanie homeryckie, którego nazwa pochodzi od _____,
zostało wykorzystane do opisanie, w jaki sposób _____

Poeta porównał działania ludzi do zachowania _____, które _____

W ten sposób podkreślił _____

Zwrócił także uwagę na _____

3. Przeczytaj fragment wiersza Juliana Tuwima, a następnie wykonaj polecenia.

Pędzisz, niepowstrzymana w tętniącym galopie,
Wichrem dziejów swych gnana i przyszłości sławą!
Pędzisz i nas porywasz, na dziw Europie,
Strzelista, wyteżona stolico, Warszawo!

O, czujna! Jak skoczyłaś! Jakżeś się wyrwała
I ten rytm uchwyciła, którym wolni rosna!
Aż zdumiona spogląda dawna twoja chwała,
Jak w zgiełku i turkocie grzmisz pieśnią radosną.

Julian Tuwim, *Warszawa rozblaskana* (fragment)

- a)** Oceń prawdziwość informacji dotyczących utworu. Zaznacz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

Wiersz stanowi rozbudowaną apostrofę do Warszawy, wyrażającą pochwałę miasta.	P	F
Nagromadzenie czasowników nadaje dynamizm wypowiedzi podmiotu lirycznego.	P	F
W wersie: <i>Aż zdumiona spogląda dawna twoja chwała</i> , występują uosobienie i epitet.	P	F
W drugiej zwrotce poeta zastosował porównanie.	P	F

- b)** Jakim miastem jest opisana w wierszu Warszawa? Zaproponuj trzy epitety – inne niż występujące w tekście.

c) Wyjaśnij, jaki efekt osiągnął poeta przez użycie licznych wykrzykników.

4. W których z podanych zdań zgrubienie nie ma negatywnego nacechowania emocjonalnego? Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

- A.** Opowiedział dzieciom długą bajkę. **D.** Smok wyszczerzył ostre zębiska.
B. W starym zamczysku mieszkał książę. **E.** Wierne psisko nie opuściło swego pana.
C. Wszędzie widać było ślady jego buciorów.

5. Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedzi **A** albo **B** oraz **C** albo **D**.

W **A** / **B** *Kruk i lis* Ignacego Krasickiego lis jest **C** / **D** przebiegłości.

- A.** bajce **C.** symbolem
B. baśni **D.** alegorią

Typy i cele tekstów

1. Podkreśl w tekście zdania, które zawierają wyłącznie informację.

W stolicy Korei Południowej od 2014 r. odbywa się oryginalny konkurs. Uczestnicy Space-out Competition¹ mają za zadanie siedzieć nieruchomo przez 90 minut i nie zwracać uwagi na otoczenie. Co dziwniejsze, na ostateczny wynik ma wpływ także ich tętno, które jest co kwadrans mierzone. Wyższą ocenę uzyskuje osoba o stabilnym bądź spadającym pulsie. Uczestnicy konkursu nie mogą rozmawiać ze sobą ani korzystać z internetu. Pomysłodawczynią tego wydarzenia jest Woopsyang², artystka znana ze swoich innowacyjnych projektów. Chciała w ten sposób zachęcić ludzi do refleksji o nudzie. Według niej współczesnemu człowiekowi brakuje beczynności. Zgadzam się z tym przekonaniem.

¹ czytaj: spejs aut kompetyszyn

² czytaj: łupsjang

- a) Sformułuj wypowiedzenia o różnych intencjach będące reakcją na poniższe zdanie.

Chcę pojechać do Seulu i sprawdzić się w Space-out Competition.

Pytanie

Negacja

Prośba

Rozkaz

Ostrzeżenie

Aprobata

- b) Napisz krótki tekst reklamowy zachęcający do wzięcia udziału w Space-out Competition. Zaproponuj chwytliwy slogan.

2. Skreśl te z podanych form wypowiedzi, których nie zaliczamy do literatury pięknej.

CV • powieść • dedykacja • ogłoszenie • tren • nowela • instrukcja obsługi •
komedia • przepis kulinarny • podanie • sonet • przemówienie • fraszka

3. Oceń prawdziwość informacji dotyczących publicystyki. Zaznacz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

Publicystyka obejmuje jedynie artykuły drukowane w prasie.	P	F
Teksty publicystyczne mają na celu nie tylko informowanie odbiorcy, lecz także kształtowanie jego opinii.	P	F
Do gatunków publicystycznych zaliczamy recenzję i felieton.	P	F

4. Napisz krótkie przemówienie, w którym chciałabyś / chciałbyś zniechęcić rówieśników do korzystania z jednorazowych toreb foliowych. W tekście użyj:

- a)** argumentu popartego przykładem,
- b)** argumentu emocjonalnego,
- c)** zwrotu skierowanego do konkretnego odbiorcy,
- d)** co najmniej dwóch wybranych środków retorycznych, np. apostrofy, pytania retorycznego, powtórzenia, wykrzyknienia.

5. Który z podanych cytatów z *Szyfrowych prac* Stefana Żeromskiego zawiera ironię? Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. *Nauczyciel miał na sobie rude i mocno zniszczone palto z wystrzępionymi dziurkami od guzików [...].*
- B. *Kawka sam nie wiedział, kiedy urwisa nauczył doskonale czytać, tak się to stało prędko.*
- C. *Jego frak wiecznie był wysmarowany kredą, a guziki pomalowane atramentem przez wdzięcznych wychowalców.*
- D. *Bardziej rozgarnięci spośród nich na własną rękę brali się do czytania historii polskiej [...].*

6. Która z podanych wypowiedzi jest przykładem perswazji (P), a która – manipulacją (M)? Zaznacz przy każdym zdaniu właściwą literę.

- Przypomnij sobie materiał przed egzaminem, dzięki temu będziesz czuć się pewniej. P / M
- Jakbyś się naprawdę ze mną liczył, przygotowałbyś się do tego sprawdzianu. P / M
- Powtórz do końca tygodnia dwa działy, bo inaczej zabiorę ci komórkę. P / M
- Jeśli solidnie nauczysz się do klasówki, łatwiej ci będzie dostać dobrą ocenę. P / M
- Zacznij się wreszcie uczyć, bo inaczej niczego w życiu nie osiągniesz. P / M

7. Przeredaguj podany tekst w taki sposób, aby:

- a) wyeliminować powtórzenia,
- b) wzbogacić wypowiedź o słownictwo wartościujące i nacechowane emocjonalnie.

Balladyna z utworu Juliusza Słowackiego mieszka z matką i siostrą w wiejskiej chacie. Marzeniem Balladyny jest małżeństwo z bogatym mężczyzną. Kiedy do jej chaty trafia Kirkor, okazuje się, że Balladyna jest w stanie posunąć się nawet do morderstwa, aby to z nią ożenił się książę. Pierwszą ofiarą Balladyny staje się jej siostra. Opisuując dalsze losy Balladyny, pisarz podkreśla, że ambicja doprowadziła ją do klęski.

Formy wypowiedzi

1. Z jakich typów wypowiedzi pochodzą podane fragmenty? Podaj przy każdym przykładzie nazwę właściwej formy.

Proszę o pozytywne rozpatrzenie mojej prośby.

Będę wdzięczny za wyznaczenie terminu spotkania, na którym postaram się osobiście przekonać Państwa o tym, że jestem odpowiednim kandydatem na to stanowisko.

W wycieczce do Krakowa, która odbyła się 23 września 2025 r., uczestniczyło 23 uczniów z klasy 8c oraz wychowawczyni Wanda Wiśniewska.

Tę wystawę koniecznie powinien obejrzeć każdy miłośnik polskiego malarstwa.

Wszystkiego najlepszego na nowej drodze życia.

2. O czym jeszcze powinna napisać autorka poniższego ogłoszenia? Uzupełnij tekst odpowiednimi informacjami i przeredaguj go w taki sposób, aby czasowniki w stronie czynnej zastąpić formami strony biernej.

Uwaga!

Wczoraj, tj. 24 marca 2025 roku, zgubiłam piórnik. Ma czarny kolor i zamykam go na suwak. Osoby, które wiedzą coś na ten temat, proszę o kontakt. Dla uczciwego znalazcy przygotowałam nagrodę.

Iza Maj

Uwaga!

3. Wyobraź sobie, że możesz przeprowadzić wywiad z dowolną osobą – realną bądź fikcyjną. Z kim chciałabyś / chciałbyś porozmawiać? Sformułuj dwa niebanalne pytania.

Wybrany rozmówca: _____

Pytania: _____

4. Stwórz trzy krótkie opisy odnoszące się do ilustracji.

Opis przeżyć wewnętrznych

Opis postaci

Opis sytuacji

5. Dokończ zdanie. Podaj co najmniej trzy informacje.

Styl tekstu pisanego powinien być dostosowany do _____

Bogactwo języka i jego odmiany

1. Wśród wyrazów w ramce odszukaj pary synonimów i antonimów. Zapisz je w tabeli.

heroiczny • huragan • hardy • chwilowy • zuchwały • hojny • chytry •
długotrwały • nawałnica • rozum • tchórzliwy • umysł

Synonimy		Antonimy	

2. Podkreśl w tekście słownictwo wartościujące.

Pojawienie się długopisu nie było może tak rewolucyjną zmianą jak wynalezienie koła, ale opatentowane w 1938 r. narzędzie okazało się niezwykle użyteczne. Wcześniej do notowania używano obsadki ze stalówką i atramentu, zwanego dawniej inkaustem. Pisało się – a właściwie skrobało – wolno, a na dodatek łatwo było zrobić brzydkie kleksy. W obsadce długopisu znajduje się natomiast metalowa kuleczka, która sprawia, że tusz wypływa równomiernie, co jest dużo wygodniejsze.

- a) Wypisz przykłady wyrazów.

- archaizm – _____
- zdrobnienie – _____
- wyraz wieloznaczny – _____
- wyraz złożony – _____

- b) Wybierz poprawne dokończenie zdania.

Tekst został napisany stylem

- A. potocznym. B. artystycznym. C. naukowym. D. popularnonaukowym.

3. W którym z podanych zdań słowo *dwór* występuje w takim samym znaczeniu co w zdaniu: *Głównym miejscem akcji w Panu Tadeuszu jest dwór szlachecki w Soplicowie*? Wybierz poprawną odpowiedź.

- A. Zygmunt III Waza przeniósł się wraz z dworem do Warszawy.
- B. Jan Kochanowski służył na dworze ostatniego z Jagiellonów.
- C. W dawnym dworze mieści się dziś szkoła podstawowa.
- D. Z powodu choroby długo nie mógł wychodzić na dwór.

4. Zastąp wyrazy zapożyczone ich rodzimymi odpowiednikami. W razie konieczności skorzystaj ze słownika wyrazów obcych lub słownika synonimów.

- Zwycięstwo wojsk polskich w pierwszej batalii powstania nie miało dużego znaczenia dla jego wyniku.
- Antek stoczył dziś z mamą batalię o wakacyjny wyjazd w góry.
- Babcia naszyła mi na spodnie kolorową aplikację.
- Zainstalowałam w telefonie nową aplikację.

5. Z dwóch grup wyrazów utwórz związki frazeologiczne związane z mitologią grecką lub Biblią. Zapisz każde wyrażenie w odpowiedniej kolumnie tabeli.

jabłko • manna • stajnia •
plagi • koń • wyrok • praca •
puszka • ciemności • zamię

Kain • Augiasz • niezgoda •
Pandora • Egipt • Troja • Syzyf •
niebo • Egipt • Salomon

Frazeologizmy wywodzące się z mitologii	Frazeologizmy wywodzące się z Biblii

6. Wymyśl, co mogą oznaczać podane neologizmy odnoszące się do literatury. Zredaguj hasła słownikowe wyjaśniające znaczenie tych wyrazów.

- stronoskop –

- bibliolokacja –

- lekturyńka –

- gawędnik –

1. W podanym zdaniu znajdź wyrazy, które mają najwięcej i najmniej sylab oraz głosek. Zapisz liczbę sylab i głosek w odpowiednich miejscach tabeli.

Arcydzieła naszej literatury chętnie przeczytalibyśmy mniej powierzchownie.

Najmniej sylab	Najwięcej sylab	Najmniej głosek	Najwięcej głosek

2. W którym z podanych wyrazów zachodzi upodobnienie fonetyczne wsteczne (**W**), a w którym – postępowe (**P**)? Zaznacz przy każdym przykładzie właściwą literę.

odkurzacz **W / P**
 wykrzyknik **W / P**
 żarówka **W / P**
 skrzypce **W / P**

przystanek **W / P**
 ważka **W / P**
 wstęga **W / P**
 krzemień **W / P**

3. Otocz pętlą w odpowiednim kolorze wyrazy, w których występuje dany rodzaj zjawiska fonetycznego.

nie śledź	od soboty	chwast	trzymiel
z powrotem	świst	w kratkę	stóg
ta brzoźka	staw	pięćdziesiąt	nadliczbowy
jabłko	a jakże	kot Basi	to wszakże

4. W każdej grupie podkreśl wyraz, który jest akcentowany inaczej niż pozostałe.

- motyka, informatyka, polityka
- ekstraklasa, arcymistrz, wypas
- sześćset, osiemset, jedenaście
- menu, szafa, przedpokój

5. Zapisz wskazane formy czasowników, a następnie podkreśl w nich sylabę akcentowaną.

spróbować – 1. os., lp, tryb przypuszczający, r.ż. _____

zwiedzić – 2. os., lm, tryb przypuszczający, r.mos. _____

widzieć – 1. os., lm, tryb oznajmujący, czas przeszły, r.nmos. _____

Części mowy odmienne i nieodmienne

1. Uzupełnij dialog wybranymi wyrazami z ramki.

drzwi • siostra • kakao • oko • ucho • jury • spodnie •
technikum • szkoła • kartkówka

- Pomóżcie! Potrzebuję informacji o osobliwościach w odmianie rzeczowników.
- Jestem pewny, że rzeczowniki nieodmienne to _____ i _____.
- Pamiętaj o rzeczownikach, które nie mają liczby pojedynczej, takich jak _____ oraz _____. Łączymy je zawsze z liczebnikami zbiorowymi.
- Warto także zwrócić uwagę na rzeczowniki _____ i _____. W zależności od znaczenia mają w liczbie mnogiej różną odmianę!
- Ja dorzucę jeszcze rzeczowniki zakończone na *-um*, typu _____. W liczbie pojedynczej mają one we wszystkich przypadkach jednakową formę, natomiast odmieniają się w liczbie mnogiej.

2. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

W wypowiedzi kota znajdują się

- A. jeden liczebnik i dwa zaimki.
- B. jeden czasownik i dwa rzeczowniki.
- C. trzy czasowniki i jeden zaimek.
- D. dwa przymiotniki i dwa rzeczowniki.

Usłyszysz teraz
smutną pieśń
zatyłowaną
Od pół godziny
nic nie jadłem.

3. Podkreśl w tekście zieloną linią osobowe formy czasownika, a czerwoną – nieosobowe.

W szkole zrobiło się pięknie. Posprzątano korytarze, umyto okna. Na ścianach zostały zawieszone świąteczne dekoracje. Przy wejściu stanęła duża choinka. Przechodząc obok niej, uczniowie mogli zobaczyć migające lampki i własnoręcznie wykonane przez siebie bombki. Nie mogli się już doczekać przerwy świątecznej.

4. W każdym zestawie wyrazów skreśl ten, który jest inną częścią mowy niż pozostałe.

piorący • idący • gorący • leżący

trzeba • cisza • bieganie • szum

nad • przede • sad • między

niech • oby • tylko • dużo

5. Z rozmowy SMS-owej wypisz nieodmienne części mowy. Podaj ich nazwy.

6. Uzupełnij związki frazeologiczne częściami mowy wskazanymi w nawiasach. Połącz strzałką każdy związek z jego wyjaśnieniem.

wyciągnąć _____ dłoń
(przymiotnik)

bujać w _____
(rzeczownik)

być w czepku _____
(czasownik w formie imiesłowa
przymiotnikowego biernego)

_____ encyklopedia
(czasownik w formie imiesłowa
przymiotnikowego czynnego)

_____ do głosu
(czasownik w formie bezokolicznika)

nie mieć _____ równych
(zaimek)

grać _____ skrzypce
(liczebnik)

nie być realistą, zatapiać się
w marzeniach

wesprzeć w trudnej
sytuacji

być najlepszym
w jakiejś dziedzinie

mieć w życiu szczęście

być najważniejszym,
mieć decydujący głos

mieć możliwość
wypowiedzenia się

osoba posiadająca
wszechstronną wiedzę,
erudyta

7. Wynotuj z tekstu przymiotniki i przysłówki, które się stopniają. Dopisz do każdego wyrazu formy pozostałych stopni. Z którymi z nich cząstkę *nie* zapisalibyśmy rozłącznie? Otocz je pętlą.

Na wycieczce było wesoło, choć dziś zwiedzali najbliższą okolicę. Bardziej niż kolejka górską podobało jej się oglądanie małych zwierzątek.

8. Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedzi **A** albo **B** oraz **C** albo **D**.

W zdaniu: *Był zmęczony, mimo to wyszedł z psem na spacer*, wyraz *to* jest **A / B**, podobnie jak w wypowiedzeniu **C / D**.

- A.** zaimkiem **C.** *Zauważył, że to dziecko było wyjątkowo grzeczne*
B. spójnikiem **D.** *Jak wrócisz do domu, to zadzwoń*

9. Uzupełnij związki frazeologiczne odpowiednimi przymkami. Podkreśl wszystkie wyrażenia przymkowe. Jeden ze związków wykorzystaj w zdaniu wielokrotnie złożonym.

- mieć czyjeś dobro _____ względzie
- znaleźć się _____ młotem a kowadłem
- zebrać się _____ odwagę
- szczęście _____ nieszczęściu

10. W podanych zdaniach popraw błędne formy rzeczowników.

- Kochanowski pisał o swoim domie w Czarnolesie.
- Cytat należy zapisać w cudzysłowie.
- Mickiewicz opisał wiele zwyczaj szlacheckich.
- Łabądź podpłynął do brzegu jeziora.
- Wymieniał listy z wieloma przyjaciółmi.
- Kornel Makuszyński mieszkał w Zakopanym.
- Zabrakło mu punkta, żeby dostać piątkę.
- W urzędzie przeprowadzono kontrol.
- Było zimno, więc potrzebowaliśmy więcej kocy.

Typy wypowiedzeń

1. Podkreśl w tekstach wskazane części zdania.

Podmiot	W domu zabrakło jajek i mleka. Ania musiała pojechać po nie do sklepu. Niemożliwe jest zrobienie naleśników bez potrzebnych produktów.
Orzeczenie	We wtorki Antek zostaje w szkole po lekcjach. Na boisku są wtedy organizowane dodatkowe treningi piłkarskie. Chłopiec marzy o karierze sportowej. Kiedyś zostanie zawodowym piłkarzem.
Przydawka	Brat mojej przyjaciółki poszedł do pobliskiej księgarni po tomik wierszy Czesława Miłosza. Czytanie poezji od kilku lat było jego największą pasją.
Dopełnienie	Zaproszony do studia znany naukowiec opowiadał dziennikarzowi o swojej książce. Zdecydował się także przedstawić wyniki badań. Widownia słuchała go z zainteresowaniem.
Okolicznik	We wrześniu w domu kultury nareszcie zorganizowano zajęcia z programowania. Mimo deszczu przyszło bardzo dużo chętnych. Z powodu tłoku prowadzący poszedł po klucz do większej sali.

2. Zdania pojedyncze nierozwinięte rozbuduj w taki sposób, aby w każdym co najmniej raz wystąpiły: przydawka, dopełnienie i okolicznik.

Stewardesa przyniosła.

Pasażer sięgnął.

3. Napisz dwa zdania współrzędnie złożone nawiązujące do zdjęcia z zadania 2. Podkreśl spójniki łączące wypowiedzenia składowe.

4. Wstaw w tekście brakujące przecinki, a następnie rozpoznaj rodzaje zdań podrzędnych. Swoją odpowiedź zakoduj, używając odpowiednich symboli.

Zdanie podrzędne				
podmiotowe ■	orzecznikowe ▲	przydawkowe *	dopełnieniowe ◆	okolicznikowe ●

Player One

[1] Akcja filmu którego reżyserem jest Steven Spielberg rozgrywa się w roku 2045. [2] Ponieważ świat dotknęła katastrofa klimatyczna zapanował na nim chaos. [3] Większość ludzi ucieka z tego przerażającego miejsca do wirtualnego uniwersum które nazywa się Oasis. [4] Chociaż sztuczny świat kryje w sobie wiele niebezpieczeństw jest piękny. [5] Ludzi pociąga tym że daje nieskończone możliwości. [6] W nim wszystko jest prawdopodobne jeśli tylko ma się bujną wyobraźnię. [7] Gracze traktują Oasis tak jakby to była realnie istniejąca rzeczywistość. [8] Alternatywny świat stał się dla nich tym czym jest woda dla ryb. [9] Okazuje się że twórca uniwersum ukrył w nim „wielkanocne jajo”. [10] Ten artefakt do którego zdobycia potrzebne są trzy klucze umożliwia kontrolę nad Oasis. [11] Gracze rywalizują ze sobą aby zostać spadkobiercami ekscentrycznego geniusza. [12] Zwycięstwo odniesie ten kto najszybciej wykona trzyetapowe zadanie.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

5. Przekształć tekst w taki sposób, aby składał się ze wskazanych typów wypowiedzeń.

Gdy Marta weszła do szatni, usłyszała cichy szloch. Zauważyła Anię, która siedziała na ławeczce koło szafek. Kiedy się do niej zbliżyła, spostrzegła łzy płynące po policzkach koleżanki.

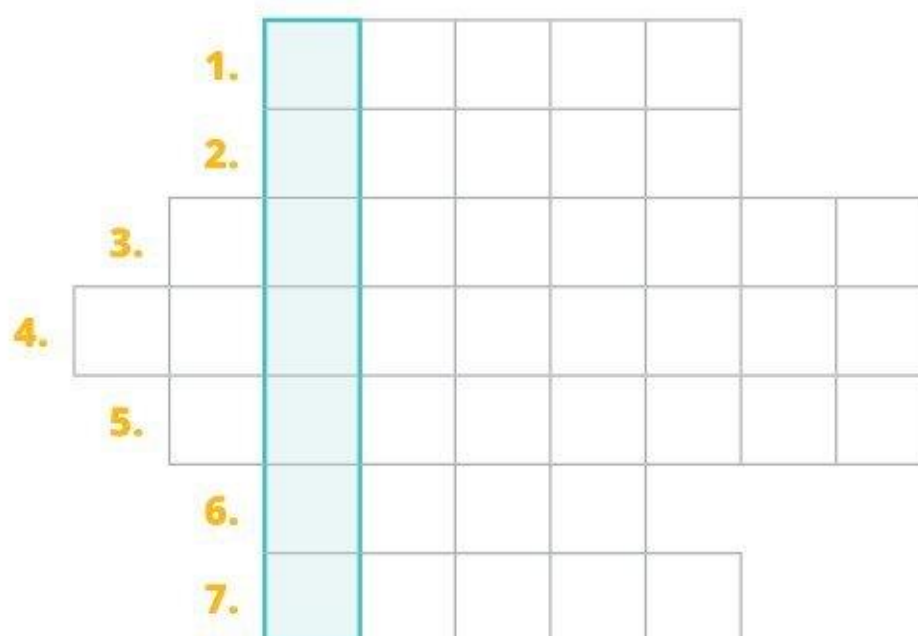
zdanie pojedyncze + zdanie pojedyncze + zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania

6. Jak Marta mogłaby się zachować w tej sytuacji? Napisz zdanie wielokrotnie złożone, które będzie stanowiło ciąg dalszy tekstu z zadania 5. Podkreśl orzeczenia.

1. Wpisz do diagramu wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych. Wyjaśnij słowo stanowiące hasło.

1. futrzak	5. zażartować
2. obiadowa	6. odnoga
3. wrażliwość	7. twarzyczka
4. wymiar	

HASŁO:

2. Wyszukaj w dialogu i wpisz do tabeli wyrazy należące do wskazanych kategorii słowotwórczych. W każdej kategorii podaj także jeden własny przykład zaczynający się na wpisaną literę.

- Może wiecie, co to za hałas w szatni?
- Sportowcy się przebierają, chyba są jakieś zawody w bieganiu.
- Ja słyszałam, że nasze siatkarki mają dziś trenować na dworze.
- W taką pogodę? Imponuje mi ich wytrwałość.

Nazwa miejsca		p
Nazwa cechy		o
Nazwa żeńska		m
Nazwa czynności		g

3. Podkreśl słowa należące do jednej rodziny wyrazów.

podróż • tułaczka • podróżniczka • eskapada • wypad • podróżny •
 podróżowanie • wojaż • włóczęga • wyjazd • wyprawa • rejs • podróżować

4. Policz wyrazy złożone występujące w podanym tekście. Wpisz w każdą lukę właściwą liczbę.

We wrześniu rodzice zabrali pięcioletniego Maurycego Włóczykija na grzybobranie w okolicy Nowego Sącza. Chłopiec okazał się wyjątkowym wiercipiętą. W pewnym momencie oddalił się, bo zobaczył krzaczki czarnej jagody, i w okamgnieniu zniknął. Na szczęście listonosz dostrzegł jasnowłosego malca na poboczu drogi.

- złożenia – • zrosty – • zestawienia –

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: (chłopiec) UfaBizPhoto/Shutterstock.com, (zwój) AlexRoz/Shutterstock.com, (wieniec) andersphoto/Shutterstock.com, (pióro) Executioner/Shutterstock.com, (rysunki) JosepPerianes/Shutterstock.com, (pistolet) restfor/Shutterstock.com, (czapka) Piotr Ratajski/overline/WSiP, (polonez) W. Wójtowicz/WSiP

Rysunki w sketchnotkach (s. 19, 37, 57, 81, 101, 113, 127): Krzysztof Kałucki

Mapa (s. 82): Adrian Bergiel

Kartka papieru (s. 11, 15, 48, 50, 51, 53, 54, 56, 77, 78, 79, 80, 93, 114, 134, 135, 138, 141, 148): Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images

Tekst główny: s. 4 (młodzież w czasie spotkania z nauczycielką) Antonov Maxim/Shutterstock.com; s. 6 (owal – zaznaczenie) Mika Besfamilnaya/Shutterstock.com; s. 7 (kartka) pico [Patrick M. Pelz]/Shutterstock.com, (pinezka) Park jinman/Shutterstock.com, (podróż dookoła świata – ikona) Rauf Aliyev/Shutterstock.com, (bezludna wyspa – ikona) AlekseyVanin/Shutterstock.com, (zwycięzca na podium – ikona); s. 8 (jezioro w parku) Volodymyr Voronov/Shutterstock.com, (noc w lesie) johnpluto/Shutterstock.com, (ogród pełen kwiatów) FrankensteinBlog/Shutterstock.com, (pustynia) Katakari/Shutterstock.com, (latarnia na brzegu morza) natashanast/Shutterstock.com, (średniowieczny zamek) Oleksandra Klestova/Shutterstock.com; s. 9 (dziewczyna w kapeluszu i z bukietem kwiatów) Maria Markevich/Shutterstock.com, (chłopiec w kraciastej koszuli i z czerwonymi słuchawkami) Kitreel/Shutterstock.com; s. 10 (dwie elfki) Serhii Bobyk/Shutterstock.com, (strażak rozmawiający z dziewczynką) VAKS-Stock Agency/Shutterstock.com, (pielęgniarka ze starszą panią) africa_pink/Shutterstock.com, (wnuczka z dziadkiem oglądający album) Viktoriia Hnatiuk/Shutterstock.com; s. 12 (zazębiona nastolatka z mamą) David Pereiras/Shutterstock.com, (rozmowa dwóch nastolatków) VH-studio/Shutterstock.com, (kobieta odsuwająca firankę w oknie) F8 studio/Shutterstock.com, (kolorowe paski) Flas100/Shutterstock.com; s. 13 (tablica z informacjami zebranymi w czasie dochodzenia) LadadikArt/Shutterstock.com; s. 14 (komiks *Czarne kaczki*) Igor Zakowski/Shutterstock.com; s. 16 (pałac Buckingham) Kate Shannon/Shutterstock.com, (okulista) Buravleva stock/Shutterstock.com, (tort ze świeczkami) Art_girl/Shutterstock.com, (żaba) Olly-art/Shutterstock.com; s. 17 (Jan Kochanowski) repro, (Ignacy Krasicki) repro, (Aleksander Fredro) repro; s. 20–21 (młodzi ludzie – zestaw zdjęć portretowych) Prostock-studio/Shutterstock.com; s. 22 (uśmiechnięci ludzie – zestaw zdjęć portretowych) Andrey_Popov/Shutterstock.com; s. 23 (książki) Irina Popova st/Shutterstock.com; s. 24 (V. van Gogh, *Autoportret*, 1889) repro, (C. Monet, *Maki*, 1873) repro, (A. Sisley, *Widok na kanał w Saint-Martin*, 1870) repro, (J. Matejko, *Rejtan – Upadek Polski*, 1866) A. Ring, L. Sandzewicz/Zamek Królewski w Warszawie, (J. Chełmoński, *Bociany*, 1900) Ligier Piotr/Muzeum Narodowe w Warszawie, (O. Boznańska, *Dziewczynka z chryzantemami*, 1894) Karol Kowalik/Muzeum Narodowe w Krakowie; s. 25 (dwie rozmawiające kobiety) Jeroen van den Broek/Shutterstock.com, (pies z rozdartą poduszką) Mind Pixell/Shutterstock.com, s. 28 (dzieci w laboratorium chemicznym) Mind Pixell/Shutterstock.com, (awatary) Sudowoodo/Shutterstock.com; s. 29 (puzzle) NEGOVURA/Shutterstock.com; s. 32 (natura / wybór drogi przez człowieka) Jorm Sangsorn/Shutterstock.com, (miłość matki do dziecka) C Guoy/Shutterstock.com; s. 34 (ikony różnych sztuk) Noch/Shutterstock.com, (malarstwo i rzeźba – ikony) Cube29/Shutterstock.com; s. 38 (grupa nastolatków) Volha Hlinskaya/Shutterstock.com; s. 39 (dziewczyna robiąca notatki) Ground Picture/Shutterstock.com, (chłopiec po przedstawieniu prezentacji w klasie) WBMUL/Shutterstock.com; s. 41 (J.F. Champollion) repro, (A. Gawroński) repro, (W.J. Sidis) repro; s. 42 (awatar – ikona) VectorShop/Shutterstock.com; s. 43 (katedra) Viacheslav Lopatin/Shutterstock.com, (basen) Suzanne Tucker/Shutterstock.com, (wykład) Drazen Zigic/Shutterstock.com, (sklep) LightField Studios/Shutterstock.com, (dziewczyna z laptopem) Prostock-studio/Shutterstock.com, (starożytny pisarz) Pearl Media/Shutterstock.com; s. 46 (przystawianie

pieczątki) Creatarka/Shutterstock.com, (książka i kałamarz) HappyPictures/Shutterstock.com, (naukowiec) Helga Khorimarko/Shutterstock.com, (dłoń ze smartfonem) Glinskaja Olga/Shutterstock.com; s. 47 (brzozy) Piotr Krzeslak/Shutterstock.com; s. 49 (sklep) SurfsUp/Shutterstock.com, (prezentacja) ClassicVector/Shutterstock.com; s. 50 (rehabilitant) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com; s. 51 (ludziki z telefonami) Mark Rademaker/Shutterstock.com; s. 54 (sala teatralna) pingebat/Shutterstock.com, (pomaganie starszym) Albina Golubitsky/Shutterstock.com; s. 63 (L. Wyczółkowski, *U Wrót Chałubińskiego*) Łukasz Wojciechowski/Pracownia Fotograficzna MNK; s. 66 (ośmiornica) Vladimir Wrangel/Shutterstock.com, (krokodyl) defpicture/Shutterstock.com, (hipopotam) Mai.Chayakorn/Shutterstock.com, (rekin) Andrei Armiagov/Shutterstock.com; s. 67 (bruschetta) bonchan/Shutterstock.com, (spaghetti) guitarherozz/Shutterstock.com, (pizza) MD. HAKIM MIA/Shutterstock.com, (tiramisu) New Africa/Shutterstock.com; s. 68 (zima w parku) Adam Gryko/Shutterstock.com, (ludzie w kajaku) JaySi/Shutterstock.com, (dzieci w kinie) Zoriana Zaitseva/Shutterstock.com; s. 70 (dzieci na kanapie) Iren_Geo/Shutterstock.com, (nauka jazdy) Bjoern Wylezich/Shutterstock.com, (urodziny) paul mansfield photography/Moment RF/Getty Images, (dziewczyna w metrze) KeyStock/Shutterstock.com, (ludziki rysunkowe) Eka Panova/Shutterstock.com; s. 71 (chłopiec na stosie książek) Nahhana/Shutterstock.com, (chłopiec w fotelu) Nahhana/Shutterstock.com, (dziewczyna z książką) Nahhana/Shutterstock.com, (mężczyzna przy biurku) Nahhana/Shutterstock.com; s. 72 (okulary) Dzha33/Shutterstock.com, (sprzęt komputerowy) Pixel-Shot/Shutterstock.com, (pułapka) flyingv3/Shutterstock.com, (słoik z karteczkami) New Africa/Shutterstock.com; s. 77 (ikony dziedzin wiedzy) GoodStudio/Shutterstock.com; s. 79 (muzeum) mentalmind/Shutterstock.com; s. 82 (skrzat) Arkkihanu/Shutterstock.com, (oscypki) oksana2010/Shutterstock.com, (truskawki) Iryna Denysova/Shutterstock.com, (kasza manna) Pixel-Shot/Shutterstock.com, (bagietka) MaraZe/Shutterstock.com, (cukinia) akepong srichaichana/Shutterstock.com, (pomarańcza) Valentyn Volkov/Shutterstock.com; s. 83 (awatary) Dighital/Shutterstock.com; s. 84 (ziemniaki) Nattika/Shutterstock.com, (jagody) dokoupilova/Shutterstock.com, (jeżyny) Thasneem/Shutterstock.com, (plakat urodzinowy) max vector/Shutterstock.com; s. 85 (Giewont) Aleh Alisevich/Shutterstock.com, (Dolina Pięciu Stawów) Boris Stroujko/Shutterstock.com, (grań) photoshooter2015/Shutterstock.com, (hale) Yuriy Chertok/Shutterstock.com, (schronisko) BikerBarakuss/Shutterstock.com, (Czerwone Wierchy) Tupungato/Shutterstock.com; s. 86 (dwaj chłopcy) miniwide/Shutterstock.com, (kościół Mariacki w Krakowie) Viktoriya/Shutterstock.com, (Zamek Królewski w Warszawie) SAHAS2015/Shutterstock.com, (karteczki) malinka_bond/Shutterstock.com; s. 87 (rozmawiająca para) johavel/Shutterstock.com; s. 88 (mechanik) Vectorium/Shutterstock.com, (czyszczenie zęba) Vectorium/Shutterstock.com; s. 89 (nauczycielka) Vectorium/Shutterstock.com, (makler) Vectorium/Shutterstock.com, (dziewczyna w słuchawkach) Red Fox studio/Shutterstock.com, (chłopiec) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com, (dziewczyna z telefonem) Red Fox studio/Shutterstock.com; s. 91 (para w starszym wieku) Tomo Miura/Shutterstock.com; s. 92 (chłopiec z telefonem) Kraken-images.com/Shutterstock.com, (karteczki) malinka_bond/Shutterstock.com; s. 95 (snowboardzistka) Ipatov/Shutterstock.com, (para mimów) Pixel-Shot/Shutterstock.com; s. 97 (zdjęcie w CV) Damir Khabirov/Shutterstock.com; s. 98 (ekspedientka) Monkey Business Images/Shutterstock.com, (animator) Izida1991/Shutterstock.com, (pracownik rolny) BearFotos/Shutterstock.com; s. 99 (ubrania) GoodStudio/Shutterstock.com, (jazda konna) Macrovector/Shutterstock.com; s. 102 (kolorowe dymki) ReVelStockArt/Shutterstock.com; s. 103 (mężczyzna w okularach) Skryp_art/Shutterstock.com, (mężczyzna z brodą) Illusart/Shutterstock.com, (ziewająca kobieta) Lio putra/Shutterstock.com, (dziewczyna z mamą) Gladskikh Tatiana/Shutterstock.com, (spotkanie) Ground Picture/Shutterstock.com, (dwie dziewczyny) BearFotos/Shutterstock.com; s. 104 (manipulacja) Pogorelova Olga/Shutterstock.com; s. 108 (wywiad) LightField Studios/Shutterstock.com; s. 109 (postacie z dymkami) Fagreia/Shutterstock.com; s. 110 (awatary) GoodStudio/Shutterstock.com; s. 111 (starszy pan) Roman Samborskyi/Shutterstock.com, (smutny chłopiec) Ranta Images/Shutterstock.com; s. 115 (R. Vonnoh, *Na flandryjskim polu*, 1890) repro; s. 116 (most) titipongpwl/Shutterstock.com, (most wiszący) Yingna Cai/Shutterstock.com, (mostek) sun ok/

Shutterstock.com, (rwący strumień) VarnaK/Shutterstock.com, (spokojny strumień) ilkay cihaner/Shutterstock.com; s. 117 (uliczka) essevu/Shutterstock.com; s. 118 (galeria) Alex Segre/Shutterstock.com; s. 119 (peron) travelview/Shutterstock.com, (plaża) majeczka/Shutterstock.com, (Koloseum) Viacheslav Lopatin/Shutterstock.com; s. 120 (dom) Sabrina Janelle Gordon/Shutterstock.com, (zegar) Zdravinjo/Shutterstock.com; s. 122 (strzałki) Andrii Yalanskyi/Shutterstock.com, (chłopiec na łące) everst/Shutterstock.com, (majsterkowanie) Thx4Stock team/Shutterstock.com, (balony) AppleZoomZoom/Shutterstock.com; s. 124 (idealista) Vectorium/Shutterstock.com, (altruista) Alphavector/Shutterstock.com, (realista) Vectorium/Shutterstock.com, (egocentryk) Drawlab19/Shutterstock.com; s. 125 (awatary) GoodStudio/Shutterstock.com, (M. Apoleika, rysunek z cyklu *Psie sucharki*) Maria Apoleika/Psie Sucharki; s. 129 (ikony) buffaloboy/Shutterstock.com; s. 131 (schody) FGC/Shutterstock.com, (kartka) pico [Patrick M. Pelz]/Shutterstock.com, (pinezka) Park jinman/Shutterstock.com; s. 140 (TOPR – rysunek) lemono/Shutterstock.com; s. 141 (przybory do pisania) Simply Amazing/Shutterstock.com; s. 143 (baner) Denis Cristo/Shutterstock.com; s. 144 (kot) elwynn/Shutterstock.com; s. 145 (ludzie z telefonami) DDDART/Shutterstock.com; s. 147 (stewardesa) Pressmaster/Shutterstock.com

Źródła cytatów niepodpisanych w tekście

s. 71 (zadanie 1., tekst w drugim dymku od lewej) Mariusz Rutkowski, *Z problemów metodologii badań onomastycznych* (fragment), „Prace Językoznawcze” 2021, XXIII/2; s. 77 (zadanie 1.) Bożena Podgórní, Justyna Jaskólska, *Skomplikowana nauka w prostych słowach* (fragmenty), „NIMB” 2011, nr 12; s. 84 (zadanie 6.) Urszula Oślisłok, <https://tuudi.net/zyczenia-po-slasku/#urodziny>; s. 88 (zadanie 2.) Dominika Wnęk, *Dieta w erozji zębów* (fragment), https://www.mp.pl/pacjent/dieta/diety/diety_w_chorobach/194219,dieta-w-erozji-zebow

Aktualność linków, które występują w tym podręczniku i odsyłają do zewnętrznych stron internetowych, została sprawdzona przed ich opublikowaniem (dostęp z dnia 23.04.2024 r.). Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za aktualność i zawartość tych stron lub stron, do których linki tam zamieszczono.

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że podjęły starania mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępują zgodnie z art. 27¹ ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że są jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w wypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.